

Az Európai Unió Hivatalos Lapja

C 234

48. évfolyam

Magyar nyelvű kiadás

Tájékoztatások és közlemények

2005. szeptember 22.

<u>Közleményszám</u>	Tartalom	Oldal
	I Tájékoztatások	
	.....	
	II Előkészítő jogi aktusok	
	Európai Gazdasági és Szociális Bizottság	
	2005. március 9–10-én megtartott 415. plenáris ülés	
2005/C 234/01	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlament, a Tanács, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága részére az európai szövetkezeti társaságok támogatásáról” COM(2004) 18 <i>final</i>	1
2005/C 234/02	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye az Európai Parlament és a Tanács hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról szóló 2000. március 20-i 2000/12/EK irányelvét, illetve a Tanács befektetési vállalkozások és hitelintézetek tőkefeleléséről szóló 1993. március 15-i 93/6/EGK irányelvét átdolgozó európai parlamenti és tanácsi irányelvekre vonatkozó javaslatról COM (2004) 486 <i>final</i> – 2004/0155 és 2004/0159 (COD)	8
2005/C 234/03	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: Javaslat a vállalkozásokra és különösen a kis- és középvállalkozásokra (KKV-kre) vonatkozó többéves programról (2001-től 2005-ig) szóló 2000/819/EK tanácsi határozatot módosító európai parlamenti és a tanácsi határozatra COM(2004) 781 <i>final</i> 2004/0272 (COD)	14
2005/C 234/04	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: Javaslat közösségi légi-forgalmi irányító szakszolgálati engedély létesítéséről szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre COM (2004) 473 <i>final</i> – 2004/0146 (COD)	17

Ár: 18 EUR

(folytatás a túloldalon)

<u>Közleményszám</u>	Tartalom (folytatás)	Oldal
2005/C 234/05	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az áruszállítási rendszer környezetvédelmi teljesítményének javítását célzó közösségi pénzügyi támogatást nyújtó második »Marco Polo« program létrehozásáról (Marco Polo II)” COM(2004) 478 <i>final</i> – 2004/0157 (COD)	19
2005/C 234/06	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Javaslat a burgonyake-ményítő-gyártásra vonatkozó kvótarendszert létrehozó 1868/94/EK rendeletet módosító tanácsi rende-letre” COM(2004) 772 <i>final</i> – 2004/0269 (CNS)	25
2005/C 234/07	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Javaslat európai parla-menti és tanácsi rendeletre az egyes fertőző szivacsos agyvelőbántalmak megelőzésére, az ellenük való védekezésre és a felszámolásukra vonatkozó szabályok megállapításáról szóló 999/2001/EK rendelet módosításáról” COM(2004) 775 <i>final</i> – 2004/0270 (COD)	26
2005/C 234/08	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Javaslat európai parla-menti és tanácsi rendeletre az Európai Szociális Alap tárgyában” COM(2004) 493 <i>final</i>	27
2005/C 234/09	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Javaslat tanácsi rende-letre az Európai Vidékfejlesztési Mezőgazdasági Alapból (EVFMA) nyújtandó vidékfejlesztési támoga-tásról” COM(2004) 490 <i>final</i> – 2004/0161 CNS	32
2005/C 234/10	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: A globalizáció szociális dimenziója – Az EU-politika hozzájárulása ahhoz, hogy az előnyök mindenki számára érezhetőek legyenek COM(2004) 383 <i>final</i>	41
2005/C 234/11	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: Javaslat az Európai Parla-ment és a Tanács határozatára a „Cselekvő ifjúság” program létrehozásáról a 2007-től 2013-ig terjedő időszakra COM(2004) 471 <i>final</i> – 2004/0152 (COD)	46
2005/C 234/12	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye „Az Európai Beruházási Bank (EBB) szerepéről a köz- és magánszféra partnerségében (PPP) és ezen együttműködések hatásáról a növekedésre”	52
2005/C 234/13	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Az új tagállamok és az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások”	60
2005/C 234/14	Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye A transzeurópai közlekedési és energiaháló-zatok területén történő közösségi pénzügyi támogatás nyújtásának általános szabályairól és a 2236/95/EK tanácsi rendelet módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre vonatkozó javas-latról COM(2004) 475 <i>final</i> – 2004/0154 (COD)	69

II

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

2005. MÁRCIUS 9–10-ÉN MEGTARTOTT 415. PLENÁRIS ÜLÉS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlament, a Tanács, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága részére az európai szövetkezeti társaságok támogatásáról”

COM(2004) 18 final

(2005/C 234/01)

2004. február 23-án, az Európai Bizottság elhatározta, hogy konzultál az Európai Gazdasági és Szociális Bizottsággal az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 262. cikkében foglaltak értelmében, a fent említett kérdésben.

Az „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció, amely az EGSZB munkájának előkészítésére megbízást kapott, a véleményét elfogadta 2005. február 14-én (a téma előadója: Jean-François HOFFELT).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2005. március 9–10-én megtartott 415. plenáris ülésén (március 9-i ülés), 120 igen szavazattal, 1 ellenében és 3 tartózkodás mellett, az alábbi véleményt fogadta el.

1. Bevezetés

1.1 „A szövetkezeti társaság önként társult személyek autonóm egyesülése, melynek célja a tagok közös gazdasági, szociális és kulturális elvárásainak és szükségleteinek kielégítése egy olyan közös tulajdonban levő vállalkozás révén, amelyben a hatalmat demokratikusan gyakorolják”.⁽¹⁾ Bár a szövetkezeti társaság jogi meghatározása különböző realitásokat fedhet le az egyes tagállamokban, a jogi szakemberek elismerik, hogy ezek a társaságok „intuitu personae” jellegűek (tekintettel vannak a személyre).

1.2 A szövetkezeti jelleget olyan értékek erősítik, mint a demokrácia, az egyenlőség, a méltányosság, a szolidaritás, az átláthatóság és a szociális felelősség, de olyan elvek is, mint az önkéntes csatlakozás, a tagok által demokratikusan gyakorolt hatalom, a tagok gazdasági részvétele vagy a közösség iránti elkötelezettség⁽²⁾.

1.3 Egyébként, a szövetkezeti társaság a tőkés társaságoktól a változó tőkében is eltér, amelynek a részvényei névre szólóak, és elvileg nem ruházhatók át olyan harmadik személyre, aki a szövetkezeti társaságban nem tag.

1.4 Az Európai Unióban mintegy 140 millió állampolgár tagja a szövetkezeti társaságoknak. Közülük kb. 300 000-en teremtenek munkahelyet 2,3 millió személy részére.

1.5 A szövetkezeti társaságra, melyet megtalálunk a legtöbb tevékenységi szektorban, olyan szervezeti felépítés jellemző, amely alapvetően a tagok vásárlási, értékesítési, vagy munkaerő kapacitásának a közösbe adásán nyugszik a tagság gazdasági szükségleteinek kielégítése érdekében, és amely igen alkalmasnak bizonyult a szociális, környezetvédelmi és kulturális célok megvalósítására.

1.6 A szövetkezeti társaságok különösen jól idomulnak a lisszaboni stratégia célkitűzéseire, mivel igyekeznek összeegyeztetni a gazdasági teljesítményt a részvétellel és a személyes képességek kibontakoztatásával.

1.7 Bár méreteikben és fejlettségükben jelentősen eltérhetnek, a szövetkezeti társaságok általában helyi gyökerekre támaszkodnak, ennél fogva át- meg átszövik és megerősítik egy-egy régió társadalmi-gazdasági szövetét, fenntartják a szociális kohéziót olyan területeken, amelyek lemaradtak a fejlődésben, vagy ahol nagyarányú átállásokra van szükség⁽³⁾. A helyi

⁽¹⁾ Szövetkezeti Charta, melyet 1995-ben fogadtak el a Szövetkezeti Szövetségek Nemzetközi Kongresszusán Manchesterben.

⁽²⁾ U.ott.

⁽³⁾ A Régiók Bizottságának 2004. június 16-i véleménye, RB 97/2004 fin., előadó: Irma Pellinen, HL C 318, 2004. 12. 22.

gyökerekhez való kötődés azonban egyáltalán nem akadályozza meg őket abban, hogy tevékenységüket akár az Európai Unió határain túl is ne fejlesszék. Ezért nem hanyagolható el a szövetkezeteknek sem a kereskedelmi forgalomra, sem a világ-gazdaság dinamikájára gyakorolt hatása ⁽⁴⁾.

1.8 Ebben a tekintetben, a szövetkezeti társaságok szerepét és hatását mind nemzeti szinten, mind világviszonylatban elismerik. Így a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) 2002. júniusában egy ajánlást fogadott el a szövetkezetek támogatásáról ⁽⁵⁾, amely azt tűzte ki célul, hogy „a szövetkezetek különböző formái a legteljesebb mértékben járuljanak hozzá a teljes lakosság gazdasági és szociális fejlődéséhez”. Ezt az Ajánlást az EU mind a 25 tagállama elfogadta és ratifikálta.

1.9 Az Európai Unió szintjén, a szövetkezeti társaságokat elismeri az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 48. cikke ⁽⁶⁾. Az Európai Bizottság „a népművészetet, a kisvállalkozásokat, a szövetkezeteket és segélypénztárakat” működtető részlegének keretén belül, különleges figyelmet szentel az effajta társaságoknak. A Tanács nemrég fogadta el az európai szövetkezeti társaság alapszabályát és egy ezt kiegészítő irányelvet a dolgozók bevonásáról ⁽⁷⁾. Ennek a Közleménynek az elfogadása mutatja azt az érdeklődést, amelyet az Európai Bizottság tanúsít az ilyen társasági forma iránt.

1.10 Ez az érdeklődés megfelel a szövetkezeti társaságok várakozásainak is, mert ezek immár kötelesek szembenézni a főbb kihívásokkal, ellenkező esetben nem fejlődhetnek, vagy létezésük is veszélybe kerül. Így, az Unió több új tagállamában az a mód, ahogyan a régi rendszer használta a szövetkezetet, hitelképtelenné tette ezt a társasági formát. Hasonlóképpen, a piacon jelenlevő egyre nagyobb számú, és egymással versengő szövetkezetnek jelentős eszközöket kell befektetnie a piaci versenyképesség megőrzése érdekében, megőrizve közben jelleget és önazonosságukat.

2. A Közlemény irányvonalai

2.1 A 2004. február 23-án elfogadott Közlemény szövegének egyik fő pontja az a tény, hogy a Bizottság hangsúlyozza „a szövetkezetek egyre fontosabb pozitív szerepét számos közösségi cél elérése érdekében”.

⁽⁴⁾ Az ENSZ Közgyűlés 2001. december 19-i, 88. plenáris ülésén elfogadott 56/114. sz. Határozat.

⁽⁵⁾ A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet 2002. június 20-i 90. ülésének R 193. Ajánlása a szövetkezetek támogatásáról.

⁽⁶⁾ Az Európai Alkotmányt létrehozó Szerződés III-142 cikke, amely ratifikálás alatt van.

⁽⁷⁾ Az 1435/2003. sz. Rendelet, HL L 207 – 2003. augusztus 18.; A 2003/72/EK Irányelv, HL L 207 - 2003. augusztus 18. Lásd az EGSZB 1992. május 26-i véleményét a Tanács rendelettervezetéről az európai szövetkezeti társaságok alapszabálya tárgyában és a Tanács irányelvtervezetéről, amely kiegészíti az európai szövetkezeti társaságok alapszabályát a dolgozók szerepével, HL C 223 – 1992. augusztus 31.

2.2 Egyébként, azt is megállapítja, hogy a szövetkezeti társaságok a lehetőségeiket nem használták ki eléggé. Ennek javítása érdekében, az Európai Bizottság három fő cél kitűzését javasolja, melyeket 12-12 cselekvési akcióban szándékozik megvalósítani:

2.2.1 Elősegíteni az európai szövetkezetekhez való jobb hozzáférést az ágazat láthatóbbá tétele és jellemzőinek javítása révén

Itt elsősorban arról van szó, hogy strukturált információ- és tapasztalatcserét kell szervezni, és támogatni kell azokat az akciókat, melyek célja a közigazgatás és a gazdasági szereplők figyelmének felkeltése.

2.2.2 A szövetkezeti társaságokra vonatkozó nemzeti jogszabályok tökéletesítése

Ez a célkitűzés abban a vitában öltött testet, amelyben a Tanács 2003 júliusában elfogadta az Európai szövetkezeti társaságok alapszabályáról (SCE) szóló rendeletét. Ebben szó van mind a Rendelet átültetéséről a nemzeti jogrendszerekbe, mind a nemzeti jogrendszerek tökéletesítéséről, illetve arra történő ösztönzéséről, hogy alkossanak „típusörvényeket”. Megjegyzendő, hogy ebben a vonatkozásban, az Európai Bizottság különös figyelmet szentelt az Unió új tagállamainak.

2.2.3 A szövetkezeti társaságok, illetve a közösségi célkitűzések megvalósításához való hozzájárulásuk további és növekvő mértékű tekintetbe vétele

Ebben az összefüggésben elsősorban a mezőgazdasági és a bővítési, a helyi és regionális vidékfejlesztési, valamint a munkahely-teremtési politikáról van szó.

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB mindig odafigyelt a személyegyesítő társaságok problematikájára és általában a szociális gazdaságra ⁽⁸⁾. Akárcsak a Régiók Bizottsága, úgy ítéli meg, hogy egyenlő mértékben kell fejleszteni és fenntartani az összes vállalkozási formát ⁽⁹⁾. Annak érdekében, hogy össze lehessen gyűjteni a szövetkezeti szervezetek és vállalatok reagálásait a Közleményre, Az EGSZB október 11-én egy kérdőív kitöltésének segítségével nyilvános közmeghallgatást szervezett. Ez lehetővé tette, hogy összevessék az Európai Bizottság projektjét a szövetkezeti szektor elvárásaival és prioritásaival.

⁽⁸⁾ Az EGSZB véleménye „Szociális gazdaság és egységes piac”, előadó: J. Olsson, HL C 117 – 2000. április 26.

⁽⁹⁾ Ld. a 3. sz. lábjegyzetet.

3.2 Az EGSZB kedvezően fogadja az Európai Bizottság Közleményét az európai szövetkezeti társaságok támogatásáról. Ennek végrehajtása lehetővé teszi majd, hogy gyakrabban folya-
modjanak ehhez a vállalkozási formához, nevezetesen azáltal, hogy hozzájárulásukat a lisszaboni stratégiai célok megvalósítá-
sához jobban értékelik, illetve tágabb körökben válik ismertté.

3.3 Az EGSZB ugyanakkor megállapítja, hogy a Közle-
ményben a szövetkezeti társaságok nagyobb támogatásának biztosítását célzó számos intézkedés megfogalmazása külön-
ösen óvatos, amennyiben gyakran használ olyan kifejezéseket, mint „megvizsgáljuk, vagy tanulmányozzuk annak lehetőségét, hogy”, vagy „különös figyelmet szentelünk annak, hogy”. Kívánatos lenne, ha az elérni kívánt célokat ezentúl konkrétan fogalmaznák meg, illetve megfelelő határidőt állapítanának meg velük kapcsolatban.

3.4 Egyébként, az EGSZB osztja az Európai Bizottság véle-
ményét, hogy kiemelt figyelmet kell fordítani az Unió új tagállamaira és a tagjelölt országokra. Némely országban a szövetke-
zeti társaság a régi rendszerben azonos volt a termelő szövetke-
zettel, és a korábbi politikai-gazdasági rendszer egyik eszkö-
zének tekintették.

3.4.1 Ez az oka annak, hogy az EGSZB különösen fontosnak tartja, hogy ezen országok vállalkozóinak ráirányítsák a figyelmét a szövetkezeti társaságban rejlő lehetőségekre. E társa-
ságok lehetővé teszik, hogy a működésükhöz szükséges erőfor-
rásokat, a felelősséget és a kockázatokat közösen viseljék, ez pedig hozzájárul ahhoz, hogy a projektek könnyebben valósít-
hatók meg és fenntarthatóságuk várhatóan biztosítottabb⁽¹⁰⁾.

3.4.2 Az EGSZB továbbá azon a véleményen van, hogy támogatni kell az új tagállamokban a szövetkezeti modellben szintén megnyilvánuló új dinamizmust a társadalmi kirekesztés elleni harcban, valamint a környezetvédelemben, és ügyelni kell arra, hogy az egyes szövetkezetek által kialakított egyesülési hajlamot ne őröljék fel olyan jogszabályi módosítások, melyek hátrányosan érintik ezeket a vállalkozástípusokat.

3.5 Megértéssel fogadva az Európai Bizottság megközelítését, amely szerint a cél, hogy a szövetkezeti társaságok KKV-méretűek legyenek, az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy számos szövetkezeti társaság és szövetkezeti csoport meghaladja a KKV-k meghatározására vonatkozó közösségi küszöbér-
teket. Ezért ajánlja az EGSZB, hogy ne korlátozzák a Közle-
mény javaslatában kizárólag erre a méretre. Vonatkozik ez természetesen egyes közösségi akciókra is, mint pl. a vállala-
toknak nyújtott szolgáltatások kereteire vagy a finanszírozáshoz való hozzájutásra.

⁽¹⁰⁾ Az EGSZB „A csatlakozó országok gazdasági sokrétűsége. A KKV-k és a szociális gazdaság vállalatainak szerepe” c. véleménye, előadók: Fusco és Glorieux, HL C 112 – 2004. április 30.

4. A szövetkezeti társaságok azon területei, amelyeknek mélyrehatóbb fejlesztésre van szükségük

4.1 Jogszabályi környezet

4.1.1 A Közleményben az Európai Bizottság különös figyelmet szentel a szövetkezeti jognak, különösen pedig az ezt szabályozó különböző nemzeti rendelkezéseknek. Az EGSZB támogatja ezt a megközelítést, mert lényeges, hogy a szövetke-
zetek, a tevékenységük kifejtéséhez a lehető legjobb jogi kere-
tekkel rendelkezzenek, mind nemzeti, mind európai szinten.

4.1.2 Egyébként, a szövetkezeti társaságok szintén alá vannak vetve számos, a társasági jogot (számviteli jog, társada-
lombiztosítási jog, versenyjog, adójog ...) érintő rende-
kezésnek. Ha ezek nem veszik tekintetbe a szövetkezetek bizo-
nyos sajátosságait, feltétlenül gondolni kell arra, hogy még ha a szövetkezeti jogszabályok optimálisak is, ezek a szövetkezetek fejlődését meggátolhatják.

4.1.2.1 Példaként említjük, hogy az IAS 32 számviteli szab-
vány eredetileg úgy rendelkezett, hogy a szövetkezeti társaságok üzletrészeit az adósságok kategóriájába kell sorolni, nem pedig a saját források kategóriájába, mert fennáll a visszakövetelésük lehetősége. Mivel ennek a rendelkezésnek fatális következmé-
nyei lettek a szövetkezetekre nézve, az elv értelmezésénél kivé-
telt engedélyeztek az általános szabály alól, két kiegészítő feltétel teljesülése esetén⁽¹¹⁾. Az a tény, hogy nem módosították a szabályozást, hanem a szövetkezeti társaságokra vonatkozó értelmezést csatoltak hozzá, azt támasztja alá, hogy ezt a társa-
sági formát általában kivételnek tekintik a tőkés társaságok között. Amint már említette, (vö. 3-1 pont), az EGSZB azon az állásponton van, hogy ne tekintsék a szövetkezeti társaságot kivételnek, hanem ellenkezőleg, adaptálják hozzá a jogi szabá-
lyozást, amikor ez szükséges a szövetkezeti sajátosságok tekin-
tetbe vétele érdekében.

4.1.2.2 Következésképpen, az EGSZB felszólítja az Európai Bizottságot, hogy vegye tekintetbe és váltsa konkrét cselekedetekre azokat a szinergiákat, melyeket működtetni kell a szövet-
kezeti jog között egyrészt, és a jogi környezet egyéb alkotóel-
emei között másrésztől.

4.1.2.3 Ugyanebben a szellemben, az EGSZB javasolja, hogy az Európai Bizottság által a jövőben kiadásra kerülő tárgyi jogszabályi szövegek véleményezésével megbízott szakértői csoportok rendszeresen vegyék számításba a szövetkezeti társa-
ságok belső sajátosságait oly módon, hogy igénybe veszik azok képviselői szerveinek állásfoglalásait⁽¹²⁾.

⁽¹¹⁾ Az üzletrészeket tőkének kell tekinteni, amikor a kibocsátó a visszafizetés elutasításának feltétel nélküli jogát fenntartja magának, vagy ha a nemzeti jogszabályok, vagy az egység alapító okirata küszöbértéket állapítanak meg, amely alá a törzstőke nem csök-
kenhet.

⁽¹²⁾ E tekintetben meglepően állapítottuk meg, hogy a társasági jog magas szintű európai szakértői csoportjában, melyet többször idézett a dokumentumban, nincs egyetlen szövetkezeti jogi szakértő sem.

4.2 Versenyszabályok, a letelepedés szabadsága és az adózás rendje

4.2.1 **A versenyjogot tekintve**, az EGSZB kertelés nélkül támogatja, hogy a többi vállalkozási formák mintájára, a szövetkezeti társaságokra is vonatkozzanak az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 81., 82. és 86-88. cikkei. Mindazonáltal úgy véli, hogy a Közlemény azon bekezdésének a megfogalmazása, amely hivatkozik a Szerződésnek a megállapodásokról szóló 81. cikkére, nem fogalmaz eléggé világosan, jöllehet az Európai Bizottság kiemelte, hogy „amennyiben a szövetkezeti formájú szervezet nem ütközik bele szükségképpen az EK Szerződés 81. cikkébe, a magatartása, vagy a később elfogadásra kerülő szabályok tekinthetők úgy, mint amelyek korlátozzák a szabad versenyt”⁽¹³⁾. Az Európai Bizottság már most javasolja, hogy a versenyszabályokat szélesebb körben ismertessék a különböző szövetkezeti szektorokban.

4.2.1.1 A szövetkezeti szektorok képviselőinek 2004. október 11-i közmeghallgatása alapján az EGSZB úgy értékeli, hogy a probléma kevésbé kötődik a versenyszabályok nem-ismeretéhez, mint inkább ahhoz a tényhez, hogy azok nem mindig alkalmazkodnak a szövetkezeti forma sajátosságaihoz. Az EGSZB ezért már most felszólítja az Európai Bizottságot, hogy akcióit irányítsa a versenypolitika illetékes szervezetei felé annak érdekében, hogy ezek tájékozottabbak legyenek a szövetkezeti társaságok különböző szervezeti formáit illetően.

4.2.1.2 Kiemelve, hogy a vállalkozási formák sokasága a piacon kulcseleme az egészséges versenynek, az EGSZB úgy értékeli, hogy egy ilyen intézkedés alkalmas lehet mindennemű piaci diszkrimináció elkerülésére a szövetkezetekkel szemben, ami társasági formájuk miatt érhetné őket.

4.2.2 Egyébként, az EGSZB felhívja a figyelmet arra a tényre, hogy egyes országokban tilos a szövetkezeti formájú cégeknek letelepedni egy adott ágazatban folytatandó tevékenység céljával⁽¹⁴⁾. Ez nyíltan beleütközik a **letelepedés szabadságának elvébe**. A helyzet annyival is inkább sajnálatos, mert az európai szövetkezeti társasági Rendelet is megerősíti ezt a tilalmat.⁽¹⁵⁾ Az EGSZB ennek alapján felkéri az Európai Bizottságot egy tanulmány készítésére e tilalmak mértéke és kihatásaiak megvizsgálása tárgyában.

4.2.3 Ami a szövetkezeti társaságok **adózási szabályait illeti**, az EGSZB azt az elvet támogatja, amely szerint egy bizonyos fajta társaságnak juttatott kedvezményeknek arányosaknak kell lenniük a társaságokat terhelő jogi követelményekkel, vagy az általa társadalmilag hozzáadott értékkel⁽¹⁶⁾. Ennek keretében, az EGSZB ösztönzi az Európai Bizottságot arra, hogy szólítsa fel a tagállamokat annak a lehetőségnek a tanulmányozására, hogy adókedvezmény jellegű ösztönzőkkel támogassák a szövetkezeti társaságokat társadalmi hasznosságuk vagy a regionális fejlesztéshez való hozzájárulásuk függvényében, szigorú ellenőrzési feltételekhez kötve az alapelvek és a szövetkezeti értékek tiszteltben tartását⁽¹⁷⁾.

⁽¹³⁾ A Közlemény 3-2-7 szakaszának utolsó bekezdése.

⁽¹⁴⁾ Németországban például, nem alapítható szövetkezeti társaság a gyógyszerészeti ágazatban.

⁽¹⁵⁾ 8-2 cikk: „Ha a nemzeti jogszabályok az ESZT-k tevékenységének természetéhez kötődő specifikus szabályokat és/vagy korlátozásokat rendelnek el emiatt (...), ez a jogszabály kizárólag az ESZT-kre vonatkozik”.

⁽¹⁶⁾ Közlemény 3-2-6. §.

⁽¹⁷⁾ A Régiók Bizottságának véleménye ld. a 3. lábjegyzetet.

4.3 A vállalatok szociális felelőssége és a vállalatok irányítása

4.3.1 A vállalatok szociális felelőssége (VSZF)

4.3.1.1 A globalizálódó gazdaság egyre nagyobb rentabilitási követelményeket támaszt a vállalatokkal szemben, nem egyszer az egyéb szociális megfontolások kárára. A VSZF, azaz „a vállalatok kereskedelmi tevékenységébe és partnereivel való kapcsolataiba önként beépített szociális és környezetvédelmi kérdések”⁽¹⁸⁾, nem új koncepció a szövetkezeti társaságok számára. Az a tény, hogy kombinálják gazdasági és szociális célokat, és működési formájuk az egyéneken és a belső demokrácián alapul, hozzá magával, hogy eleve magukba integrálják a VSZF-t és áldoznak is erre a témára⁽¹⁹⁾.

4.3.1.2 Az EGSZB sajnálja, hogy ezt a dimenziót nem tárgyalja a Közlemény, és már most ajánlja, hogy egy akció-programmal kiemelten támogassák a szövetkezeti társaságok ilyen irányú gyakorlatát⁽²⁰⁾.

4.3.2 A vállalatok irányítása

4.3.2.1 Az EGSZB évek óta és egyre nagyobb érdeklődéssel foglalkozik olyan témákkal, amelyek a vállalatvezetéssel kapcsolatosak⁽²¹⁾. Nos, az ezen a téren uralkodó reakciók ritkán hivatkoznak a szövetkezeti társaságokra. Ez bizonyos mértékig paradox, mert a szövetkezetek szervezetéhez kapcsolódó számos jogszabályi rendelkezés kényszerítette e vállalatokat arra, hogy a vállalatirányítás specifikus modelljeit kialakítsák⁽²²⁾. A szövetkezeti könyvvizsgáló társaságok szolgáltatásai szintén jelentősen hozzájárulhatnak a szövetkezetek tevékenységeinek sikeréhez. Ilyen társaságok számos tagállamban működnek, s némelyiknek több mint 100 éves, folyamatos szövetkezeti múltja van. Fontos tehát, hogy a kötelező könyvvizsgálatról szóló európai közösségi irányelv elismerje, és magában foglalja a szövetkezeti jognak ezt az intézményét.

⁽¹⁸⁾ Zöld Könyv: „Ki kell alakítani egy európai keretet a vállalatok szociális felelősségének támogatására” COM(2001) 366 fin.

⁽¹⁹⁾ Pártatlan kereskedelmi hálózatok kiépítése, szociális mérleg felállítása, európai szociális mérlegkészítő csoportok létrehozása ....

⁽²⁰⁾ Az EGSZB véleménye a Zöld Könyvről: „Támogatni kell a vállalatok szociális felelősségének európai jogi kereteit”, EGSZB 355/2002, Előadók: Hornung-Draus, Engelen-Keffer, Hoffelt, HL C 125 - 2002. május 27.

⁽²¹⁾ Az EGSZB véleménye a Bizottság Közleményéről az Európai Parlament és a Tanács felé: „A társasági jog modernizálása és a vállalatok irányításának megerősítése az Európai Unióban – megtervezett előrelépés”, előadó: G. Ravoet, EGSZB 1592/2003, HL C 80 - 2004. március 30.

⁽²²⁾ A könyvvizsgáló szövetkezetek felépítése és szervezete az Európai Unió egyes tagállamaiban, mint pl. Németországban, jól illusztrálják ezt.

4.3.2.2 Az EGSZB már most úgy ítéli meg, hogy kívánatos lenne ezeket a tapasztalatokat olyan előremutató módon hasznosítani a vállalatirányításról folyó vitában, hogy előrelépés történjen, és az ajánlásokat alkalmazni lehessen a különféle vállalkozási formákra.

4.4 Szövetkezeti társaságok csoportosulási formái

4.4.1 Az EGSZB arra is felhívja az Európai Bizottság figyelmét, hogy léteznek szövetkezeti társaságokból alakult csoportok. Ezek olyan vállalkozási modellek, amelyek világosan előnyben részesítik a partnerségi és együttműködési stratégiákat az egyesülésekkel és kivásárlásokkal szemben. Így lehetővé válik, hogy ezek a vállalatok felvegyék a kesztyűt a globalizáció és az ebből adódó megnövekedett versenyképesség kihívásaival szemben, közben megőrizve és hirdetve szövetkezeti identitásukat.

4.4.2 A versenyszabályok tiszteletben tartása mellett, az EGSZB időszerűnek tartja e csoportok támogatását és fejlesztését, mert ezáltal a szövetkezetek közös márkákat, vagy áruk és szolgáltatások közös termékskáláját fejleszthetik ki, ezáltal pedig jobban konszolidálódhat a szövetkezeti jelenlét mind transznacionális, mind világpiaci szinten. Azt is javasolja, hogy az eddigienél vegyék jobban számításba ezt a dimenziót a Közleményben.

5. Megjegyzések és ajánlások a javasolt akcióprogramokhoz

5.1 A szövetkezeti gyakorlat megértése és támogatása (Intézkedési terv 1.-2. pontjai)

5.1.1 Az EGSZB ösztönzi az Európai Bizottságot minden olyan támogatási intézkedés meghozatalára, amelynek célja a szövetkezeti társasági gyakorlat jellemző sajátosságainak jobb megértése és számításba vétele. Ez utóbbiak félreismerése a fő oka annak, hogy a bennük rejlő lehetőségek nincsenek eléggé kihasználva. Ebben a megfogalmazásban az EGSZB úgy értékeli, hogy az ehhez a különleges vállalkozási formához kötődő bevált gyakorlat meghatározását, szabványosítását és elterjesztését jobban kellene ösztönözni és támogatni.

5.1.2 Javasolja különösen, hogy az Európai Bizottság nagyobb hivatalos elismerésben részesítse az ILO 193. sz. ajánlását, amely, miután az EU mind a 25 tagállama elfogadta, az első európai konszenzust jelenti a szövetkezetekre vonatkozó normák és támogatás terén. Az EGSZB azt is ajánlja, hogy dolgozzanak ki és vezessenek be konkrét intézkedéseket, például egy információs kampányt a szövetkezetek sajátosságairól és vállalkozási dimenzióikról, a Vállalkozás Főigazgatóság különböző videofelvételével, honlapjával, stb. illusztrálva. Ezt a kampányt a gazdasági és szociális partnerek és a nemzeti közgazdasági szervek számára kellene megszervezni.

5.1.3 Az EGSZB ajánlja egyébként, hogy a szövetkezeti társaságot népszerűsítő akciót mutassák be az Európai Bizottság valamennyi Főigazgatóságán is. E tekintetben, különös figyelmet kell fordítani azokra a szervekre, amelyek kezdeményezéseikkel közvetlenül hatnak ki a szövetkezeti társaságokra mind vállalkozási, mind szociális dimenziókban (Belső piac Főigazgatóság, Foglalkoztatási és szociális ügyek Főigazgatósága, Verseny Főigazgatóság, Egészségügyi és fogyasztóvédelmi Főigazgatóság...).

5.2 Statisztikai adatok (Intézkedési terv 3. pont)

5.2.1 Az EGSZB támogatja az európai Bizottságot abbeli szándékában, hogy javuljanak a szövetkezeti társaságokra vonatkozó statisztikai adatok. Az Unió legtöbb tagállamában ezeket, ha egyáltalán rendelkezésre állnak, ritkán hozzák rendszeresen naprakész állapotba. Egyébként, az adatok összeállításához használt módszerek ritkán homogének. Ez az alapvető akadály annak, hogy a szövetkezetekről szóló ismeretanyag továbbfejlődjön, és jobb legyen.

5.2.2 A helyzet megoldására az Európai Bizottság azt javasolta, hogy folyamodjanak a szatellit számlatechnikához. Ezt a technikát, amelyet egyébként még nem ültettek át a szövetkezeti társaságokra, eddig olyan szervezeteken próbálták ki, amelyek elsősorban nem a kereskedelmi szférához tartoznak, illetve non-profit szervezeteken⁽²³⁾. Ezért az EGSZB szükségesnek tartja, hogy a végül kiválasztott módszerek ne fedjék el a szövetkezetek gazdasági és kereskedelmi vetületeit. Meg kell jegyezni, hogy egy kérdőív kitöltésével együtt járó közmeghallgatáson kiderült, hogy maguk a szövetkezeti szervezetek is osztják ezt az aggodalmat.

5.2.3 Ahhoz, hogy a lehető leggyorsabban lehessen kielégíteni a szövetkezeti társaságok adatéhségét, az EGSZB javasolja, hogy azonnal vezessék be, ahol ez lehetséges, az együttműködést az Eurostat és a nemzeti statisztikai adatgyűjtő szervek között, különösen azért, hogy a vállalati adatsorokat lehessen létrehozni a működésükre jellemző különböző társasági formák szerint.

5.3 Vállalkozók képzése és vállalkozói szellem (Intézkedési terv 4. pont)

5.3.1 Az EGSZB fontosnak tartja, hogy a szövetkezeti dimenziót vegyék figyelembe az oktatási, szakképzési, vállalkozásfejlesztési és az élethosszig tartó tanulási programok is⁽²⁴⁾. Felhívja a figyelmet arra, hogy ezt a témát már kifejtette az ILO 193. sz. ajánlása, és örömet fejezi ki afelett, hogy a Régiók Bizottsága ugyancsak megemlíti ezt a pontot a véleményében⁽²⁵⁾. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságot abban a szándékában, hogy a meglévő tapasztalatokat felteszi a világhálóra és így terjeszti őket.

⁽²³⁾ Ld. a Bizottság 2004. április 23-i szemináriumát a szociális gazdaság számára kifejlesztendő szatellit számlák módszertanáról.

⁽²⁴⁾ Például a Leonardo, Szókratész, Erasmus programok.

⁽²⁵⁾ Ld. a 3. sz. lábjegyzetet.

5.3.2 Az EGSZB javasolja ezen kívül, hogy keressék meg a szövetkezeti oktatás tárgyában együttműködő iskolákat és egyetemi szintű intézményeket. Ha így jár el, és ha támogatja az ehhez szükséges specifikus tananyag kidolgozását és elterjesztését is, az Európai Bizottság kettős célt érhet el, egyrészt feltehet a világhálóra meglevő tapasztalatokat, másrészt bővíti a tananyagokat a szövetkezeti dimenzióval.

5.4 A vállalkozásokat támogató szolgáltatások (Intézkedési terv 5. pont)

5.4.1 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottság azon elképzelésével, hogy győzzék meg a vállalatokat hagyományosan támogató szolgáltató szervezeteket arról, hogy jobban integrálják magukba a szövetkezetek sajátos dimenzióit, ugyanakkor felhívja a figyelmet arra, hogy már léteznek ezekre a szolgáltatásokra specializálódott szervezetek. Ez utóbbiaknak az Európai Bizottság akciói segítségével jobban ki kellene tudni fejleszteniük, és jobban el kellene tudni terjeszteniük a szolgáltatásaik választékát.

5.4.2 Ebben a tekintetben az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy a vállalkozások és a vállalkozói szellem új, 2006-2010-es többéves programja ⁽²⁶⁾ nem tartalmaz semmilyen általános iránymutatást, sem egyetlen specifikus irányvonalat a szövetkezeti társaságok számára. Arra is felhívja a figyelmet, hogy a vállalkozói szellem intézkedési terve ⁽²⁷⁾ sem hivatkozik ez utóbbiakra, hacsak nem egy „szociális gazdasági” megközelítésben, amelynek a megfogalmazása a dokumentumban egyébként zavaros.

5.5 Hozzájárulás a finanszírozáshoz (Intézkedési terv 6. pont)

5.5.1 Az EGSZB felkéri az Európai Bizottságot annak az elemzésnek a gyors elvégzésére, amelyet annak a megállapítására kezdeményezett, hogy időszerű-e az európai beruházási alapok eszközeihez egy specifikus, a szövetkezeti társaságokra vonatkozó hivatkozást bevenni. Ebből az alkalomból, az EGSZB-t tájékoztatták arról, hogy ennek a hivatkozásnak a felvételét nemrég elutasították, a jogi formák közötti egyenlő elbánás elvére hivatkozva. Az EGSZB ezért már most felszólítja az Európai Bizottságot annak pontosítására, hogy melyek lesznek azok az új, konkrét intézkedések, amelyekkel az Európai Bizottság a finanszírozásról gondoskodik, mivel az intézkedési terv egy másik fejezete, – azaz az a tény, hogy ügyelni kell arra, hogy a szövetkezetek továbbra is jogosultak legyenek a többi közösségi program nyújtotta kedvezményre –, nem változtat semmit a jelenlegi helyzeten. Egyébként, az EGSZB azt szeretné, ha az európai alap nagyobb arányban nyújtana segítséget a KKV-k és a szövetkezeti társaságok részére, amelyek pénzügyi téren nem rendelkeznek nagyobb összegű garanciákkal.

5.5.2 Ugyanebben a szellemben, az EGSZB felhívja az Európai Bizottság figyelmét arra, hogy a saját forrásokról szóló

⁽²⁶⁾ Közösségi program a vállalkozói szellem és a vállalati versenyképesség javítására (2006-2011).

⁽²⁷⁾ A Bizottság közleménye „Intézkedési terv: a vállalkozói szellem az európai politika napirendjén”, COM(2004) 70 fin., ld. az EGSZB 2004. szeptember 15-i 1198/2004. sz. véleményét, előadó: B. Butters.

új megállapodás, az ún. Bazel II. Egyezmény, arra kötelezi a bankokat, hogy a vállalatok számára alkalmazott kihitelezési politikájukban jobban figyelembe vegyék ezek kockázati profilját, különösen fizetőképességük és a vállalat irányítási rendszerének függvényében. Ez sokkal költségesebbé teheti a hitelhez jutást egyes szövetkezeti társaságok számára ⁽²⁸⁾.

5.5.3 Tekintve alaptókéjük sajátos természetét, (tőzsdén nem jegyzett üzletrészek, az üzletrészek névértéken történő visszafizetési kötelezettsége, stb. ...), a szövetkezeti társaságok gyakran nehezen találnak finanszírozási lehetőséget beruházásaik számára. Az EGSZB ebben az értelemben támogatja az Európai Bizottságot, amikor az felhívja azokat a tagállamokat, amelyek a szövetkezeti társaságokra vonatkozó különös jogszabályokkal rendelkeznek, hogy tegyék ezek számára lehetővé olyan forgatható üzletrészek kibocsátását, melyek a csendestársak számára jövedelmet hoznak azzal a feltétellel, hogy részesedésük nem veszélyezteti sem a szövetkezeti jellegét, sem a társaság tagjainak a szövetkezet felett gyakorolt ellenőrzését. ⁽²⁹⁾

5.6 A szövetkezeti társaságok apportja a vállalkozáspolitikára egyes különös területeihez (Intézkedési terv 7. pont)

5.6.1 Az EGSZB osztja az Európai Bizottságnak azt a véleményét, hogy a szövetkezeti társaság, a számos vállalatvezetési módszeren keresztül, különösen alkalmas modellje annak, hogyan mehet át a vállalat a dolgozók tulajdonába. Az EGSZB azt javasolja, hogy ezt a modellt jobban emeljék ki azokban a programokban és intézkedésekben, melyeket az Európai Bizottság ezen a téren támogatni szeretne.

5.6.2 Az Európai Bizottság azt javasolja, hogy készítsenek tanulmányt azokról a szövetkezeti társaságokról, melyeknek a fő feladata a szociális szükségletek kielégítése. Ez a tanulmány ki is mutathatná a hozzájárulásukat e célok eléréséhez. Az EGSZB mindenképpen ajánlja, hogy ez a tanulmány gondosan hangsúlyozza ki a szociális szövetkezetekre jellemző külön sajátosságokat összevetve a „szociális vállalatokkal” ⁽³⁰⁾.

5.7 A nemzeti jogalkotások összefüggése és tökéletesítésük, típusörvények megalkotása, és az európai szövetkezeti társaság (Intézkedési terv 8., 9., 10., 11. pont)

5.7.1 Miközben felhívja a figyelmet arra, hogy az a szabályozott környezet, amelyben a szövetkezeti társaságok tevékenykednek, legalább annyira fontos, mint azok a szervezési módok, amelyeket céljaik érdekében megvalósítanak, az EGSZB elsődlegesen fontosnak tartja az Európai Bizottsággal együtt a cégek jogállásának meghatározását, mind európai, mind nemzeti szinten.

⁽²⁸⁾ Az EGSZB véleménye, „A KKV-k és a szociális gazdaság vállalkozásainak alkalmazkodóképessége a gazdasági dinamizmus által rájuk kényszerített változásokhoz” (HL C 120., 2005.5.20.) előadó: L. Fusco.

⁽²⁹⁾ A Közlemény 3-2-4 cikke.

⁽³⁰⁾ A „szociális vállalkozás” elnevezés alatt az Európai Bizottság arra a tényre kíván utalni, hogy egyes tagállamok olyan jogi formákat fogadtak el, amelyekkel azokat a vállalkozásokat óhajtják minősíteni, melyek fő célja szociális célkitűzések megvalósítása.

5.7.2 Az EGSZB egyetért azzal, hogy találkozókat kell szervezni a nemzeti közigazgatási szervekkel az európai szövetkezeti társasági törvény és a hozzá kapcsolódó irányelv végrehajtása tárgyában. Javasolja ezek előkészületeinek rendszeres nyomon követését. Összehasonlító jelleggel, az európai társasági törvényt, amely nemrég lépett hatályba, csak hat nemzeti törvénykezés ültette át.

5.7.3 Ami a típus törvények kidolgozását illeti, az EGSZB fontosnak tartja kiemelni e bekezdés megfogalmazásának kétértelműségét. Miközben ugyanis nem javasolja a szövetkezeti társasági jog harmonizálását, az Európai Bizottság előre sorolja annak a magas szintű európai szakértői bizottságnak a következtetéseit, amely pontosan a szövetkezeti alapító okiratok harmonizálásán fáradozik.

5.7.4 Az EGSZB tudatában van annak, hogy az európai szövetkezeti társasági törvény számos cikke a nemzeti jogszabályokra utal vissza. Tekintettel arra, hogy öt évvel hatályba lépése után, az ESZT rendelet alkalmazásáról jelentés készül, az EGSZB azon a véleményen van, hogy ideje kidolgozni típus törvényeket a szövetkezeti jogszabályok közelítése érdekében és/vagy közös jogszabályok elfogadását javasolni európai szinten, ugyanakkor elsőrendű fontosságú, hogy ezeket a munkákat és megfontolásokat már kezdettől fogva a szövetkezeti társaságokat képviselő szakmai szervezetek képviselőivel közösen végezzék.

5.7.5 E tekintetben, az EGSZB ki kívánja hangsúlyozni, hogy a közmeghallgatás kimutatta, számos szövetkezeti szervezet sokkal inkább kívánja a meglévő nemzeti szövetkezeti törvénykezés konszolidációját és megerősödését, mint azok felülvizsgálatát a harmonizáció érdekében⁽³¹⁾. Ez utóbbiak szerint, ez a megközelítés hozhatná a legjobb megoldást a kapitalizálódás⁽³²⁾ problémájára, amellyel egyes szövetkezeteknek szembe kell nézniük.

5.7.6 Ebben a megközelítésben, az EGSZB azt is javasolja az Európai Bizottság részére, hogy készítsen összehasonlító tanulmányt az integráció hatásairól és mélységéről olyan egyes nemzeti szövetkezeti jogszabályokra, és rendelkezésekre, melyek eddig csak a tőkés társaságokra voltak jellemzőek⁽³³⁾.

5.8 Közösségi célkitűzések (Intézkedési terv 12. pont)

5.8.1 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságnak azt a szándékát, hogy felhasználja a közösségi programok útján a

szövetkezeti társaságok tevékenységét a közösségi célok megvalósításához. Megkérdőjelezi azonban azokat az eszközöket, amelyekkel ezekhez el akar jutni, mivel a dolgok jelenlegi állása szerint nincs költségvetési sor erre a célra fenntartva.

5.8.2 A Közlemény különösen nagy súlyt fektet a „bővítési utáni mezőgazdasági politika” területére, mert külön intézkedési tervet készít hozzá. Az EGSZB támogatja ezt a dimenziót, de úgy értékeli, hogy ezen kívül még szükséges lenne az intézkedések nyelvére lefordítani a többi felsorolt területet is, vagyis a helyi és regionális vidékfejlesztést, valamint a munkahelyteremtést.

5.8.3 Általános jelleggel, az EGSZB megfelelőbbnek tartja a segélyezési és támogatási akciók kifejezések használatát, mint a szövetkezetfejlesztés pillérének koncepcióját. Ezzel ugyanis lehetővé válik már akkor, amikor egy sajátos területen megindul a munka, hogy a szövetkezeti gyakorlat átáramoljon más tevékenységi ágazatok felé is.

6. Következtetések

6.1 Az EGSZB örömmel üdvözlözi az európai szövetkezeti társaságokról szóló Közlemény nyilvánosságra hozatalát. Az után, hogy megszületett a Rendelet az európai szövetkezeti társaságok (SCE-k – ESZT-k) jogállásáról, ugyanazt az érdeklődést tanúsítja e vállalat típus iránt, mint az Európai Bizottság, kihangsúlyozva egyben e vállalat típus szociális és gazdasági dimenzióit, illetve, hogy alkalmas a lisszaboni stratégia megvalósítására.

6.2 Különösképpen támogatja az EGSZB a szövetkezeti vállalkozási formák prioritásos támogatását. A vállalkozás e formájának félreismerése a fő gátja annak, hogy az európai szövetkezeti társaságok fejlődésnek induljanak.

6.3 Miközben támogatja a Közleményben megfogalmazott fő irányvonalakat, az EGSZB úgy értékeli, hogy kívánatos lenne egyes akciókat konkrét intézkedésekre váltani, egy előre meghatározott időzítés alapján. Ezért az EGSZB azt ajánlja, hogy a lehető legsürgősebben hozzanak létre egy rendszert a tervbe vett intézkedések nyomon követésére, és ne várjanak ezek kiértékelésével 2008. utánig, amint azt az Európai Bizottság javasolja. Ha létezik egy ilyen rendszer, az szorosabban fogja összefogni az érintett szövetkezeti szakmai szervezeteket mind nemzeti, mind európai szinten.

Brüsszel, 2005. március 9.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND

⁽³¹⁾ Még egyes nemzeti szövetkezeti szervezetek is tiltakoznak ellene.

⁽³²⁾ Akkor beszélnek általában kapitalizálódásról, ha a szövetkezet elveszti az emberek egy közössége által kollektíven kézbentartott vállalati jellegét, és külső befektetők veszik át felette az irányítást. Ennek külső megjelenési formája a szövetkezet átalakulása tőkés társasággá.

⁽³³⁾ Pl.: Olaszországban egy nemrég megjelent törvény megengedi a szövetkezeti társaságok számára a kötvények kibocsátását.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye az Európai Parlament és a Tanács hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról szóló 2000. március 20-i 2000/12/EK irányelvét, illetve a Tanács befektetési vállalkozások és hitelintézetek tőkeemfeleléséről szóló 1993. március 15-i 93/6/EGK irányelvét átdolgozó európai parlamenti és tanácsi irányelvekre vonatkozó javaslatról

COM (2004) 486 final – 2004/0155 és 2004/0159 (COD)

(2005/C 234/02)

2004. szeptember 13-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett kérdésben.

Az „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció, amelynek az volt a feladata, hogy az EGSZB munkáját előkészítse ezzel a témával kapcsolatban, 2005. február 14-én fogadta el véleményét. Az előadó Guido Ravoet volt.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2005. március 9–10-én tartott, 415. plenáris ülésén (március 9-i ülés) 124 szavazattal egy ellenében elfogadta ezt a véleményt.

1. A javaslat tartalma és hatálya

1.1 2004. július 14-én az Európai Bizottság közzétette egy irányelvre ⁽¹⁾ vonatkozó javaslatát, mely a második tőkeemfelelési irányelvet (93/6/EGK) és a konszolidált banki irányelvet (2000/12/EK) dolgozza át. Ez az irányelv fogja megvalósítani az új bázeli szabályozást (A tőkeszabályozási intézkedések és tőkeszabványok nemzetközi konvergenciája) az Európai Unióban. Az átdolgozásokat tartalmazó irányelvre a jelen dokumentumban tőkekövetelmény-irányelvként (TKI) hivatkozunk.

1.2 Az Európai Unióban tevékenységet végző valamennyi hitelintézet és befektetési cég a TKI hatálya alá esik majd. A TKI célja, hogy magas kockázatérzékenységgű banki keretszabályozást hozzon létre Európában. Arra kívánja ösztönözni a bankszektor, hogy – a technológiába fektetett pénzelőlegek, valamint a személyzet továbbképzésébe való befektetés révén – idővel fokozatosan térjen át a kockázatot érzékenyebben mérni tudó technikák alkalmazására. A TKI javítja majd a fogyasztóvédelmet, erősíti a pénzügyi stabilitást, és szilárd alapot nyújtva a vállalkozásoknak – a tőke visszajuttatása révén – a terjeszkedéshez és az innovációhoz, segíti majd elő az európai ipar versenyképességét a világban.

1.3 A TKI a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság által kidolgozott új bázeli szabályozás uniós bevezetésére alkalmazott jogalkotási aktus. A Bázeli Bizottságot 1974-ben hozták létre a G10-országok központi bankjainak elnökei. A Bázeli Bizottság által közzétett megállapodások jogilag nem kötelező érvényűek, de azzal a céllal születnek, hogy közös felügyeleti keretet nyújtsanak a koncepciók egymáshoz közelebb hozásához és ahhoz, hogy a nemzetközi tevékenységet folytató bankok számára azonos lehetőségeket biztosító játéktér jöjjön létre.

⁽¹⁾ http://europa.eu.int/comm/internal_market/regcapital/index_en.htm

1.4 A bázeli tőkeegyezményt (Bázel I) 1988-ban tették közzé, és 1999-ben – a kockázatkezelési stratégiák kilencvenes évekbeli gyors fejlődése nyomán – kezdődött meg az egyezmény frissítésének munkája. E munka eredményeként született meg az (új bázeli szabályozásként emlegetett) „A tőkeszabályozási intézkedések és tőkeszabványok nemzetközi konvergenciája” ⁽²⁾ című dokumentum, melyet 2004 júniusában tettek közzé.

1.5 Az új bázeli szabályozás három részre oszlik, melyeket rendszerint „a három pillér” néven emlegetnek. Az első pillér lefekteti a hitel-, piaci és működési kockázat minimális szabályozói tőkéjére vonatkozó követelményeket. Különböző bonyolultsági fokú lehetőségek menürendszere áll a pénzügyintézetek rendelkezésére. A második pillér a felügyeleti felülvizsgálat, melyet a pénzügyintézet és felügyelője közti aktív párbeszéd formájában folytatnak le annak biztosítása érdekében, hogy a csoport kockázati profiljára vonatkozó tőkekövetelményeket stabil, megbízható belső módszerek révén mérjék fel. A harmadik pillér megköveteli a pénzügyintézetektől, hogy fedjék fel tőkeköltségeiket a piac előtt. A harmadik pillért gyakran „a piac fegyelmező ereje”-ként is említik, mivel a nyilvánosságra hozatal a legjobb gyakorlat folytatására ösztönöz, és növeli a befektetők bizalmát.

1.6 A bankok és befektetési cégek a hitel- és a működési kockázatok mérése, illetve a hitelkockázat csökkentése tekintetében számos lehetőség közül választhatnak. Ezzel azt kívánják biztosítani, hogy a szabályozás teste szabott legyen, és a kisebb pénzügyintézetek számára ösztönzést nyújtson a fejlettebb megközelítések alkalmazására. A fejlettebb megközelítések bevezetése költségesebb, mivel azok a pénzügyintézetek által kidolgozott belső modelleken alapulnak. Ezek azonban kockázatérzékenyebbek, így alacsonyabb tőkeköltségeket eredményeznek.

⁽²⁾ <http://www.bis.org/publ/bcbs107.pdf>

		Hitelkockázat		Működési kockázat		
1. pillér	Belső modellek	fejlett belső minősítési módszer (AIRBA)	fejlett hitelkockázat-csökkentés	fejlett mérési módszer, AMA)	2. pillér	3. pillér
	Standard módszerek	belső minősítési alapszámítás (FIRBA)	standard hitelkockázat-csökkentés	standard módszer (STA)		
		standard módszer (STA)		alapszámítás-módszer (BIA)		

2. Általános észrevételek

2.1 A TKI az a jogalkotói eszköz, amely a bázeli szabályozást megvalósítja az Európai Unióban. Az Európai Bizottság megalkotta egy irányelv tervezetét, amely lényegében összhangban van a bázeli szabályokkal, figyelembe véve az EU specifikumait. Azért nagyon fontos, hogy a bázeli szabályozás és az EU szabályai nagymértékben megfeleljenek egymásnak, hogy az európai bankok a bázeli szabályozást bevezető más joghatóság alá tartozó területeken versenytársaikkal azonos esélyekkel működhessenek a piacon.

2.2 A TKI és a bázeli szabályozás között alapvető különbséget jelent, hogy az uniós szabályok az EU-ban működő valamennyi hitelintézetre és befektetési cégre vonatkoznak majd, míg a bázeli egyezményt a nemzetközileg aktív bankok számára dolgozták ki. Az Európai Bizottság által kiszélesített alkalmazási kör mind az EU betéteseinek, mind kölcsönfelvevőinek érdekében áll. A jól irányított és tőkével jól ellátott bankrendszer lehetővé teszi, hogy a bankok az egész gazdasági cikluson keresztül fenntartsák hitelezői tevékenységüket. Ez nagyobb stabilitást hoz a bankszektorban.

2.3 Az európai bank- és üzleti világ, valamint az európai fogyasztók számára nyújtott előnyök csak akkor lesznek fenntarthatók, ha az irányelv kellően rugalmas ahhoz, hogy lépést tartson az iparági gyakorlat, a piacok és a felülvizsgálati igények fejlődésével. Erre a betétesek és a kölcsönfelvevők érdekeinek védelme érdekében van szükség, továbbá azért, hogy az EU-t továbbra is a legjobb gyakorlatokat alkalmazó piacként tartsák számon.

2.4 Az Európai Bizottság azon megközelítése, hogy az átdolgozásokat tartalmazó irányelv cikkeiben – amelyek a komitoló-

giai eljárással szabadon módosíthatók – a hosszú távú elveket és célokat, a mellékletekben pedig a technikai lépéseket határozza meg, hatékony módja a szükséges rugalmasság biztosításának.

3. Különös észrevételek

Az EGSZB gratulál az Európai Bizottságnak a javasolt irányelv magas színvonaláért, és úgy érzi, csupán néhány dolog van, amire ki kellene térni. A tervezet minősége jól tükrözi a konzultáció eddig sohasem tapasztalt magas színvonalát, így például azt, hogy az Európai Bizottság a bázeli szabályok uniós joganyaggá való átalakítása során részt vett a Bázeli Bizottság hatástanulmányainak kidolgozásában. Az EGSZB, mint a szervezett civil társadalmat az Unióban képviselő szerv, üdvözli ezt a fejleményt, és arra ösztönzi a társ-jogalkotókat, hogy továbbra is építsék be a piaci szereplők álláspontjait az Unió jogalkotási folyamatába.

3.1 Az Unión belüli kisebb hitelintézetekre gyakorolt hatás

3.1.1 Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság irányelvjavaslatának alkalmazási köre jól megválasztott, mivel az az Unió valamennyi fogyasztója és vállalkozása számára előnyöket hoz. Az EGSZB emellett úgy véli, hogy a szabályozói tőke átdolgozott rendszere továbbra is előnyökkel jár majd mindenfajta méretű hitelintézet számára. Az Európai Bizottság szövege keskeny mezsgyén egyensúlyoz, hogy egyrészt ösztönzőket nyújtson a kisebb pénzintézeteknek ahhoz, hogy idővel átálljanak a fejlettebb módszerekre, másrészt testre szabottan arányos szabályozási keretet biztosítson, amely figyelembe veszi a kisebb hitelintézetek forrásainak korlátozottságát.

3.1.2 Az Európai Bizottság szövegébe olyan, a Bázeli Bizottság által tett lépések is bekerültek, melyek célja a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott kölcsönök szabályozási terheinek csökkentése. Ezek a változások (melyeket alább, „A kis- és középvállalkozásokra gyakorolt hatás” címszó alatt részletezünk) megnyugtatóak az EGSZB számára, amelyet egyébként aggasztott volna, hogy az új szabályozási keret növekvő konszolidációs hullámhoz vezetett volna az európai banküzletben, és így a fogyasztóknak kevesebb választási lehetőség állt volna rendelkezésükre. Ebben a tekintetben az EGSZB ugyancsak megnyugodva jegyzi meg, hogy a PWC 2004. áprilisi hatástanulmányában⁽³⁾ arra a következtetésre jut, hogy ha az irányelvet következetesen, az egész EU-ban bevezetik, nem valószínű, hogy annak bármiféle jelentős hatása lenne az iparágon belüli versenyre.

3.2 A fogyasztókra gyakorolt hatás

Az új szabályozás nyújtotta pénzügyi stabilitás és a nagyobb kockázatérzékenység a fogyasztók számára a pénzügyi rendszerbe vetett bizalom megnövekedése és a lényegesen lecsökkent rendszerkockázat révén lesz előnyös. A PWC hatástanulmánya szerint a kockázatérzékenyebb rendszerre való áttérés csökkenti fogja a fenntartott összes banktőkét, ami az Unióban a GDP kismértékű növekedésében fog lecsapódni. Ha a tőkét a gazdaságban célirányosabban használják fel, az hozzájárul majd az EU szélesebb gazdasági és társadalmi céljainak eléréséhez.

3.3 A kis- és középvállalkozásokra gyakorolt hatás

3.3.1 Az EGSZB üdvözlöi a szabályozás azon módosításait, melyek a kis- és középvállalkozások hitelezésére gyakorolt hatás kérdését kívánják megoldani. Különösen az alábbiakat emeli ki:

- a lakossági görbe laposabbá tételével csökkentették a kisvállalkozásoknak nyújtott kölcsönök tőkeköltségeit;
- néhány bank a kis- és középvállalkozásokkal szembeni követeléseit lakossági követelésként kezeli, és ezeket most egyesített alapon lakossági portfóliójuk részeként kezelhetik;
- a Bázeli Bizottság megszüntette a kisvállalkozásoknak nyújtott kölcsönök szétaprózottságának mértékére vonatkozó követelményeket, így több bank részesülhet előnyös elbánásban;
- valamint az új szabályozás szélesebb körben ismeri el a fedezeteket és a kezességeket.

3.3.2 Az EGSZB ebből a szempontból üdvözlöi a Harmadik mennyiségi hatástanulmány (QIS3) eredményeit. A QIS3 eredményei azt mutatták, hogy a bankok vállalati portfólióba sorolt kis- és középvállalkozások számára nyújtott kölcsönei a standard hitelkockázati módszert használó bankok esetében jórészt szinten maradnak, míg a belső minősítési (IRB) módszereket

⁽³⁾ A PriceWaterhouseCoopers cég kapott megbízást, hogy készítse el a tanulmányt az Európai Bizottság irányelvjavaslatának pénzügyi és makroökonómiai kihatásairól.

használó bankok esetében átlagosan 3–11 %-kal csökkennek. A lakossági elbánásra jogosult kis- és középvállalkozások kockázatainak tőkeköltsége a standard módszer (STA) alkalmazása mellett átlagosan 12-13 %-kal, a fejlett belső minősítési módszer (AIRBA) alkalmazásakor pedig akár 31 %-kal is csökken.

3.4 Az egyes országok mérlegelési jogköreinek megszüntetése az Európai Unióban

A megfelelő, arányos felügyeleti szabályok tagállamok általi következetes alkalmazása mind a helyes, körültekintő felügyeletet, mint az egységes piac céljait elősegítené. Az országok mérlegelési jogköreinek a javasolt tőkekövetelmény-irányelvben szereplő száma és területe aláásná az alkalmazás következetességét. Az EGSZB-nek szilárd meggyőződése, hogy az országok mérlegelési jogkörét egy meghatározott időn belül általánosságban meg kellene szüntetni, és üdvözlöi azt a munkát, amelyet az Európai Bankfelügyelők Bizottsága (CEBS) e tekintetben végez. Számos olyan nemzeti mérlegelési jogkör van, amely jelentősen eltorzíthatná az egységes piacot a határokon átnyúló bankcsoportok számára, és amely a pénzügyi rendszer instabilitását eredményezi. Ez pedig csökkentené az általános szabályozásnak az EU betéteseit és kölcsönfelvevőit számára nyújtott előnyeiket azáltal, hogy növelné a hitelköltségeket és a pénzügyi termékek terén korlátozná a választás körét.

3.4.1 A tőkekövetelmények alkalmazásának szintje

3.4.1.1 Az irányelv 68. cikke megköveteli a hitelintézetektől, hogy a csoporton belül egyéni szinten megfeleljenek a saját pénzeszköz-követelményeiknek. A 69. cikk (1) bekezdése továbbra is lehetővé teszi, hogy a tagállamok saját mérlegelési jogkörükben lemondjanak e követelmény betartásáról, és konszolidált alapon alkalmazzák a szabályokat a hitelintézetre és ugyanazon tagállamban működő leányvállalataira, feltéve, hogy a csoport szigorú feltételeknek felel meg. A követelmény saját döntés alapján történő be nem tartásának ezen lehetősége az egyes tagállamoknak egyenlőtlen esélyeket nyújtó játékteret rögzítene a nemzetközileg aktív bankcsoportok számára. Az EGSZB úgy érzi, hogy ez nem egyeztethető össze az egységes piaccal.

3.4.1.2 Emellett ha egy tagállam úgy dönt, hogy az egyes hitelintézetek szintjén alkalmazza a követelményeket, a felügyelő szerv egy-egy bankcsoport kockázati profilját nehezebben tudná áttekinteni. Ha a konszolidált felügyeletet csak az anyaintézmény ugyanazon tagállamban működő leányvállalataira korlátoznák, annak ugyanez lenne az eredménye. Ezért tehát a felügyeletet az EU-ban általános szabályként konszolidált szinten kellene gyakorolni, feltéve, hogy a hitelintézetek megfelelnek a saját pénzeszközök anyavállalkozás és leányvállalatai közötti megfelelő elosztását biztosító feltételeknek.

3.4.2 Csoporton belüli kockázatok

3.4.2.1 A tagállamoknak jogukban áll saját mérlegelés alapján meghatározni a csoporton belüli kockázatok kockázati súlyát. Ez lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy 0 %-os kockázati súlyt alkalmazzanak a hitelintézet és anyavállalkozása, illetve a hitelintézet és leányvállalata vagy anyavállalkozásának leányvállalata közötti kockázatokra. Ahhoz, hogy a 0 %-os kockázati súly legyen alkalmazható, a másik félnek ugyanabban a tagállamban kell működnie, mint a hitelintézetnek. Az EGSZB úgy véli, hogy a 0 %-os kockázati súly tükrözi megfelelően a csoporton belüli kockázatot. A saját mérlegelési jogkör e tekintetben oda vezethetne, hogy némely tagállamban a hitelintézeteknek minden prudenciális indok nélkül tőkét kellene fenntartaniuk a csoporton belüli kockázatokra.

3.4.2.2 Ha a 0 %-os kockázati súlyt azokra az esetekre korlátoznák, amikor a másik fél ugyanazon tagállamban működik, az nem volna összhangban az egységes piaccal. Azoknak a csoporton belüli kockázatoknak, amelyeknél a másik fél más tagállamban van, ugyanaz a kockázati profiljuk, mintha a másik fél ugyanazon tagállamban volna. Általános szabályként 0 %-os kockázati súlyt kellene alkalmazni az olyan csoporton belüli kockázatokra, ahol a másik fél EU-n belüli.

3.4.3 A működési kockázat fejlett mérési módszere (AMA)

3.4.3.1 A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság a következőképpen határozza meg a működési kockázatot: „a nem megfelelő vagy be nem vált belső folyamatokból, emberekből és rendszerekből, illetve külső eseményekből eredő közvetlen vagy közvetett veszteség”. Az új bázeli szabályozásban szerepel először a működési kockázat költsége, így a pénzügyintézeteknek teljesen új rendszereket kell kidolgozniuk a működési kockázat mérésére. Ahogy fentebb részleteztük, a működési kockázat méréséhez többféle lehetőség közül lehet választani. A fejlett mérési módszer (AMA) megköveteli a bankoktól, hogy belső mérési modelleket fejlesszenek ki, amelyeket az illetékes hatóságokkal jóvá kell hagyatni. Az európai pénzügyintézetek a cégcsoportjuk szintjén sokat fektettek e rendszerek kifejlesztésébe, a működési kockázat mérését azokhoz az üzemeltetőkhez igazítva, amelyekben tevékenykednek.

3.4.3.2 A 105. cikk (4) bekezdése szerint a tagállamok szabadon dönthetnek arról, hogy megengedik-e a hitelintézeteknek, hogy a működési kockázat fejlett mérési módszereinek használatának feltételeként felállított kritériumokat az uniós csoporton belül a legmagasabb szinten teljesítsék. Az AMA-nak az EU-n belüli konszolidált csoport szintjén való alkalmazása összhangban van a működési kockázat kezelésének az európai bankvilágban bevezetett üzleti megközelítésével. Ha egy bank nem tud megfelelni a követelményeknek az EU-csoport szintjén, akkor lehetetlen pontosan tükrözni a csoport

működési kockázat profilját. Ha a csoport igazolni tudja, hogy a működési kockázati tőke megfelelően oszlik meg a csoporton belül, a követelményeknek az anyaintézménynek és leányvállalatainak együttvéve kell megfelelniük.

3.4.4 Pénzügyintézetekhez fűződő kockázatok a standard hitelkockázati módszer alapján

A tagállamoknak az új bázeli szabályozással párhuzamosan mérlegelési joguk van a tekintetben, hogy a pénzügyintézetekkel összefüggő kockázatok kockázati súlyának meghatározására szolgáló két módszer közül melyiket alkalmazzák (VI. melléklet 26–27. és 28–31. bekezdés). Az egy-egy hitelintézet esetében alkalmazott módszert inkább annak nemzeti hovatartozása, nem pedig ésszerűségi okok határozzák meg. A határokon átnyúlóan működő hitelintézetek lényegesen eltérő elbánásban részesülhetnek, mint az ugyanazon a piacon tevékenykedő versenytársak. Ez nem volna összhangban az egységes piac céljaival, ezért az EU-ban egységes módszert kell alkalmazni.

3.4.5 A lejárat eltérések kezelése

A tagállamoknak az új bázeli szabályozással párhuzamosan mérlegelési joguk van a tekintetben, hogy alkalmazzák-e a fejlett módszert (AIRBA) használó hitelintézetekre vonatkozó tényleges lejárat formulát (VII. melléklet, 2. rész, 12. bekezdés) az alpmódszert használó pénzügyintézetekre is. A tényleges lejárat formula segítségével a rövid lejáratú termékek tőkeköltségének mérése jobban összeegyeztethető azok tényleges kockázati profiljával. A határokon átnyúlóan működő hitelintézetek lényegesen eltérő elbánásban részesülhetnek, mint az ugyanazon a piacon tevékenykedő versenytársak. Az EGSZB itt is úgy véli, hogy ez nem volna összhangban az egységes piac céljaival. Az egyes országok mérlegelési jogkörét meg kellene szüntetni annak biztosítása érdekében, hogy az alpmódszert (FIRBA) alkalmazó valamennyi hitelintézet azonos elbánásban részesüljön.

3.5 Felügyeleti együttműködés, 2. pillér és 3. pillér

3.5.1 Az EGSZB egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy az EU-n belüli, határon átnyúló üzleti tevékenység erősödése és a határon átnyúló csoportokon belüli kockázatkezelés centralizációja folytán egyre nagyobb szükség van az EU-n belüli országok felügyeleti hatóságai közötti koordináció és együttműködés javítására. Az irányelvjavaslat azzal, hogy meghatározott szerepet alakít ki a konszolidációs felügyelet számára, tiszteletben tartja az egyes országok illetékes hatóságainak szerepét, miközben egységes alkalmazási helyet biztosít a pénzügyintézetek számára (pl. a belső minősítési modell elfogadásához a hitelkockázat, illetve a fejlett mérési módszer elfogadásához a működési kockázat esetén).

3.5.2 Az EGSZB úgy véli, hogy a konszolidációs felügyeleti modellt ki kellene terjeszteni mind a 2. pillér felügyeleti felülvizsgálatára, mind a 3. pillér körébe tartozó tájékoztatási követelményekre. Mindkét pillért az egyes csoportok EU-n belüli legmagasabb konszolidációs szintjén kellene alkalmazni. Ha a 2. és 3. pillért egyedi szinten alkalmazzák, azok nem fogják tükrözni a csoport mint egész kockázati profilját. A 2. pillér részeként szereplő felügyeleti felülvizsgálat esetében ez oda vezetne, hogy egy-egy csoport EU-n belüli leányvállalatai nem egységes felügyeleti kezelés alá tartoznának, és veszélybe kerülne az a cél, hogy a csoport kockázati profilját jobban felmérjük. Ez nem állna a betétesek és a kölcsönfelvevők érdekében. Ha a 3. pillért nem alkalmazzák a csoport szintjén, akkor a befektetők nem fognak profitálni a tájékoztatásokból, mivel nem tudják felmérni a csoport mint egész pénzügyi stabilitását.

3.6 A befektetési cégek kezelése

Az EGSZB üdvözlözi a befektetési cégek bevonását az európai szabályozás keretébe. Ez fontos az európai pénzügyi rendszer stabilitása szempontjából, amely egyre jobban függ a pénzpiacok teljesítményétől. Az EGSZB úgy véli, hogy ahol hitelintézetek és befektetési cégek ugyanazon kockázatoknak vannak kitéve, ott, amennyire csak lehet, azonos szabályokat kell rájuk alkalmazni.

3.7 Felügyeleti tájékoztatás

Az EGSZB teljes mértékben támogatja egy felügyeleti tájékoztatási rendszer felvételét az irányelvjavaslatba. A felügyeleti tájékoztatás ösztönözni fogja az egységes piacon belül a konvergenciát és tájékoztatást nyújt majd az EU tőke-megfelelési szabályozásában esetlegesen szükséges változtatásokról. Az irányelv megvalósításában tapasztalható lényeges eltérések feltárásához is hozzájárul majd. Az EU egész területén azonos esélyeket biztosító játéktér biztosítása mind a bankoknak, mind a fogyasztóknak érdekükben áll.

3.8 A kereskedési könyv felülvizsgálata

A Bázeli Bizottság a pénzpiac szabályozásán együttműködő nemzetközi testülettel, az Értékpapír-felügyelet Nemzetközi Szervezetével (IOSCO) együtt vállalkozik arra, hogy áttekintse a másik fél kockázatával és a kereskedési könyvvel kapcsolatos kérdéseket (*). Az EGSZB határozottan üdvözlözi az Európai Bizottság elkötelezettségét, mellyel gondoskodni kíván arról, hogy az irányelvbe még bevezetése előtt bekerüljenek a kereskedési könyv felülvizsgálatának eredményei. Az EGSZB egyetért azzal, hogy a kettős megghiúsulással és a partnerkockázattal kapcsolatban végzett munkát gyorsan be kell fejezni, és az

(*) A pénzügyintézeteknek két fő kategóriájuk van az eszközeikre: a „banki könyv” és a „kereskedési könyv”. A legtöbb közép- és hosszú távú tranzakciót (kölcsönök, betétek stb.) a banki könyv útján könyvelik, míg a kereskedési könyv az intézmény által kereskedői minőségében fenntartott rövid távú pénzeszközök saját portfóliója. A befektetési bankok jóformán az összes pénzügyi eszközüket a kereskedési könyvbe vezetik. A banki könyv és a kereskedési könyv közötti határvonalat formálisan soha nem határozták meg.

Európai Bizottság rendelkezésére álló jogalkotási eszközök segítségével be kell építeni az irányelvbe. A kereskedési könyv és a banki könyv közötti határvonal kérdése azonban nagyon technikai jellegű, ennek kezelését ezért nem szabad elsietni. A befejezetlen munkának ebben az alapvető kérdésben negatív hatása lehetne az európai befektetőkre a jövőben. Az EGSZB üdvözlölné ennek a témának egy alaposabb áttekintését és egy későbbi időpontban beépítését az EU jogalkotásába.

3.9 A végrehajtás időpontja

Az EGSZB úgy véli, hogy ami a standard módszert illeti, a végrehajtás időpontja ne 2006. december 31-e legyen, hanem inkább 2007. január 1-je, ami pedig a fejlettebb módszert illeti, ne 2007. december 31-e, hanem inkább 2008. január 1-je legyen. Az a követelmény, hogy az irányelvet december 31-én hajtsák végre, nehézkes beszámolási kötelezettségeket eredményezne.

3.10 Ciklikusság

Egyesek komolyan aggódnak amiatt, hogy az új szabályozásnak prociklikus hatása lehet. Ez oda vezetne, hogy a bankok a gazdaság lassuló időszakában korlátoznák kölcsöneiket, mivel a kockázatosabbá váló környezetben nagyobb tőkeszintekre van szükség. Noha elkerülhetetlen, hogy a nehezebb időszakokban a hitelek bizonyos korlátozásokkal álljanak rendelkezésre, e korlátozások növekedése súlyosbíthatná a gazdaságban a recessziós irányzatokat. Az EGSZB határozottan üdvözlözi azt a követelményt, hogy a tőke-megfelelési irányelv értelmében végezzenek tűrészvizsgálatokat (stressz-test) az egész gazdasági cikluson át. A szándék, hogy a szabályozás prociklikus hatását az Európai Bizottság által készített és az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak benyújtott kétévenkénti jelentések útján rendszeresen áttekintsék, a minimum, amit meg kell tenni a prociklikusságot illetően.

3.11 A nemzetközi pénzügyi jelentési szabványok (IFRS) hatása a szabályozói tőkére

3.11.1 Az IFRS-számlák kiváló minőségű adatokat szolgáltatnak, amelyek rendszerint megbízhatóak. Ezeket tehát a szabályozói tőke meghatározásánál kiindulópontnak lehet tekinteni. Ha a tőkeellátottság kezelése az IFRS alapul vételével történik, az egyben ahhoz is hozzájárul, hogy az egyes pénzügyintézeteknek azonos esélyeket biztosító játéktér alakuljon ki, és javuljon az összehasonlíthatóság. Emellett az IFRS és a tőkeellátottsági szabályok közötti nagyfokú összhang révén nagy valószínűséggel elkerülhetők a piaci szereplők között fellépő zavarok, és a belső eljárások is egyszerűbbé és költséghatékonyabbá válnak.

3.11.2 Az EGSZB úgy véli, hogy a két szabálykészlet közötti hasonlóság folytán a bankoknak – ideális esetben – csupán egyetlen adathalmazt és kiindulópontot kell fenntartaniuk valamennyi pénzügyi és szabályozói jelentéskészítési követelményhez. Bizonyos körülmények között azonban a szabályozó szervek eltérő álláspontot foglalhatnak el, különösen akkor, amikor a számviteli szabványok nem tükrözik megfelelően a kockázatveszélyeket. A szabályozó szervezeteknek tehát bizonyos korrekciókat kell végrehajtaniuk a számviteli eredményeken. Ha a számviteli szabványok lefektetői által kitűzött eljárás az új tőke-megfelelési szabályozás egy vagy több célkitűzésével ellentétbe kerülne, úgy prudenciális szűrőkre lesz szükség a szabályozói tőke értékeléséhez. Ezeket a korrekciókat – az úgynevezett „szabályozó szerv által elfogadott számviteli elveket” – működtetési okokból csupán a lényeges pontokra célszerű korlátozni.

3.11.3 E háttérrel tekintve az EGSZB üdvözli azt a szűrőt, amelyet az Európai Bizottság az irányelvjavaslat 64. cikkének (4) bekezdésébe a Bázeli Bizottság álláspontjával összhangban beépített. Az EGSZB ugyancsak üdvözli a CEBS prudenciális szűrők kifejlesztésén végzett folyamatos munkáját.

Brüsszel, 2005. február 9.

4. Következtetés

4.1 Az irányelvjavaslatot jelenleg első olvasatban tárgyalja a Miniszterek Tanácsa és az Európai Parlament. Az EGSZB úgy érzi, hogy a hangsúlyt most egy rugalmas irányelvben történő megállapodásra kell helyezni, amely összhangban van a bázeli szabályozással, és ösztönzi a konvergencia alkalmazást az EU egész területén.

4.2 Fontos, hogy az irányelvet illetően viszonylag gyors megegyezés szülessen, hogy az iparág javított kockázatkezelő rendszerekbe történt 20 milliárd vagy maximum 30 milliárd eurós befektetésének előnyei realizálódjanak. Ha a bevezetés késne, az az európai bankrendszer versenyhátrányba hozná a globális piacon. Ez nem állna Európa betéteseinek és kölcsönfelvevőinek érdekében. A jogszabály minőségének azonban példát kell teremtenie, és a társjogalkotóknak valamennyi érdekelt fél véleményét figyelembe kell vennie.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

Elnöke

Anne-Marie SIGMUND

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: Javaslat a vállalkozásokra és különösen a kis- és középvállalkozásokra (KKV-kre) vonatkozó többéves programról (2001-től 2005-ig) szóló 2000/819/EK tanácsi határozatot módosító európai parlamenti és a tanácsi határozatra

COM(2004) 781 final 2004/0272 (COD)

(2005/C 234/03)

2005. január 11-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett kérdésben.

A munkák előkészítésével megbízott „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2005. február 14-én fogadta el véleményét. Az előadó **Antonello Pezzini** volt.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2005. március 9-én tartott, 415. plenáris ülésén egyhangúlag elfogadta az alábbi véleményt.

1. Előszó

1.1 A 2004-ben csatlakozott EU-tagállamokból érkezett számos tagnak nem volt lehetősége a közösségi vállalkozáspolitikára közelebbi figyelemmel kísérésére, különösen a KKV-kre vonatkozó politika tekintetében, mivel az az elmúlt évtizedek során alakult ki. Ezt a különben igen egyszerű véleményt egyrészt az európai bizottsági javaslatok teszik fontossá, másrészt pedig az a tömör áttekintés, amelyet a politika kialakulásának különböző szakaszairól nyújt.

2. Történelmi áttekintés

2.1 Az 1980-as évek második felétől az Európai Bizottságon belül a vállalkozáspolitikára kérdésével lényegében két főigazgatóság foglalkozott: az Ipari Főigazgatóság és a XXIII. Főigazgatóság, amely leginkább a kézműves szektorban és a KKV-k terén volt érdekelt. A kilencvenes években a XXIII. Főigazgatóság a tagállamok szakmai szövetségeivel összefogva több tucat ülést szervezett minden évben a mikro- és kisvállalkozások különleges igényeinek feltérképezésére.

2.2 1994-ben a XXIII. Főigazgatóság ösztönzésére az Európai Bizottság létrehozta az Európai Beruházási Alapot (EBA), melyet két fő feladattal bízott meg:

- 1) a hálózatok finanszírozásával, melyek a vállalkozások fejlődésének elengedhetetlen feltételei;
- 2) a hitelhez való hozzáférés elősegítésével kölcsönjegyzés által, különösen a KKV-k vonatkozásában.

Jelenleg az EBA kizárólag a második tevékenységi területen működik.

2.3 A fenti főigazgatóság által szervezett találkozók felvetett kérdéseket három európai konferencia keretében tárgyalták meg: Avignonban (1990), Berlinben (1994) és Milánóban (1997). Ezen események mindegyikén a tagállamokból több ezer vállalkozó volt jelen.

2.4 Ebben az időszakban tehát, a vállalkozási programokat vagy a Vállalkozási Főigazgatóság vagy a XIII. Főigazgatóság javasolta; a XIII. Főigazgatóság által előterjesztett programok elsősorban a kézműves szektorra és a kis- és középvállalkozásokra vonatkoztak.

2.5 1997-ben elfogadták a KKV-kre vonatkozó harmadik többéves programot (1997–2000); először a szakmai szövetségekkel vitatták meg, majd útjára indította a XXIII. Főigazgatóság.

2.6 1997. november 20–21-én, a luxemburgi rendkívüli Európai Tanács, melynek napirendjén egyetlen napirendi pont szerepelt – foglalkoztatás – három gyakorlati kezdeményezést indított el, hogy segítse a vállalkozásokat versenyképesnek maradni a piacon, és kérte az Európai Bizottságot, hogy terjeszsen elő javaslatokat az üzleti szektor fellendítésére és az állás-teremtés elősegítésére ezen a területen. A három kezdeményezés az EBA – vállalkozási tevékenység megkezdésének megkönnyítése, a JEV-program (Joint European Venture) és a KKV-k számára a garancia megkönnyítése volt.

2.7 1998-ban az EBB és az EBA közvetlen részvételével az Európai Bizottság elindította a Növekedési és Foglalkoztatási Kezdeményezést (1998–2000), amely a Luxemburgban meghozott intézkedéseken alapult.

2.8 1999-ben, tekintettel az 1998-ban Cardiffban megrendezett Európai Tanács által hozott határozatokra, a Tanács jelentést adott ki, amelyben kérte, a fenntartható fejlődés koncepciójának beépítését a vállalkozáspolitikába.

2.9 2000-ben, amikor a negyedik többéves programról folyó vita már elég előrehaladott állapotba ért, két, a KKV-kre nézve alapvető fontosságú szöveget fogadtak el.

- 1) A Kisvállalkozások Európai Chartáját a feirai Európai Tanács.
- 2) Chartát a KKV-kre vonatkozó politikáról, melyet az OECD ipari miniszterei ösztönöztek és fogadtak el.

2.10 Ugyancsak 2000-ben a lisszaboni Európai Tanács útjára indította a megújult lisszaboni folyamatot, mely a tudáslapú társadalmon és gazdaságon alapul, és amely hosszú távú kötelezettségvállalást jelent az Európai Bizottság és a tagállamok számára.

2.11 A vállalkozások negyedik többéves programja (2001–2005), melyet 2000-ben fogadtak el, egyrészt a korábbi programokra, másrészt pedig a kilencvenes években lezajlott kulturális fejlődésre épül.

3. Bevezetés

3.1 A vállalkozásokra, és különösen a kis- és középvállalkozásokra (KKV-kre) vonatkozó negyedik többéves programot (2001–2005) 2000. december 20-án fogadták el. A programidőszak kezdete 2001. január 1., vége 2005. december 31., és költségvetése 450 millió euró.

3.2 A többéves program célja, hogy javítsa az általános üzleti környezetet Európában. A programot a Vállalkozási Főigazgatóság koordinálja, és tevékenységeit három pillér köré csoportosíthatjuk:

- üzletfejlesztési politikák, melynek keretében az Európai Bizottság és a tagállamok tanulmányozzák és terjesztik az általános üzleti környezet javítását célzó politikai ajánlásait;
- az európai tájékoztatói központ (EIC) hálózat, amely támogatást és segítséget nyújt a helyi tájékoztatói központoknak Európa-szerte, hozzáférést biztosítva az üzleti vállalkozásoknak a közösségi támogatási lehetőségekhez, segély programokhoz és hálózatokhoz;
- pénzügyi eszközök, melyek célja a pénzügyi környezet javítása az üzleti vállalkozások, különösen a KKV-k számára.

3.3 A többéves programok a következő célkitűzések megvalósítására törekednek:

- a vállalkozások növekedésének és versenyképességének fokozására egy tudáslapú és nemzetközivé vált gazdaságban;
- a vállalkozások támogatására;
- az üzleti vállalkozások igazgatási és szabályozási keretének egyszerűsítésére és javítására
- az üzleti vállalkozások, különösen a KKV-k, pénzügyi környezetének javítására;
- könnyebb hozzáférés biztosítására az üzleti vállalkozások számára a közösségi támogatási szolgáltatásokhoz, programokhoz és hálózatokhoz, illetve e szolgáltatások koordinációjának javítására;
- a Kisvállalkozások Európai Chartája alkalmazásának közösségi szintű támogatására.

3.4 A megvalósítás eszközei a következők:

- tapasztalatcsere és a jó gyakorlatok azonosítása a tagállamok között;
- olyan európai tájékoztatói központok hálózatának működtetése, amelyek európai ügyekben nyújtanak tanácsadást a vállalkozások számára, szerte az európai régiókban;
- közösségi pénzügyi eszközök biztosítása a KKV-knek az Európai Befektetési Alapon (EBA) keresztül.

3.5 A 2006–2010-es programra történő felkészülés során, az Európai Bizottság rendszeres értékeléseket végzett, mint belsőleg, mint független szakértők bevonásával. Annak érdekében, hogy a lehető legtöbb javaslatot figyelembe tudja venni, dokumentumot adott ki, melyben rámutatott azokra a pontokra, melyekre az új programnak épülnie kell.

4. Az Európai Bizottság javaslatának lényege

4.1 Egyetlen cikk keretében, az Európai Bizottság javasolta a 2000/819/EK⁽¹⁾ tanácsi határozat módosítását, a többéves program meghosszabbítását 2006. december 31-ig, és ezáltal a pénzügyi referenciaösszeg megemelését 81,5 millió euróval, a jelenlegi 450 millió euróról 531,5 millió euróra.

5. A Bizottság javaslatának okai

5.1 A nyilvános konzultáció és a független szakértők jelentésében felsorolt javaslatok megerősítették, hogy a politikai elemzést, fejlesztést és koordinációt szélesebb alapokra kell helyezni, valamint specifikus intézkedésekre van szükség, melyek hozzásegíthetik a vállalkozásokat, hogy versenyképesek és innovatívak legyenek.

5.2 A jelenlegi többéves program 2003-ig és 2004-ig tartó munkaprogramjaiba nem építette egyértelműen bele az Európai Kisvállalkozások Chartájában rögzített irányvonalakat, és még sok a teendő, amíg a Charta ajánlásai a gyakorlatban is alkalmazásra kerülnek.

5.3 A többéves program számos tevékenységet foglal magában a vállalkozáspolitikai támogatására, azonban nem ösztönzi az innovációt és az üzleti együttműködést.

5.4 A többéves programban foglalt rendelkezések a 15 európai tagállam igényeihez és követelményeihez igazodtak, és nem elég rugalmasak ahhoz, hogy megfeleljenek az új tagállamok üzleti vállalkozásai által támasztott elvárásoknak.

⁽¹⁾ HL L 333., 2001. 12. 29. Utoljára az 593/2004 (EK) európai parlamenti és tanácsi határozattal módosított határozat – HL L 268., 2004. 8. 16., 3. o.

6. Az EGSZB megjegyzései

6.1 Az EGSZB teljes egészében támogatja a javaslatot, és helyénvalónak tartja, hogy az Európai Bizottság, figyelembe véve az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vagy a szervezett civil társadalom más érdekelt gazdasági szereplőinek elképzeléseit, javaslatot dolgozzon ki egy keretprogramra, amely tekintetbe veszi:

- az elmúlt években a tudásalapú gazdaság irányába tett előrelépéseket;
- az új innovációs ösztönzőket, melyekre az üzleti vállalkozásoknak szüksége van ahhoz, hogy versenyképesek maradjanak;
- az új, 2007–2013 közötti időszakra szóló pénzügyi terv rendelkezéseit;
- az új tagállamok üzleti vállalkozásai (különösen a mikro-, kis- és középvállalkozások) által megfogalmazott valódi igényeket;
- értékes, szükséges összhangot az új strukturális alapok és a Kohéziós Alap prioritásaival;
- az elvárásokat, különösen az új tagállamok európai tájékoztatási központok szerepével kapcsolatos elvárásait.

6.2 Jelenleg is folyik egy mélyreható vita a hatodik kutatási és innovációs keretprogram tartalmáról, amely 2006-ban jár le. A jelenlegi többéves program jelentős figyelmet szentel a kutatásnak, – amely kétségkívül rendkívül fontos a nagy üzleti vállalkozások számára – de csak keveset az innovációnak és a versenyképességnek, amely viszont a KKV-k számára elengedhetetlen. Egy hosszabb gondolkodási idő lehetővé tenné új, dinamikus együttműködések megtervezését a következő kutatási és innovációs keretprogram és a következő vállalkozásokra vonatkozó keretprogram között.

6.3 A jelenlegi többéves tervben foglalt számos eszköz nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket⁽²⁾: ennek oka lehet, hogy bár a Lisszabont követő kezdeményezéseket tekintetbe vették ezeknek az eszközöknek a létrehozásakor, ám a mikro-, kis-, és középvállalkozások igényeire nem szenteltek külön figyelmet.

7. Következtetések és javaslatok

7.1 Ellentétben a régi tagállamokkal, azoknak a tagállamoknak, amelyek 2004-ben csatlakoztak az Európai Unióhoz nem volt esélyük ennek a kérdésnek az alapos megvitatására, sem pedig arra, hogy egy szilárd, széles körben támogatott hátteret maguk mögött tudva hozzászóljanak a vállalkozáspolitikai felvázolásához.

7.2 Az EGSZB úgy véli, hogy nagyon is helyénvaló lenne, ha még ebben az évben és a hosszabbításra adott egy éves szünetben (azaz a 2005-től 2006-ig tartó időszakban) a Vállalkozási Főigazgatóság ülésorozatát rendezne az új tagállamokban, melyen rész vennének az összes tagállam KKV-szervezeteinek képviselői, azzal a céllal, hogy megvitassák a legjobb gyakorlatot, és középpontba helyezték az új tagállamok specifikus nehézségeit. Ez lehetővé tenné számos olyan kérdés kiemelését, amelyet tovább kell vinni az új keretprogram során.

7.3 Az EGSZB úgy véli, hogy az ilyen előkészítő ülések alkalmával összegyűjtött információt felhasználva, sor kerülhetne a mikro-, kis-, és középvállalkozásokkal foglalkozó negyedik konferencia megrendezésére 2006-ban, az EU-hoz nemrégiben csatlakozott országok egyikében, azzal a céllal, hogy szélesebb kontextusban megoldások után kutassanak a tagállamok által, a vállalkozáspolitikai terén felvetett legsürgetőbb problémákra.

7.4 Az Európai Bizottságnak amint lehetséges meg kellene vitatnia az EGSZB-vel az általa kért külső értékelés eredményeit, és elemeznie kellene a jelenlegi többéves terv kimenetelét. Ezenkívül az EGSZB számos tagja az üzleti világból érkezett és az EGSZB máris abban a helyzetben van, hogy értékes hozzájárulást tegyen, a tőle megszokott pragmatizmussal és elkötelezettséggel.

7.5 A vita hosszú éveit követően, és nem utolsósorban a vélemények megfogalmazását kísérő belső vitáknak köszönhetően, az EGSZB a következő következtetésre jutott. Annak érdekében, hogy jó minőségű, gyakorlati fejlesztési politikákat érjünk el, elengedhetetlen fokozni a vitát azok között és azokkal, akiknek az életét közvetlenül is érinti a vállalkozások kérdése (munkaadók és munkavállalók). Ezenkívül tudomásul kell venni, hogy a mikro-, kis-, és középvállalkozások problémái különböznek a nagyvállalkozásokétól, illetve, ha ez nem így van, más jellegűek, mert a problémák megoldására alkalmazott forrásokat, eszközöket, és támogatási rendszereket nem lehet összehasonlítani azokkal, amelyek a nagy üzleti vállalkozások rendelkezésére állnak. Éppen ezért elengedhetetlen, hogy ezeket a megfontolásokat egyre inkább figyelembe vegyük, az új források és fejlesztési eszközök vizsgálata során.

7.6 A fentiekből következően, az EGSZB támogatja a javasolt hosszabbítást, de kéri az Európai Bizottságot, hogy hajtja végre az ebben a véleményben javasolt intézkedéseket, és jelenléteben számoljon be az általa megtett lépésekről az Európai Parlamentnek és az EGSZB-nek.

Brüsszel, 2005. március 9.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND

⁽²⁾ Erre vonatkozóan ld. a JEV program kiábrándító eredményét és az Európai Bizottság 2004. november 15-i SEC(2004) 1460 számú jelentésének következtetéseit.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: Javaslat közösségi légiforgalmi irányító szakszolgálati engedély létesítéséről szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre

COM (2004) 473 final – 2004/0146 (COD)

(2005/C 234/04)

2004. szeptember 22-én az Európai Unió Tanácsa úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 80. cikkének 2. bekezdése alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett kérdésben.

Az EGSZB idevonatkozó munkáinak előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2005. február 21-én fogadta el véleményét (előadó: **Thomas McDonogh**).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2005. március 9–10-én tartott 415. plenáris ülésén (a március 9-i ülésen), 126 igen szavazattal, 1 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt:

1. Bevezetés

1.1 Az európai légtér a világ egyik legsűrűltabb légiközlekedési környezete. Az Európai Egységes Égbolt Magas Szintű Munkacsoportja ennek a közlekedési ágazatnak a jelentős mértékű fejlődését akadályozó fő tényezőként a légiforgalmi irányító rendszer, az eljárások, a piacok és teljesítményszintek nemzeti szabályokra való széttöredezetttségét nevezte meg. Az Európai Egységes Égbolt csomag számos kezdeményezéssel kezeli a széttöredezetttség különféle megnyilvánulásait.

2. Háttér

2.1 Az Európai Egységes Égbolt intézkedéscsomagot alkotó négy rendelet elfogadása alapvetően megváltoztatja a légiforgalmi irányítás arculatát. Ez a közösségi légiforgalmi irányítói szakszolgálati engedély bevezetésével kapcsolatos javaslat több szempont miatt is fontos.

A szakszolgálati engedély hozzájárul az Európai Egységes Égbolt intézkedéscsomag különféle alkotóelemei között az egyensúly megteremtéséhez annak biztosítása céljából, hogy az intézkedések ne csak az intézményi, közgazdasági vagy műszaki szempontokat, hanem a szociális szempontokat is érintsék.

2.2 Ennek a törvényhozási kezdeményezésnek az előkészítése keretében az Európai Bizottság kibocsátott egy tanulmányt a tagállamokban jelenleg alkalmazott képzési gyakorlat bemutatása céljából. A tanulmány feltárta azt a tényt, hogy az ICAO vagy az Eurocontrol által kibocsátott nagy számú nemzetközi egyezmény ellenére a képzési eljárás nagy mértékű széttöredezettséget mutat az EU tagállamaiban. A tanulmány előterjeszt egy javaslatot, amelynek értelmében a Közösség törvényhozásának szabályoznia kell a következő területeket:

- a) életkori korlátozások, a szakszolgálati engedélyek megadásának és megtartásának a feltételeivel kapcsolatosan személyek és szakszolgálati egységek minősítésének a jóváhagyása;
- b) a légiforgalmi irányítók pályaképzésének ellenőrzése, a képzési eljárásokkal és vizsgáztatási renddel kapcsolatos

követelmények meghatározása, beleértve a nyelvi képesítéseket és a nyelvismeretek felmérését is, a jelöltek képzési és pályaképzési normáinak előírása;

- c) a képzési intézmények és egységek mindegyikének akkreditált egységnek kell lennie és a foglalkoztatott oktatóknak megfelelő képesítéssel kell rendelkezniük ahhoz, hogy elismert képzési intézmények lehessenek.

2.3 Az előkészítő tanulmány feltárta azt a tényt, hogy a meglévő nemzetközi szabályozás ellenére a nemzeti hagyományok erősek, és ez eltérő minőségi szinteket és egymással nehezen összehasonlítható szakismereteket eredményez. Ez a széttöredezetttség a Közösség felfogása szerint a továbbiakban már nem tartható fenn, mert Európa sűrűlt légtérben a biztonságot veszélyeztető fokozott kockázatot idézhet elő. A légiforgalmi irányítók szakszolgálati engedélyeinek összehangolása növeli a biztonságot, mivel a szakismeretek összehangolatlanságukból válnak mind a szolgáltatók szervezetein belül, mind pedig a szolgáltatók szervezetei között, és ez hozzájárul a hatékonyabb és biztonságosabb érintkezési felület létrehozásához. Ennek következtében hatékonyabbá válik a légiforgalmi irányítói szakma munkaerőpiaci szervezete, bővül a szolgáltatások hozzáférhetősége és lehetővé válik funkcionális légtéri blokkok létrehozása. A szakszolgálati engedély – annak köszönhetően, hogy megszüntet bizonyos tagállamok által gyakorolt hatásköröket egymás szakszolgálati engedélyeinek kölcsönös elfogadása tekintetében – hatékonyabbá teszi a mozgás szabadságát.

2.4 Minthogy a tagállamok legtöbbje már rendelkezik az ICAO alapelveire épülő megfelelő törvényi szabályozással és már megkezdték az Európai Egységes Égbolt intézkedéscsomag és az ESARR5 végrehajtását, mindennél fontosabb annak a biztosítása, hogy ennek az irányelvnek a rendelkezései teljes mértékben következetesek legyenek.

2.5 A tanfolyamokat csak megfelelő képesítéssel rendelkező oktatók tarthatják meg és az oktatási programokat a nemzeti felügyeleti szakhatósággal kell jóváhagyatni.

2.6 Az irányelv túllép a légiközlekedési szakszemélyzet szakszolgálati engedélyeinek a polgári repülés területén történő kölcsönös elismeréséről szóló irányelv (91/670/EGK) keretein. Az irányelv tárgyát képező szakszolgálati engedélyek közelebb állnak a tengerészeti és vasúti közlekedési ágazatokban használt szakszolgálati engedélyekhez (a COM(2004)142 dokumentum tartalmát képező javaslat), amelyekben a szakismereti szabályokat európai szinten határozzák meg, nem hagyják meg a tagállamok hatáskörében. Egyértelmű, hogy ez a légiforgalmi irányítókra vonatkozó irányelv a Közösség határain kívül eső területeken szintén hatályos.

2.7 A felmerülő költségek a képzési rendszer jelenlegi minőségi szintjétől függenek. Az irányelv a képzési rendszer elvárt eredményeit hozzáigazítja ahhoz a szinthez, amelynek az elérése szükséges az európai telített és bonyolult forgalmi helyzet kezeléséhez.

2.8 Az első képzés nyújtásában magas minőségi színvonal beállításának és a szakszolgálati egység szintű képzésben foglalkoztatott vizsgáztatók fokozottabb mértékű semlegességét és tárgyilagosságát biztosító további garanciák beépítésének kikényszerítésével javulnia kell a szakszolgálati egység szintű képzés sikerességének.

2.9 A képzési láncolat különféle elemeinek az utólagos figyelemmel kíséréséhez társuló költségek szintje enyhén megeemelkedhet, aminek az előidéző oka részben az auditálások eredményeinek nyilvántartása.

2.10 Mindent összevetve megállapítható, hogy a rövid távon jelentkező költségnövekedést hosszú távon a munkaerő racionálisabb kihasználásából származó megtakarításnak kell ellensúlyoznia. Végezetül, de nem utolsósorban: az irányelv végrehajtása fokozza a légi járatok utazóközönségének biztonságát.

2.11 A javaslat pénzügyi kimutatást nem tartalmaz.

2.12 Az Európai Egységes Égbolt jogszabály végrehajtása – különösen a légiforgalmi irányítók képzésével kapcsolatos intézkedések vonatkozásában – szükségessé teszi egy sokkal részletesebb jogszabály kidolgozását a légiforgalmi irányítók rendelkezésre állásának feljavítása és a szakszolgálati engedélyek kölcsönös elfogadásának előmozdítása érdekében, az Európai Egységes Égbolt keretein belül légi navigációs szolgáltatások nyújtásáról szóló, 2004. március 10-i 2004/550/EK európai parlamenti és tanácsi rendelete (a szolgáltatási rendelet) ⁽¹⁾ 5. cikkében előírtakkal összhangban.

2.13 Egy ilyen közösségi szakszolgálati engedély bevezetése annak a különleges szerepnek az elismerését célzó eszköz, amelyet a légiforgalmi irányítók játszanak a légiforgalmi irányítási szolgáltatások nyújtásával. A közösségi szakismereti normák kidolgozása szintén csökkenteni fogja az ezen a téren

tapasztalható széttöredezettséget, így a légi navigációs szolgáltatók közötti együttműködés javításával hatékonyabbá teszi a munkák szervezését. Ez az irányelv ezért az Európai Egységes Égbolt jogszabály lényeges alkotóelemét képezi.

2.14 Ennek az irányelvnek a célja a biztonsági normák magasabb szintjének elérése és a közösségi légiforgalmi irányítási rendszer működésének feljavítása a közösségi légiforgalmi irányítói szakszolgálati engedély kibocsátásával.

2.15 Olyan minősítés tulajdonosa, aki az ezzel kapcsolatos jóváhagyással öt éves időszakon keresztül nem végzett légiforgalmi irányítói tevékenységet, nem jogosult ehhez a minősítéshez társított előjogokat gyakorolni mindaddig, amíg ki nem elégti a vizsgáztatási és képzési követelményeket.

2.16 Annak érdekében, hogy a légiforgalmi irányítók munkájának végzéséhez elengedhetetlenül fontos szakismeretek magas biztonsági szintje biztosított legyen, a tagállamok gondoskodnak arról, hogy a nemzeti felügyeleti szakhatóságok felügyeljék és figyelemmel kísérik a képzési tevékenységeket.

2.17 Minden egyes tagállam elismeri ennek az irányelvnek a rendelkezéseivel összhangban a többi tagállam nemzeti felügyeleti hatóságai által kibocsátott szakszolgálati engedélyeket és az azokhoz társított minősítéseket és jóváhagyásokat.

3. Megjegyzések

3.1 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság örömmel fogadja az Európai Bizottságnak a légiforgalmi irányítókra vonatkozó új szabályozások bevezetéséről szóló javaslatát. Szükséges és időszerű is ilyen szabályozások bevezetése, mivel az elkövetkezendő 10 évben óriási növekedés várható a légi forgalomban. Szükség van továbbá Unió-szerte egységes normákra és képzésekre, hogy ezzel is biztosítható legyen az utazóközönség biztonsága. Mivel egyre többen választják a légi közlekedést, világszerte egyre nagyobb az igény légiforgalmi irányítókra is. A szabad mozgás megteremtése ezért alapvető.

3.2 Az EGSZB azon töpreng, hogy reális-e 4 évre becsülni a javasolt szabályozások megvalósításának időtartamát.

3.3 Az Európai Bizottságnak gondoskodnia kell arról, hogy az irányelv ne tegye lehetővé a nemzeti szintű képzés monopolizációját.

3.4 Az engedélyben szereplő bejegyzések között a nyelvi képességet (pl. **4. szintű ANGOL**) is fel kellene tüntetni.

3.5 Az alapszintű légiforgalmi irányítói képzéstől meg kellene követelni, hogy legalább a közös törzsanyag tartalmára vonatkozó ECAC-iránymutatásoknak tegyen eleget.

⁽¹⁾ AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 550/2004/EK RENDELETE (2004. március 10.) a léginavigációs szolgáltatóknak az egységes európai égbolt keretében történő ellátásáról („léginavigációs-szolgálati rendelet”) (HL L 96, 2004.03.31. 10. oldal - EGSZB-velemény: HL C 241 2002.10.07. 24. oldal).

3.6 Örvendetes a véletlenszerű alkohol- és kábítószereszek bevezetése a már aktív légiforgalmi irányítók között – akárcsak a pszichológiai tesztek a légiirányító-növendékek körében –, és az ESARR5-ben leírtaknak is megfelel.

3.7 Az életkor kérdése továbbra is aggasztó. A statisztikák szerint az életkor előrehaladtával nő a súlyos betegségek és a hirtelen elhalálozás kockázata. A nemzeti határok látszólag nem befolyásolták a pilóták életkorára vonatkozó megszorító követelményeket.

Brüsszel, 2005. március 9.

3.8 A 4. cikkben az EGSZB az alábbi módosításokat javasolja:

- az 5. pontban annak feltüntetése, hogy az engedélyekkel rendelkezők jogorvoslati számára hatékony fellebbezési eljárást kell kidolgozni; illetve
- a 7. pontban annak feltüntetése, hogy hatékony fellebbezési eljárást kell kidolgozni arra az esetre, ha nem helyénvaló egészségügyi eredmények miatt került sor az engedély felfüggesztésére.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az áruszállítási rendszer környezetvédelmi teljesítményének javítását célzó közösségi pénzügyi támogatást nyújtó második »Marco Polo« program létrehozásáról (Marco Polo II)”

COM(2004) 478 final – 2004/0157 (COD)

(2005/C 234/05)

2005. február 15-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 71. cikkének megfelelően kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett kérdésben.

A tárgyi bizottsági munka előkészítéséért felelős „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció véleményét 2005. február 21-én elfogadta. (Előadó: **Philippe LEVAUX.**)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2005. március 9–10-én megtartott 415. plenáris ülésén (március 9-i ülés), 129 igen szavazattal, és 3 tartózkodás mellett, az alábbi véleményt fogadta el.

1. Bevezetés: az Európai Bizottság magyarázó feljegyzése

1.1 Az Európai Bizottság a „**Marco Polo II**” program rendezettségét úgy mutatja be, hogy utal azokra az okokra, melyek indokolják az áruszállítási infrastruktúra fejlesztését:

- a szállítások volumene 2020-ra várhatóan megkétszereződik, ehhez a meglévő hálózatok nem elégségesek, ezt bizonyítja az országutakon jelentkező közlekedési fennakadások, a környezet tönkretétele, a balesetek és a versenyképesség csökkenése.

- a fenntartható fejlődés számításba vétele, amely magában foglalja az energiát gazdaságosabban felhasználó szállítási rendszer bevezetését.

1.2 Az Európai Bizottság ismételtel kijelenti, hogy szükséges az intermodalitás fokozottabb igénybevétele, mivel ez ad megoldást a meglévő infrastruktúrák jobb kihasználására, mert a logisztikai láncban integrálja a rövidtávú tengeri fuvarozást a vasúti és a folyami szállítással. Az intermodális politika már részét képezte a „Marco Polo I” programnak (2003/2006), amely célul tűzte ki a közúti fuvarozás éves átlagos növekményének a fenti három szállítási módra történő áthelyezését.

1.3 Az Európai Bizottság javasolja a „Marco Polo II” programot ennek a politikának a 2007–2013 közötti időszakban történő tovább folytatására, kiterjesztve a programot az Európai Unió valamennyi szomszédjára, és hozzáadva két új programtípust:

- a tengeri autópályákat és

- a forgalomterelő akciókat.

1.4 Az Európai Bizottság javaslata szerint 740 millió € globális költségvetési keretösszeg áll rendelkezésre a 2007–2013 közötti időszakra, amelynek:

- át kell terelnie 140 milliárd árú/tonna/kilométer közúti szállítást (azaz 7 millió kamionfuvar – 1 000 km kamiononként) más szállítási módokra,
- csökkentenie kell a CO₂-kibocsátást 8 400 millió kg-mal,
- az intézkedéstől kb. 5 milliárd euró hasznot várnak el, szociális és környezetvédelmi szinten, (egy független szakértői csoport becslése szerint, melyet az Európai Bizottság javaslatához csatoltak, amely felmérte a környezetszennyezésnek az egészségre gyakorolt káros hatását is).

2. Általános megjegyzések

2.1 Hivatkozás az EGSZB záró következtetéseire a „Marco Polo I”-hez adott véleményében

2.1.1 Az EGSZB számos alkalommal erősítette meg – miközben felhívta a figyelmet a mozgósított eszközök hiányos célkitűzéseire vagy elégtelenségére – hogy elkötelezetten támogatja az Európai Bizottságnak azt a politikáját, hogy átterelje a közúti szállítás kikerülhetetlen és előrelátható növekményét más szállítási módokra.

2.1.2 Különösen a „Marco Polo I” rendelettervezetről kiadott 2002. július 17-i és 18-i CES 842/2002 véleményében, az EGSZB úgy értékelte, hogy önmagában ez a program nem érheti el az Európai Bizottság által tervezett átterelési célokat, és javaslatot tett tíz konkrét ösztönző intézkedésre, melyeket az alábbiakban sorol fel ismét:

- Meg kell erősíteni az ellenőrzést, és szigorítani kell a szankciókat a szociális törvények megszegése esetében.
- Közpénzek segítségével kell finanszírozni a modális átterelési infrastruktúráit (terminálok, megközelíthetőség, stb.).
- Kötelezettségvállalás követelése a gazdaság szereplőitől az új, közérdekű szolgáltatások tartósságára, az átterelések feltétlen biztosítására vonatkozóan, különben az ügyfelek nem változtatnak szokásaikon.
- Már most tervezni kell a „Marco Polo” 2 vagy 3 évvel történő meghosszabbításának feltételeit annak érdekében, hogy folyamatoságát 2010-ig biztosan fenn lehessen tartani (és el kell kerülni közben azt a szakadást, mely a PACT és a „Marco Polo” között bekövetkezett).
- Maximálisan ki kell használni a PACT program tapasztalatait, be kell fejezni külső értékelését, mivel pozitív kihatásait csak részben értékelték ki.
- Intézkedési tervet kell készíteni a „Marco Polo” programban megfogalmazott intézkedések végrehajtására.
- Egy bizottságra kell bízni a megkezdett akciók folyamatos figyelemmel kísérését, hogy a „Marco Polo” program félidejében a szükséges módosításokat meg lehessen tenni.

– Fenn kell tartani annak a lehetőségét, hogy a „Marco Polo” programba támogatható projektként fel lehessen venni olyan akciókat, melyekhez légi és a csővezetéki szállítás integrálódik, ha azok egyéb szállítási módokhoz kapcsolódnak.

– Engedélyezni kell olyan projektek finanszírozását, melyek akár csak egyetlen tagállam területére korlátozódó akciókat tartalmaznak, amennyiben kedvező hatással vannak az érintett területen átlépő valamennyi nemzetközi szállításra.

– Készíttetni kell valamennyi felhasználó számára egy „Európai segédkönyvet”, amely tartalmazza az EU összes multimodális platformját, jellemző adataikkal és az ott nyújtott, ill. betartandó minimális normák megadásával.

2.1.3 Az EGSZB ugyanebben a 842/2002. véleményében hozzátette, hogy kizárólag egy olyan globális szállítási politika vezethet a célok eléréséhez, amely egyes gyakorlatokon változtat, és az új vagy kiegészítő szállítási infrastruktúrák megvalósítására vállalt szilárd elkötelezettségen alapszik.

2.1.4 Különösen a hosszú útvonalon menetrendszerűen küldött nagy áruvolumenek esetében, amelyek nem sürgősséggel továbbítandók, de meghatározott időpontra meg kell érkezniük, az EGSZB javasolta, hogy az Európai Bizottság indítson vitát a „Zéró készlet” gyakorlatáról a „Közlekedő készlet” értékelési koncepciójára történő fokozatos átállás tárgyában. Ez a távlat lehetővé tenné a szállítások sürgősségének relativizálását, és a közúti szállítást felváltó alternatív szállítási módoknak mind költség-, mind határidőszinten reális versenyképességet tenne lehetővé, ugyanakkor garantálná a szállítások pontos dátumát. Mindenki érti azt a közgazdasági logikát, amely a „Zéró készlet” gyakorlatának kifejlesztésére ösztönzött, amellyel a szállítási határidőket a minimumra lehetett csökkenteni azáltal, hogy a sürgősséget tette meg az árucseré működésének preferált módjává. A fenntartható fejlődés számításba vételével mára kiderült, hogy ennek a gyakorlatnak a velejárója a költségnövekedés, amely nyilvánul mind a környezetszennyezés, mind a feleslegesen magas energiafogyasztás kiadásaiban, és amelyen nem árt elgondolkodni; az EGSZB ismételtlen megfogalmazza az Európai Bizottsághoz intézett egykori kérését, hogy csatlakozzon a probléma átgondolásához. Úgy véli, hogy ha a rövid távolságokra a közúti szállítás megkerülhetetlen marad is, főleg a végfelhasználók kiszolgálásában, a „zéró készlet” szélsőséges gyakorlata és az abszolút vezérelvé emelt sürgősség okozzák azokat a nehézségeket, amelyek akadályozzák a közúti szállítás egy részének átterelését más, a fenntartható fejlődésre való törekvéssel jobban összeegyeztethető szállítási módokra.

2.1.5 Anélkül, hogy előítélettel viseltetne a végiggondolás eredményeit illetően, az EGSZB úgy értékeli, hogy a gazdasági szereplők magatartásának megváltozásához elegendő elfogadni, hogy az eddigi gyakorlat esetleg megkérdőjelezhető, és bár tegnap még hasznosnak bizonyult, de fenntartása úgy tűnik, nem szolgálja tovább a mai törekvéseket.

2.1.6 Az EGSZB megállapítja, hogy az általa javasolt ösztönző intézkedéseknek csak egy részét vették figyelembe. Tekintve, hogy a helyzet lényegében nem javult 2002-től 2004-ig, az EGSZB a jelen véleményében ugyanazokat a javaslatokat fogalmazza meg, de egyes pontokon kiegészítve.

2.2 A „Marco Polo I” 2003/2006 program első eredményeinek kiértékelése

2.2.1 Az Európai Bizottság úgy értékeli, hogy a „Marco Polo I” program, 100 millió eurós költségvetésének első eredményei bátorítóak. Az EGSZB megjegyzi, hogy a programok első válogatását 2003. októberében indították, azaz alig egy éve, és ma sem kevésbé hatékonyak a meghozott intermodális intézkedések. Ezen felül, az EGSZB megjegyzi, hogy:

- a 2001. szeptember 12-i „A közlekedéspolitikát 2010-ig: a választás pillanata” címmel kiadott Fehér Könyvben, a „Marco Polo I” programot 120 millió eurós költségvetéssel tervezték 4 évre, azaz évi 30 millió euróval;
- a „Marco Polo I” program rendeltetésében, 2002. elején, az Európai Bizottság 5 évre 115 millió eurónyi költségvetést tervezett, azaz évi 23 millió eurót;
- végül a „Marco Polo I” programhoz csupán 100 millió eurós költségvetést rendeltek 5 évre, azaz évi 20 millió eurót;
- a „Marco Polo I” program működésének első évében a Közösség költségvetési támogatása mindössze 15 millió eurót tett ki.

2.2.2 Az EGSZB csodálkozik ezeken az egymást követő csökkentéseken, és megkérdőjelezi az előzetes becslések megbízhatóságát, amennyiben a várható igények állandó növekedését a rendelkezésre bocsátott eszközök folyamatos csökkenése kíséri.

2.2.3 Ilyen feltételek mellett, információ hiányában, az EGSZB nem érti az Európai Bizottság megjegyzését, amely így hangzik: „Arra lehet következtetni, hogy a költségvetési eszközök távolról sem elegendők az összes jó javaslat finanszírozásához...” és, hogy miért nem költöttek el a költségvetési programban előirányzott összegből 20 millió eurót.

2.3 Előzetes értékelés és konzultáció a résztvevő felekkel

2.3.1 A magyarázó feljegyzés III. fejezetének 12. pontjában említés történik egy fontos pénzügyi dokumentumra, amely „arról tanúskodik, hogy a rendeltetés teljes mértékben számításba veszi a Marco Polo program 2007. – 2013. időszakra történő megújítása tárgyában a független szakértők előzetesen adott értékelését és ajánlásait”. Ezt a 19 oldalas angol nyelvű dokumentumot nem fordították le. Összefoglalták 15 sorban a fent idézett III. fejezet 13. pontjában, amely azokat a

következtetéseket tartalmazza, melyeket az Európai Bizottság levont a szakértői értékelésből.

2.3.2 Az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy a dokumentumokat le kell fordítani, hogy hozzáférhetőek legyenek, és ha nem áll rendelkezésre a szakértői jelentés teljes szövegének a fordítása, fel kellett volna őket szólítani, hogy készítsenek a jelentésükből egy olyan rövidített változatot, amelynek a fordítása minden érdekelt fél számára lehetővé tenné, hogy nyomós érveikből levont következtetéseik lényegéhez azonnal hozzáférjen.

2.3.3 Az EGSZB egyben felhívja a figyelmet arra, hogy a „Marco Polo I” rendelethez adott 842/2002. véleményében örömmel vette tudomásul, hogy az Európai Bizottság „összegyűjti az érintett felek véleményét, mielőtt javaslatait benyújtana”, ugyanakkor, „sajnálta, hogy a konzultációs folyamathoz csak késve csatlakozott”. (2.5 cikk)

2.3.4 Az EGSZB nincs tehát abban a helyzetben, hogy értékelhetné ennek az értékelésnek a következtetéseit, kivéve azt, hogy megjegyyezze, hogy az Európai Bizottság a benyújtott költségvetés folyamatos növelését kívánja, és ezt a program hatékonysága meghatározó tényezőjének tekinti.

2.3.5 Az EGSZB megjegyzi, hogy az Európai Bizottság a részére három mérleget nyújtott át a megvalósult projektekről:

- Egy Intermodális Vasúti szolgáltatás létrehozása Németország és Olaszország között Ausztrián keresztül, amelyet egy magánvállalkozás üzemeltet;
- Az IKEA – RAIL projekt, amely 2002-ben indult, amelynek a lényege egy Duisburgba (Németország) telepített elosztóbázis, amely fogadja az Almhutból (Svédország) vasúton (1.044 km) érkező termékeket, melyeket azután terítenek Európa többi részén. 2002 és 2003 folyamán mintegy 400 vonat közlekedett csak az IKEA teherárú-szállítmányaival;
- Kamionok szállítására szakosodott menetrendszerinti tengeri fuvarvonalak Olaszország és Spanyolország több kikötője között.

2.3.6 Ez a három projekt illusztrálja az EU-ban létrehozott követési eszközök nyújtott lehetőségeit. Mindazonáltal, az EGSZB megjegyzi, hogy ezeket a projekteket a Kombinált Szállítás Kísérleti Akciói [Actions Pilotes pour le Transport Combiné (PACT)] keretében valósították meg. Ez volt az a program, amely megelőzte a „Marco Polo I”-et.

2.3.7 Miután elveik különösen érdekesek, mert elősegítik a folyó kivitelezési munkákat, ezért az EGSZB külön várja, hogy megismerhesse a most folyó „Marco Polo I” programhoz kötődő konkrét eredményeket.

2.4 A „Marco Polo II” program (2007/2013)

2.4.1 A „Marco Polo II” javaslat nem változtat a jelenlegi 3 akció típuson:

- modális áttérítés (segítségnyújtás az induláskor),
- katalizátorhatás,
- közös tanulás.

2.4.2 Ehhez egy nagyobb földrajzi lefedettség jön hozzá, mivel beletartozik az Unióhoz csatlakozott 25 ország, a többi tagjelölt ország, valamint az EFTA és EEA országok is. Az EGSZB támogatja ezt az intézkedést és osztja az Európai Bizottság ténymegállapító véleményét: „A termelés és a szállítási lánc jellemzői nem állnak meg az EU-25-ök határainál”, megjegyezve mindazonáltal, hogy elvárja, hogy az Európai Bizottság ennek a mondatnak az elejére hozzátegyje „a termelés” szó után az „és az árucseré” szavakat.

2.4.3 Az EGSZB javasolja, hogy az Európai Bizottság példaként említse a Duna – VII. folyosót, amely jellemző erre a „tágabb értelemben vett Európára”, s amelynek kivételes méretei vannak, mint intermodális szállítási infrastruktúrának, és amely egybefoglalja az összes szállítási módot, azaz, a:

- **folyami szállítást**, amely folyamatosan összeköti az Északi-tengert a Fekete-tengerrel, és amelynek a mediánja Ausztriában van, a két végponttól egyaránt 1 500-1 500 km távolságban;
- **a közúti és vasúti szállítást**, amelyek segítségével, az átrakódó állomások közbeiktatásával, nagy területeken lehet teríteni a folyó mindkét oldalán;
- **a tengeri és a folyamtengeri szállítást**, amely nyugat felé meghosszabbítja a folyót a Rajna-Majna-Duna kapcsolat révén a brit szigetek felé, az Északi-tenger felé, keleten Oroszország felé (Volga), Ukrajna, és Törökország felé a Fekete-tengeren keresztül.

2.4.4 A „Marco Polo II” javaslat két új típusú akciót iktat be:

- **A tengeri autópályákat**, amelynek koncepciójával kapcsolatban az EGSZB már többször is határozott támogatásának adott hangot. A „tágabb értelemben vett Európa” természetesen több ezer kilométeres tengeri partszakasszal rendelkezik, több száz kikötővel és folyó- vagy tölcseretorkolattal, melyek megannyi potenciális behatolási pontot jelentenek a hátországba és a kontinensre. Mindenütt ösztönözni és segíteni kell tehát a teheráru-szállítási és -elosztási projekteket, megszorítva ugyanakkor a multimodális átrakódó állomásokat a tengerek vagy a folyótorkolatok partján.
- **A szállításcsökkentő akciókat**, amely magától értetődő koncepció a termelés, forgalmazás és elosztás racionálisabb megoldására, a felesleges szállítások elkerülésére. Ide tartoznak például:

– A termékek dehidratált formában történő szállítása feleslegessé teszi annak a víznek a fuvarozását, amelyet a célállomáson is hozzá lehet adni;

– Az alkatrészgyártási helyszínek közelítése a szerelési munkahelyekhez csökkenti a nagy távolságokra történő szállítást.

Az EGSZB kedvezően fogadja azokat a tapasztalatokat és projekteket, melyek ebbe az irányba mutatnak.

2.4.5 Az Európai Bizottság el kíván jutni a **vasutak jobb szinergiájához**, és ehhez példaként ajánlja, hogy hasznosítsák a gyorsforgalmú vonalakat a nagysebességű teheráru- és postai expressz áru szállításra. Az EGSZB támogatja ezeket a projekteket, még akkor is, ha az „expressz postai küldemények” szállításánál az a véleménye, hogy az elektronikus úton történő információtovábbítás máris, de a jövőben még sokkal inkább képes lesz lebonyolítani a postai forgalom legnagyobb részét.

2.4.6 Ugyanakkor azonban, amikor szükséges nagysebességű teheráru-forgalmi vonalak létrehozása, visszafordíthatatlanul biztosítani kell a vasúti gördülőanyag, berendezések és szabályzatok átjárhatóságát. Ezen felül nem szabad új vonalak kiépítésére várni, fel kell használni a meglévő hazai létesítményeket, tanulmányozni kell az utazóközönség más közlekedési módra, elsősorban a nagysebességű utazásra történő áttérése miatt elhagyott, vagy kihasználatlan vasútvonalak újrahasznosítását.

2.4.7 Az EGSZB kéri tehát az Európai Bizottságot, hogy ismételten szólítsa fel a tagállamokat arra, hogy mérjék fel az összes lehetőséget, amellyel a meglévő, elhagyott, vagy csökkentett forgalommal üzemelő hálózatokat fel lehet újítani, hogy azokat a teherforgalom számára újra lehessen hasznosítani. Ez a kérés különösen a nemzeti vasúti kincsre vonatkozik, de érinti a hajózható utakat is, hogy mindenütt, ahol erre lehetőség nyílik, gyorsabb és előnyösebb megoldásokat lehessen bevezetni, mint a közút, a fenntartható fejlődés égisze alatt.

2.4.8 Végül, hogy nagyobb legyen a hitelessége a vasúti teheráru-forgalomnak, és a közúti szállítás alternatíváját képező összes szállítási módnak, az EGSZB ismételten megerősíti, hogy itt az ideje a szándékokat tettere váltani azáltal, hogy a vasúti, tengerhajózási és folyami hajózási infrastruktúrák részére a mainál nagyobb hitelösszegeket biztosítanak, vagy juttatnak, különösen az RTE-T projektek finanszírozásával és az új tagállamok, valamint a balkáni térség számára juttatott hitelkonstrukciókkal.

2.4.9 Az EGSZB meglepéssel veszi tudomásul, hogy az Európai Bizottság kiemelte az ipar „jelentős” igényét az infrastruktúra szükséges és elégséges finanszírozására a „Marco Polo” program célzott szolgáltatási akcióihoz kapcsolódó célkitűzések megvalósítására. Ami a **kiegészítő infrastruktúra** finanszírozását illeti, az EGSZB felhívja a figyelmet arra, hogy ezt a kívánást már megfogalmazta a „Marco Polo I”-hez kiadott 842/2002. véleményében.

3. Különös megjegyzések a „Marco Polo II” rendelettervezethez

3.1 1. cikk: Tárgy

3.1.1. Az EGSZB tudomásul veszi, hogy az Európai Bizottság 2004-ben benyújtja a rendelettervezetet a 2007–2013 közötti időszakra. Ennek lehetővé kell tennie a Marco Polo program folyamatosságát, és el kell kerülnie azt a kése delmet, amelyet 2001/2002-ben észleltek a „Marco Polo I” indítá sánál. Így, mivel az Európai Bizottság még nincs igazán abban a helyzetben, hogy kellő távolságból tekintsen vissza a „Marco Polo I” programra, ez az előbbre hozatal lehetővé fogja tenni, hogy „egy intézőbizottságra bízják a megkezdett akciók folyamatos figyelemmel kísérését, hogy a »Marco Polo I« program félidejében a »Marco Polo II« szükséges módosításait meg lehessen tenni”, amint azt kérte az EGSZB a 842/2002. véleményében.

3.2 2. cikk: Fogalmi meghatározások

3.2.1. Az EGSZB megjegyzi a vállalati „konzorcium” meghatározásához, hogy ehhez legalább két vállalat szükséges. Az EGSZB megismétli korábbi kérését, hogy a „konzorcium” legyen „két vagy több, nem ugyanahhoz a vállalatcsoporthoz tartozó vállalat, vagy nem egymás leányvállalatainak csoportosulása, akik egymással szerződést kötöttek közös kivitelezésére”.

3.3 3. cikk: Alkalmazás hatálya

3.3.1 Az EGSZB megismétli a 842/2002. véleményében megfogalmazott kérését, mert úgy értékeli, hogy a szabályok túl korlátozó jellegűek, mert azt feltételezik, hogy az akcióknak legalább két tagállamra, vagy egy tagállamra és egy harmadik ország egy szomszédos területére kell kiterjedniük. Ugyanis, az EGSZB úgy értékeli, hogy vannak olyan projektek is, amelyek csak egyetlen tagállam területére korlátozódó akciókat tartalmaznak, de kedvező hatással vannak az érintett tagállam területén áthaladó valamennyi szállítási módra. (Például: egy ország területének belsejében létesített infrastrukturális csomóponton elhelyezkedő multimodális átrakók használatára vagy kifejlesztésére vonatkozó akciók).

3.3.2 Az EGSZB nagyra értékeli, hogy az alkalmazás hatályát megnyitották a harmadik országok előtt is (akár tagjelöltek, akár nem), tudomásul vette, hogy az akcióknak azon költségeit, amelyek ezeken a területeken merülnek fel, a program nem fedezi, kivéve a jelen cikk (3) és (4) bekezdéseiben említett körülményeket.

3.3.3 Mindazonáltal azt kívánja, hogy az összhang érdekében, a rendelet határozza meg, hogy a harmadik országokban finanszírozott akciók esetében, ezek a lehetőség határáig olyan szállítási módok felfejlesztésére szolgáljanak, amelyek nem a közúti szállítással kapcsolatosak és előnyben részesítik az intermodalitást.

3.4 4. cikk: Támogatható jelöltek és kedvezményezettek

3.4.1 Annak feltételezésével, hogy számításba veszik a „konzorcium” összetételéről megfogalmazott megjegyzést, az EGSZB

jóváhagyja a 4. cikket, de pontosítja, amint azt tette a 842/2002. véleményében is, hogy az egyetlen országban végrehajtott akció kivételes eseteiben ne legyen kötelező, hogy a vállalatok legalább két tagállamban, vagy egy tagállamban és egy harmadik országban rendelkezzenek telephellyel.

3.5 5. cikk: Támogatható akciók és pénzügyi feltételek

3.5.1 A 842/2002. véleményében a „Marco Polo I” 3.5., 3.6. és 3.7. cikkeit tárgyalva, az EGSZB már kiemelte, hogy túl magasak az egyes akciók minimális támogatási küszöbértékei. Azt kérte, hogy az Európai Bizottság által javasolt minimális támogatási küszöbértékeket vegyék vissza:

- a modális áterelés akciói esetében 1 millió euróról 500 000 euróra
- a katalizátorhatású akciók esetében 3 millió euróról 1,5 millió euróra
- a közös hasznosítású akciók esetében 500 000 euróról 250 000 euróra.

3.5.2 Az EGSZB megállapítja, hogy a Marco Polo 2 esetében, az Európai Bizottság (a javaslata 5. cikkében említett pénzügyi feltételekről csatolt mellékletben) által az akciókhoz meghatározott minimális szubvenciók tájékoztató küszöbértékei még mindig túl magasak, kivéve a közös képzési akciókat, melyeknek a küszöbértékét levítették 250 000 euróra, az EGSZB kérésének megfelelően. Az EGSZB nélkülözhetetlennek tartja alacsonyabb küszöbértékek meghatározását. Ezek jobban ösztönöznek arra, hogy minél előbb jöjjenek létre projektek, kétségtelenül szerényebbek, de helyben feltétlenül hatékonyabbak.

3.5.3 Következésképpen, az EGSZB kéri, hogy

- a minimális támogatási küszöbértékeket vegyék vissza:
  - a modális áterelés akciói esetében 1 millió euróról 500 000 euróra
  - a katalizátorhatású akciók esetében 3 millió euróról 1,5 millió euróra
  - a tengeri autószátráda akciók esetében 4 millió euróról 2 millió euróra
  - a forgalom elterelő akciók esetében 1 millió euróról 500 000 euróra.
- a közös hasznosítású akciók esetében a szubvencionális minimális küszöbértéke megmarad a javaslat szerinti 250 000 €.
- tartsanak fenn egy különleges kategóriát a folyami-tengeri és a belvízi folyami hajózás számára 500 000 euró minimális küszöbértékkel. Ugyanis, ha a 4 millió eurós minimális küszöbérték (2 millió euróra csökkentve az EGSZB javaslata szerint) elfogadható a tengeri autópályák részére a hajók méretének és a tengerhajózásban elszállított mennyiségeknek a figyelembe vételével, ez messze nem alkalmazható a belvízi folyami hajózás számára.

3.5.4 Végül az EGSZB egyetért azzal, hogy a különböző tevékenységek megvalósítására végső határidőket állapítsanak meg, amelyekre be is kell fejeződniük, és a tevékenység ezzel a feltétellel nyerheti el a támogatást. Ugyanakkor az EGSZB úgy véli, hogy a „modális transzfer” esetében a 36 hónapos időszak túl rövid, és a többi tevékenységhez hasonlóan itt is 60 hónapban kellene megállapítani.

3.6 11. cikk: Költségvetés

3.6.1 Az EGSZB korábban jelezte, hogy nem rendelkezik felhasználható információval annak a 740 millió eurós összegnek az értékelésére, melyet az Európai Bizottság a „Marco Polo II” programra szán. Csupán annyit jegyez meg, hogy az Európai Bizottság úgy értékeli, hogy ez a 740 millió eurós költségvetési keretösszeg segítségével megtakarítható 5 milliárd euró környezetvédelmi és szociális haszon formában, az 1.4 pontban foglaltak szerint.

3.6.2 Az EGSZB kéri, hogy az Európai Bizottság hozza nyilvánosságra 2005 folyamán, a „Marco Polo I” program félidejében, a sikeres projektek, és a ténylegesen megvalósult gazdasági előnyök mérlegét.

3.6.3 Amint azt az EGSZB jelezte a 842/2002. véleményében, az Európai Bizottságnak javasolnia kell a költségvetés növelését a program végrehajtása során, ha a nagyobb számú, ide vonatkozó akció kiegészítő finanszírozási eszközök rendelkezésre állását teszi szükségessé.

3.7 14. cikk: Értékelés

3.7.1 Az EGSZB meglepéssel veszi tudomásul, mivel ez egyik kérése volt a 842/2002. véleményében, hogy az Európai Bizottság legkésőbb 2007. június 30-ig egyidejűleg benyújtja az Európai Parlament, a Régiók Bizottsága számára és neki is a „Marco Polo I” program eredményeinek értékelő jelentését a 2003–2006 közötti időszakra vonatkozóan.

3.7.2 Reméli, hogy elegendő információ áll majd a rendelkezésre egy vélemény elkészítéséhez és esetleges javaslatok kidolgozásához, hogy szükség esetén módosítani lehessen a „Marco Polo II” programot, amely addigra már éppen elkezdődött 2007. január 1-jén, és végrehajtása első szakaszának kezdetén lesz.

4. Záró megjegyzések

4.1 Az EGSZB, amint azt tette korábban a PACT és a „Marco Polo I” programokkal is, támogatja a „Marco Polo II” programot. Ez a három program olyan kezdeményezések

megvalósítását teszi lehetővé, amelyek adaptálják az áruszállítási rendszereket környezetvédelmi teljesítményük javítása céljából. A „Marco Polo I” 100 millió eurós tervezett pénzügyi támogatásának megnövelése 740 millió euróra a „Marco Polo II” esetében jelzi az EU szándékát, hogy gyorsan jusson el az áruszállítás hatékonyabb fenntartható üzemeltetéséhez.

4.2 Az EGSZB, az Európai Bizottság által rögzített áruszállítási célkitűzések megvalósítása érdekében, fel kívánja hívni a figyelmet néhány korábban, a „Marco Polo I”-ről kiadott 2002. július 17-i és 18-i 842/2002. véleményében javasolt intézkedésre:

- Az egyes szállítási módok közötti jobb versenyhelyzeti szint biztosítása érdekében meg kell erősíteni az ellenőrzést, és szigorítani kell a szankciókat a szociális törvények megszegése esetében.
- A Marco Polo kedvezményeiben részesülő gazdasági szereplőknek kötelezettséget kell vállalniuk az új, közérdekű szolgáltatások tartosságára, az átterelések feltétlen biztosítására vonatkozóan.
- A Marco Polo programban engedélyezni kell olyan projektek finanszírozását, melyek akár csak egyetlen tagállam területére korlátozó akciókat tartalmaznak, amennyiben kedvező hatással vannak az érintett területen áthaladó nemzetközi szállításra.
- Készíttetni kell valamennyi felhasználó számára egy „**Európai segédkönyvet**”, amely tartalmazza az EU összes multimodális átrakó állomását, jellemző adataival együtt.
- A „Marco Polo II” programba támogatható projektként fel lehessen venni olyan akciókat, melyekhez folyadékok csővezetéki vagy gázvezetéki szállítása integrálódik, kapcsolódva egy multimodális átrakón kiképzett nyomáscsökkentő terminálhoz.

4.3 Annak lehetővé tétele érdekében, hogy a folyami és a folyam-tengeri szállítás részesüljön a Marco Polo program támogatásából, az EGSZB kéri, hogy hozzanak létre egy különleges kategóriát 500 000 euróra csökkentett minimális küszöbértékkel. Ugyanis a folyami hajózást nem lehet összehasonlítani a tengeri szállítással, ahol a szükséges beruházási összegek a hajók méreteivel arányosak.

4.4 Az EGSZB részt kíván venni egy, az Európai Bizottsággal közösen tartott vitában a „Zéró készlet” gyakorlatának módosítása és „Közlekedő készletté” fejlesztése tárgyában, amikor a szállítások nem parancsoló sürgősséggel történnek (egyeseknél mindössze a szállítási határidőt kell betartani).

Brüsszel, 2005. március 9.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Javaslat a burgonyakeményítő-gyártásra vonatkozó kvótarendszert létrehozó 1868/94/EK rendeletet módosító tanácsi rendeletre”

COM(2004) 772 *final* – 2004/0269 (CNS)

(2005/C 234/06)

2005. január 20-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 37. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett kérdésben.

A munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció a véleményt 2005. február 17-én fogadta el. Az előadó Kostakis Konstantinidis volt.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2005. március 9-10-én tartott, 415. plenáris ülésén (a március 9-i ülésen) 127 igen szavazattal, 7 tartózkodás mellett elfogadta a következő véleményt.

1. Az Európai Bizottság javaslatának lényege

1.1 E javaslat célja a kvótafelosztás a burgonyakeményítőt előállító tagállamok között a 2005/2006-os, illetve 2006/2007-es marketingévekre, az Európai Bizottságnak a Tanácshoz címzett, a burgonyakeményítő-gyártásra vonatkozó kvótarendszerről szóló jelentése alapján, az 1868/94/EK rendelet módosításaként.

1.2 A javaslat szerint a jelenlegi kvótákat az elkövetkező két évben fenn kell tartani.

1.3 Az Európai Bizottság azért javasolja a burgonyakeményítő-kvóták változatlan fenntartását a következő két évre, mert a KAP reformjának (pl. a közvetlen támogatások termeléstől való függetlenítésének) és az EU bővítésének a burgonyakeményítő-szektorra gyakorolt hatását még túl korai felmérni. Számos burgonyakeményítő-termelő tagállamban valójában csak 2006-ban (vagyis a 2006—2007-es marketingévben) vezetik be a KAP-reformot.

1.4 Az Európai Bizottság ezért 2006. szeptember 30-ig terjeszt be új javaslattal kísért új jelentést.

2. Általános megjegyzések

2.1 Az Európai Bizottság jelentése szerint az EU burgonyakeményítő-termelése közel maradt a rögzített kvótához, és

az összesített gabona- és burgonyakeményítő-export viszonylag állandó maradt. A burgonyakeményítő részaránya a keményítő-termelésből 20 % körüli és csökkenő tendenciát mutat. Ahogy korábban is említettük, az Európai Bizottság a 2004/2005-re rögzített kvóták továbbvitelét javasolja. A legtöbb európai burgonyakeményítő-gyártó (kivéve a lengyel, litván és cseh termelőket) támogatja az Európai Bizottság javaslatát, bár inkább a kvótarendszer szokásos (hároméves) meghosszabbítása mellett lettek volna.

2.2 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság javaslatát, ám annyiban osztja a burgonyakeményítő-termelők aggodalmait, hogy az Európai Bizottság javaslatának megvitatására és elfogadására rendelkezésre álló időkeret túl szűk lett, főként ha figyelembe vesszük, hogy a mezőgazdasági termelők 2005 márciusában kezdik el a vetőburgonya ültetését. Az EGSZB ezért arra kéri az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy a javaslatot a fenti időbeli korlátokat figyelembe véve kezeljék.

3. Záró következtetések

3.1 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság azon javaslatát, hogy a kvóták érvényességét hosszabbítsák meg a 2005/2006-os és 2006/2007-es marketingévre is, és azt ajánlja, hogy a jövőbeli javaslatok esetén az értékelési határidőt szigorúan tartsák be.

Brüsszel, 2005. március 9.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Anne-Marie SIGMUND

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az egyes fertőző szivacsos agyvelőbántalmak megelőzésére, az ellenük való védekezésre és a felszámolásukra vonatkozó szabályok megállapításáról szóló 999/2001/EK rendelet módosításáról”

COM(2004) 775 final -2004/0270 (COD)

(2005/C 234/07)

2004. december 16-án a Tanács úgy határozott, hogy az EK-Szerződés 152. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett kérdésben.

A munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció véleményét 2005. február 17-én fogadta el. Az előadó Franco CHIRIACO volt.

Az EGSZB 2005. március 9-i plenáris ülésén (415. ülésen) 130 igen szavazattal, ellenszavazat nélkül, 3 tartózkodás mellett a következő véleményt fogadta el:

1. Az Európai Bizottság javaslatának összefoglalása

1.1 A javaslat a bizonyos fertőző szivacsos agyvelőbántalmak (TSE) megelőzéséről, ellenőrzéséről és felszámolásáról szóló rendelet következő lényeges módosításait tartalmazza:

- az átmeneti intézkedések már 2003-ban ⁽¹⁾ meghosszabbított alkalmazási időszakának további két évvel való **meghosszabbítása**;
- néhány **megelőző intézkedés** szigorítása (az intézkedések kiterjesztése a szarvasfélékre (Cervidae), a TSE-vel szemben rezisztens juh- és birkafelek szelekciójának elősegítése összehangolt tenyésztési program segítségével, a rendelet összehangolása az állati melléktermékekre vonatkozó egészségügyi előírásokról szóló 1774/2002/EK rendelettel, a koponyüregbe történő gázbefecskendezés, mint vágási módszer tilalma);
- az állatok elszállításának korlátozására vonatkozó rendelkezések kiterjesztése a juh- és kecskefélékre;
- a dikalcium-foszfát előállításához használt nyersanyagok forgalomba hozatalának korlátozása, de a nem emberi fogyasztásra szánt tejre vonatkozó korlátozások eltörlése az emberi fogyasztásra szánt tejre vonatkozó eltéréshez hasonlóan;
- a harmadik országokban végzett ellenőrzések jogi alapjának egységes szerkezetbe foglalása.

2. Általános megjegyzések

2.1 Bár az EGSZB már bírálta az átmeneti szabályozások ismételt meghosszabbítását ⁽²⁾, tudomásul veszi, hogy a rendelkezéseket a kockázatok értékelésének az Európai Bizottság által meghatározott kritériumai alapján a Nemzetközi Állatjárványügyi Hivatal (OIE) tevékenységének keretén belül nemzetközi szinten össze kell hangolni.

2.2 Az európai gyakorlat ugyanis világosan megmutatta, hogy az öt kategóriába való jelenlegi sorolás, amely a megbetegedési kockázat helyett az előforduló TSE-eseteken alapul, azoknak az országoknak kedvez, amelyek kevesebb ellenőrzést végeznek, és hátrányos azon országok számára, amelyekben a hatékony ellenőrzésnek köszönhetően a fellépő esetek nyilvánosságra kerülnek. A Japánban, Kanadában és az Egyesült Államokban előfordult legutóbbi esetek feltehetően fel fogják gyorsítani az OIE tevékenységének keretében folytatott, optimalizált közösségi eljárás elfogadásával kapcsolatos megállapodás 2005. májusra várt megkötését.

2.3 Az EGSZB mindazonáltal szeretné megerősíteni korábbi ajánlását: ha nem lehetséges nemzetközi szinten megegyezésre jutni a kockázatkezelés közös szabályairól, akkor az EU-nak le kell vonnia a következtetéseket, és magának kell felállítania a szükséges szabályokat, tekintet nélkül arra, hogy ezáltal a WTO-n belül komplikációk adódhatnak a harmadik országokkal folytatott kereskedelem területén. A hiányzó nemzetközi elfogadottság és az elhúzódozó tárgyalások nem késleltethetik a közösségi együttműködéshez szükséges intézkedések végrehajtását.

2.4 Az EGSZB üdvözlöi, hogy az Európai Bizottság az átmeneti időszak meghosszabbítását arra használja fel, hogy szigorítsa a megelőző intézkedéseket, tenyésztési programokat támogasson, és megerősítse a forgalmi korlátozásokat és ellenőrzéseket – különös tekintettel a harmadik országokra.

3. Különös megjegyzések

3.1 A rendelet kiterjesztése a „szarvasfélékre” feltétlenül szükséges.

3.2 A már jelenleg is jó eredményeket felmutató összehangolt tenyésztési program jogalapjának egységes szerkezetbe foglalása elősegíti a TSE-vel szemben rezisztens juhek tenyésztését.

3.3 A jogi szabályozások összhangja megköveteli az 1774/2002. számú rendelethez való közelítést.

⁽¹⁾ Vélemény, előadó: Leif E. Nielsen, HL C 208, 2003. 9. 3.

⁽²⁾ uo.

3.4 A koponyüregbe történő gázbefecskendezést, amely az importált állatok esetében már tilos, a rendelet kifejezetten megtiltja az EU-ban végzett vágások során. Ez jelentős mértékben hozzájárul a fertőzés elleni védekezéshez.

3.5 A szarvasmarhák szállításának korlátozására vonatkozó rendelkezéseket értelemszerűen a sűrűlőkörral fertőzött állatokra is ki kell terjeszteni.

3.6 Az EGSZB üdvözli, hogy a szarvasmarhafélék, juh- és kecskefélék, illetve azok spermájának, petesejtjeinek és embrióinak forgalomba hozataláról és kiviteléről szóló rendelkezések hatályát más fajokra is kell terjeszteni, és hogy a dikalcium-foszfát előállításához használt nyersanyagokat – a Tudományos Operatív Bizottság ajánlásainak megfelelően – korlátozásoknak kell alávetni.

3.7 Az EGSZB szerint alapvető fontosságú a harmadik országokban végzett ellenőrzések lehetőségének jogi alátámasztása ahhoz, hogy felhasználhatók legyenek az e területen európai szinten szerzett tapasztalatok. Az EGSZB mindemellett javasolja az ehhez szükséges anyagi eszközök és emberi erőforrások biztosítását.

Brüsszel, 2005. március 9.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az Európai Szociális Alap tárgyában”

COM(2004) 493 final

(2005/C 234/08)

2004. november 18-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett kérdésben.

A munka előkészítésével megbízott „Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság” szekció 2005. február 18-án fogadta el véleményét. Az előadó **Ursula Engelen-Kefer** volt.

2005. március 9–10-én tartott 415. plenáris ülésén (a 2005. március 9-i ülésen) az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság egyhangúlag elfogadta az alábbi véleményt:

1. Bevezető

1.1 Az Európai Bizottság 2004. július 14-én fogadta el a kohéziós politika 2007–2013 időszakra tervezett reformjára vonatkozó javaslatait. E javaslatoknak kell felváltaniuk a strukturális alapokról szóló, 2006. december 31-ig hatályos rendeleteket. A rendeletjavaslat indoklásában az Európai Bizottság utal az Unió bővítése óta jelentősen megnövekedett egyenlőtlenségekre, valamint a globalizáció, a gazdasági szerkezetváltás és a demográfiai fejlődés okozta kihívásokra.

1.2 Ennek tükrében az Európai Bizottság a strukturális alapok anyagi eszközeinek növelését, valamint az elsődleges célokra való összpontosítást ajánlja. 336,1 milliárd euró

előirányzattal, ami a közösségi költségvetés kb. egyharmadának felel meg, a strukturális támogatások a jövőben

– célzottabban irányulnak az EU stratégiai súlypontjaira (lisszaboni és göteborgi célok, európai foglalkoztatási stratégia),

– a gazdasági szempontból gyengébb régiókra összpontosítanak,

– nagyobb mértékben decentralizáltak, egyszerűbben megvalósíthatók, átláthatóbbak és hatékonyabbak lesznek.

1.3 Mindezt a célok – a konvergencia, a regionális versenyképesség és foglalkoztatás, valamint a területi együttműködés – újradefiniálása révén kell elérni.

A rendeletsomag a következőket tartalmazza:

- általános rendelet mindhárom költségvetési forrásra (ERFA, ESZA, Kohéziós Alapok) vonatkozó közös rendelkezésekkel;
- egy-egy külön rendelet az Európai Regionális Fejlesztési Alapról (ERFA), az Európai Szociális Alapról (ESZA) és a Kohéziós Alapról;
- rendelet a határokon átnyúló európai együttműködési szövetség (EGCC) létrehozására.

1.4 Ez a vélemény főként az ESZA szerepével foglalkozik az európai strukturális támogatások keretében. Mivel az ESZA támogató intézkedései működésének és orientációjának lényeges alapjait az általános rendelet tartalmazza, ezt is bevonjuk az értékelésbe.

2. A strukturális alapok új céljai

2.1 A javaslat szerint az EU strukturális támogatásának 2007-től a három célra – a konvergenciára, a regionális versenyképességre és foglalkoztatásra –, valamint a területi együttműködésre kell irányulnia.

2.2 Konvergencia

2.2.1 Ez a cél az egykori 1. célkitűzésre emlékeztet, és a leginkább elmaradott régiók gazdasági konvergenciáját támogatja, mégpedig tőke és emberi erőforrás befektetése által, az innováció ösztönzésével, a tudás alapú társadalom fejlesztésével, a szerkezetváltás támogatásával, a környezet védelmével és javításával, valamint hatékonyabb igazgatás révén. 264 milliárd eurós (az összes eszköz kb. 78,5 %-a) költségvetéssel az új regionális támogatások képezik az EU strukturális támogatásának súlypontját. Ehhez a célhoz az ERFA, az ESZA és a Kohéziós Alap járul hozzá.

2.3 Regionális versenyképesség és foglalkoztatás

2.3.1 Ez a cél az egykori 2. és 3. célkitűzést vonja össze. A regionális versenyképesség és foglalkoztatás támogatására irányul a leginkább rászoruló régiókon és tagállamokon kívül. Két szempontot követ: a regionális fejlesztési terveknek (ERFA) egyrészt a szerkezetváltásban leginkább érintett ipari, városi és vidéki területek átállítását kell segíteniük az innováció, a tudás alapú társadalom, a vállalkozások és a környezetvédelem támogatása által. Másrészt az ESZA-ból finanszírozott nemzeti és regionális programoknak kell ösztönözniük a szerkezetváltás következményeitől sújtott munkavállalóknak a munkaerőpiacra történő integrálódását és általában véve a foglalkoztathatóságot, mégpedig szakképzéssel és a munkaerő-piaci beilleszkedést célzó politikával. Ezek az intézkedések a teljes foglalkoztatottság elérését, a munkaminőség, a termelékenység és a társadalmi integráció javítását, valamint általában véve az európai foglalkoztatási stratégia megvalósítását szolgálják. A rendelkezésre álló források 57,9 milliárd eurót (az összes eszköz kb. 17,2 %-át) tesznek ki, az ERFA és az ESZA közt 50–50 %-os arányban felosztva.

2.4 Európai területi együttműködés

2.4.1 Ez a cél az egykori INTERREG közösségi kezdeményezés tapasztalataira épül, és a határok menti régiók – így például a közösségen belüli tengeri határok, valamint bizonyos külső határok mentén fekvő régiók – együttműködésének támogatására irányul, közös programok, hálózatok kiépítése és tapasztalatcsere (ERFA) révén. A rendelkezésre álló forrás 13,2 milliárd euró (az összes eszköz kb. 3,9 %-a).

3. Az Európai Szociális Alap különleges szerepe

3.1 A javaslat szerint az Európai Szociális Alap a „konvergencia” és a „regionális versenyképesség és foglalkoztatás” cél esetében is fontos szerephez jut. Itt már a forrás-előirányzat alapján is az elmaradott régiók támogatása messze a legfontosabb. Az ESZA-támogatások politikai keretét az európai foglalkoztatási iránymutatások és ajánlások képezik. A támogatások súlypontja négy központi területre kell, hogy essen:

- a munkavállalók és a vállalkozások alkalmazkodóképességének fejlesztése;
- nagyobb foglalkoztatási esélyek, a munkanélküliség megakadályozása, az aktív élet meghosszabbítása, a foglalkoztatottsági arány növelése;
- hátrányos helyzetű csoportok társadalmi beilleszkedése a munkaerőpiacra, a diszkrimináció elleni harc;
- reformpartneri kapcsolatok támogatása a foglalkoztatás és a társadalmi integráció területén.

3.2 Főként a „konvergencia” cél hatálya alá eső, különösen rászoruló régiókban kell az ESZA-nak támogatnia a képzési és továbbképzési rendszereket, valamint a közigazgatás intézményi kapacitásának fejlesztését és hatékonyságának növelését nemzeti, regionális és helyi szinten a közösségi joganyag megvalósítása érdekében. Az eddig az EQUAL közösségi kezdeményezés keretében támogatott innovatív intézkedéseket és a transznacionális együttműködést be kell olvasztani a támogatási szabályozásba. Különös figyelmet kell fordítani az esélyegyenlőség támogatására a „gender-main-streaming” értelmében, a nők foglalkoztatottsági arányának növelését és szakmai fejlődési lehetőségeik javítását célzó különleges intézkedésekkel.

3.3 Az ESZA az EU foglalkoztatási iránymutatásai megvalósításának anyagi eszköze, vagyis támogatja a tagállamok munkaerő-piaci és társadalmi integrációs politikáját, főként a munkaerőpiacra való beilleszkedés, a munka és a munkaszervezés minőségének javítása és a foglalkoztathatóság megőrzésére hozott szakképzési intézkedések által.

3.3.1 A „munkavállalók és a vállalatok alkalmazkodóképességének javítása” támogatási területen az ESZA a következő intézkedéseket támogatja:

- az emberi erőforrások területén tett befektetések ösztönzése az élethosszig tartó tanulás rendszereinek és stratégiáinak fejlesztésével és megvalósításával, főként az alacsonyabban képzetek esetében;
- a gazdasági szerkezetváltás következményeinek leküzdése a munkaszervezés innovatív formái segítségével, valamint a jövőbeni képzési szükségletek felderítése.

3.3.2 A „munkaerőpiac megnyitása és preventív munkaerőpiaci politika” támogatási területen az ESZA a következőket támogatja:

- intézkedések a munkaügyi igazgatás modernizálásra és erősítésére;
- a munkaerő-piaci beilleszkedést célzó aktív és preventív intézkedések és egyéni igényekre szabott támogatás;
- a nők foglalkoztatási arányának tartós növelésére, a nemek szerinti elkülönülés megszüntetésére és a munka és család jobb összeegyeztethetősége érdekében tett speciális intézkedések;
- a bevándorlók társadalmi beilleszkedése érdekében tett speciális intézkedések.

3.3.3 A „hátrányos helyzetű csoportok beilleszkedése a munkaerőpiacon és a diszkrimináció elleni harc” támogatási területen a legfontosabb a hátrányos helyzetben levő és társadalmilag kirekesztett személyek foglalkoztathatóságának támogatása megfelelő integrációs intézkedésekkel, különösen segítő- és gondozószolgáltatókkal, valamint a figyelem felhívása a munkaerőpiacra való bekerülésnél tapasztalható diszkriminációra.

3.3.4 Ezen felül a „konvergencia” cél keretében az ESZA a következőket támogatja:

- az általános és a szakmai képzés reformja a tudásalapú társadalom szükségleteire való tekintettel és a képzés jobb illeszkedése a munkaerőpiac igényeihez,
- az élethosszig tartó tanulás ösztönzése, különösen az iskolai tanulmányaikat félbehagyók arányának csökkentésével és a szakmai képzések és továbbképzések hozzáférhetőségének növelésével,
- az emberi erőforrásokban rejlő lehetőségek kiaknázása a kutatás és fejlesztés területén, valamint
- a közigazgatás és szolgáltatások intézményi kapacitásának és hatékonyságának növelése a gazdasági, munkaügyi, szociális, környezeti és igazságügyi területen.

3.4 A programozásra való tekintettel az Európai Bizottság néhány változtatást javasol, amelyek az európai strukturális alapokra vonatkozó általános rendelkezésekből következnek. A programozásnak az ESZA-támogatásokat is magába foglaló új formájának lényegében a következőket kell tartalmaznia:

- a kohéziós politika stratégiai iránymutatásainak elfogadása a Tanács által az egyes alapok stratégiai céljainak kidolgozásával, hivatkozással a gazdaságpolitika alapjaira és az európai foglalkoztatási iránymutatásokra;
- egy, az Európai Bizottsággal megtárgyalandó nemzeti stratégiai keretterv, referenciakeretként az egyes alapok számára operatív programok létrehozásához, a „konvergencia” és a „regionális versenyképesség és foglalkoztatás” célok szerint elkülönítve;
- a végrehajtásról szóló éves jelentések bemutatása a nemzeti stratégiai keretterv és az Európai bizottság által engedélyezendő minden operatív program esetében.

4. Értékelés

4.1 Az EU-bővítés az Unió számára nagy gazdasági és társadalmi kihívás, amellyel nem kizárólag, de részben a strukturális politika segítségével kell megbirkózni. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság javaslatát az anyagi eszközöknek a gazdaságilag leggyengébb régiókra való koncentrálásáról, ami elsősorban az új tagállamok számára kell, hogy haszonnal járjon, amelyekben a legkevésbé fejlett régiók többsége található. A strukturális alapok eszközeinek kb. 276 milliárd euróról a 2007–2013 időszakra javasolt 336,1 milliárd euróra való növelését, amely összeg az Unió bruttó nemzeti termékének (GNP) 0,41 %-a, az EGSZB megfelelőnek tartja, hiszen figyelembe kell venni, hogy ezt már 25 tagállamra kell elosztani. Az EGSZB azonban úgy ítéli meg, hogy a strukturális támogatást folytatni kell – még ha kisebb mértékben is – a régi tagállamok körében, legalább azokon a területeken, amelyeket különösen sújtanak az ipari szerkezetváltás következményei, és ahol a legmagasabb a munkanélküliségi ráta. Emellett biztosítani kell az eddigi 1. célkitűzés által érintett és az ún. statisztikai hatás következtében már nem támogatható régiók számára igazságos átmeneti szabályozások megteremtését. Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság azon szándékát, hogy az EQUAL közösségi kezdeményezést teljes mértékben integrálják az Európai Szociális Alapba annak érdekében, hogy teljes körűen kiaknázhatók legyenek az általa nyújtott olyan tagadhatatlan előnyök, mint az általa támogatott projektek újító jellege, a tapasztalatok és jó gyakorlati példák átadásának támogatása az EU-n belül, valamint az egyes szereplők közötti partnerség elvének támogatása a projektek megvalósítása során. Az EQUAL kezdeményezés integrációját követően az Európai Bizottság felszólíthatná a tagállamokat, hogy nemzeti operatív programjaikat az EQUAL-hoz hasonló intézkedésekkel egészítsék ki.

4.2 Az EGSZB véleménye szerint ésszerű a célok újrafelosztása, különösen a munkaerő-piaci politika és a strukturális politika céljainak beillesztése az új „versenyképesség és foglalkoztatás” célba, melynek elemeit egyenrangúan kell követni. Főként a gazdasági szerkezetváltásban különösen érintett területeken elsőrendű fontosságúak a befektetéseket és az innováció ösztönző (ERFA) és a szerkezetváltás társadalmi következményeivel való megbirkózást támogató (ESZA) összehangolt intézkedések. A célok új összetétele újabb lehetőségeket nyit meg, ha biztosított, hogy a programozás is integráltan történik. Az intézkedések integrációját a nemzeti stratégiai kerettervek irányozzák elő. A további programozás azonban az egyes alapok szerint elkülönítve történik. Az EGSZB véleménye szerint garantálni kell, hogy a „konvergencia” és a „regionális versenyképesség és foglalkoztatás” célok operatív programjai figyelembe vegyék, s így hatékonyan kiegészítsék egymást. Az ESZA munkaerőpiac-politikai támogatásainál ezenkívül szükséges, hogy a munkanélküliség struktúrájából kiindulva regionális súlypontokat lehessen meghatározni. A különösen nagy munkanélküliséget felmutató régiókat kell elsősorban figyelembe venni, és főként a foglalkoztatásra irányuló helyi kezdeményezéseket és területi egyezségeket kell támogatni.

4.3 Az ESZA támogatási területének tervezett súlypontjai lényegében megfelelnek az európai foglalkoztatási stratégiának, illetve a hatályos foglalkoztatási iránymutatásoknak. Az EGSZB úgy ítéli meg, hogy a lisszaboni célok eléréséhez elsőrendű fontosságú, hogy a munkaerő-piaci politika súlypontját a munkanélküliség megelőzésére és a hátrányos helyzetű csoportok beilleszkedésére hozott aktív, preventív intézkedések képezze. Az EU szociálpolitikájának jövőjével foglalkozó szakértői csoport javaslatainak megfelelően eközben különös figyelmet kell fordítani a fiatalok korai és aktív integrációjára, valamint a nők körében a keresők arányának emelésére és az idősebbeknek az aktív életbe való beilleszkedésére. Az utóbbi mindenképp nagyobb részvételt követel meg a továbbképzéssel kapcsolatos intézkedésekben, valamint a munka minőségének javítását a munka kialakítására és a munkaszervezésre vonatkozó megfelelő intézkedésekkel. A foglalkoztatás terén kidolgozott nemzeti cselekvési tervek keretein belül az intézkedések innovatív jellegét kell előtérbe állítani. Ezt hangsúlyozza az ESZA-bizottság véleménye is. (1)

4.4 Az ESZA más strukturális alapokkal együttesen olyan eszköznek is tekinthető, amely a diszkrimináció elleni, különböző európai szintű akciók keretében folyó harc horizontális célját is támogatja. A fiatalok, nők és idősebbek mellett a fogyatékkal élők, a bevándorlók és az etnikai kisebbségek is a munkaerőpiacon különösen hátrányos helyzetben levők közé tartoznak. Szexuális orientációjuk alapján is érhet diszkrimináció embereket. Ezen hátrányos helyzetű csoportok integrációjának ezért különös figyelmet kell szentelni a szociális támogatásra, a szakképzésre és a munkaszervezésre vonatkozó intézkedések révén, pl. a fogyatékkal élők számára kialakított munkahelyekkel. Emellett ajánlatos főként a bevándorlók körében információs tevékenységet folytatni és tájékoztatni őket arról, hogy milyen jogaik vannak többek között a munkaerőpiacon. Az ESZA-támogatásoknak ezért figyelembe kell venniük a társadalmi beilleszkedéssel kapcsolatos nemzeti cselekvési

(1) Lásd az Európai Bizottság honlapját (foglalkoztatási és szociális ügyek).

tervetket, és olyan intézkedéseket előírni, amelyek javítják ezekben a csoportoknak az esélyeit a munkaerőpiacon. Az EGSZB ebben is egyetért az ESZA-bizottság véleményével. A tagállamoknak és a tervek megvalósító hatóságoknak meg kell győződniük arról, hogy a strukturális alapokból finanszírozott támogató intézkedések szándékaik ellenére nem teremtenek olyan akadályokat, amelyek az említett hátrányos helyzetű csoportok számára nehezítik a munkaerőpiacra való bejutást.

4.5 A „konvergencia” cél terén az ESZA olyan intézkedéseket is kell, hogy támogasson, amelyek az általános és szakmai képzési rendszerek reformjára irányulnak, mégpedig a tudás alapú társadalom követelményeire, valamint az átadott ismeretek és képességek munkaerő-piaci hasznosságának növelésére tekintettel. Szintén támogatni kell a felelősségteljes igazgatási tevékenységet, amely javítja a közigazgatás és a szolgáltatások kapacitását és hatékonyságát nemzeti, regionális és helyi szinten. Mivel a „konvergencia” cél az elmaradott régiókat érinti, ezek a támogatások főként az új tagállamokra irányulnak. Az EGSZB figyelembeveendőnek tartja, hogy a modern képzési és továbbképzési rendszerek, valamint a hatékony igazgatás biztosítása állami feladat. Az európai foglalkoztatási iránymutatások ugyan az általános és a szakmai képzés reformjára vonatkozó célokat is tartalmaznak, a célok megvalósítása azonban elsősorban az állami politika feladata, sőt néhány tagállamban, pl. Németországban a tartományok hatáskörébe tartozik. Az ESZA elsősorban a nemzeti munkaerő-piaci politika innovatív intézkedésekkel való kiegészítésének eszköze, többek között a szakképzés terén, és az EGSZB nézete szerint erre kellene összpontosítania támogatásait.

4.6 Az Európai Bizottság által javasolt változtatások a programozás stratégikusabb megközelítésének szándékáról tanúskodnak. A kohéziós politikát illető európai stratégiai iránymutatásokkal és megfelelő nemzeti szintű programozással kell erősíteni a lisszaboni és göteborgi általános politikai célok, valamint a gazdaságpolitika alapelemei és a foglalkoztatási iránymutatások közti kapcsolatot. Az EU foglalkoztatási politikája és az ESZA-támogatások közt már létezik ilyen kapcsolódás, mégpedig a nemzeti cselekvési tervek kidolgozása révén, amelyek részletesen foglalkoznak az ESZA-nak az EU foglalkoztatási stratégiájának megvalósításában betöltött szerepével. Emellett a társadalmi integráció terén is készül egy kétéves időszakra szóló nemzeti cselekvési terv, amely szintén tartalmaz munkaerőpiac-politikai intézkedéseket. Az EGSZB ezért szeretné felvetni azt a kérdést, hogy vajon tényleg az Európai Bizottság eszközök felhasználásának ellenőrzését illető jogos érdekét szolgálja-e, hogy a nemzeti stratégiai kerettervekről és az operatív programokról egyaránt éves jelentéseket kérnek, amennyiben ezek többet tartalmaznak, mint az anyagi eszközök felhasználásának kimutatását. Az EGSZB az ESZA-ra tekintettel sokkal inkább annak megfontolását ajánlja, hogy az EU foglalkoztatási iránymutatásainak megvalósítására szolgáló nemzeti cselekvési tervet nem lehet-e összekötni az ESZA-támogatások programozásával szemben állított követelményekkel. Ez előnyös lenne a programozás célul kitűzött egyszerűsége szempontjából. Az ESZA-bizottság is hasonló aggályokat fejez ki az egyszerűsítés helyett történő további

bürokratizálást illetően. Az ESZA-támogatások hatékonyságának érdekében az EGSZB kéri, hogy ezeket az aggályokat alaposan vizsgálják meg.

4.7 Az EGSZB üdvözli, hogy megmaradnak az EU strukturális támogatásainak eddigi elvei, a koncentráció, a programozás, az additionalitás és a partnerség. Az EGSZB nézetei szerint azonban kívánatos lenne jobban kiemelni a szociális partnerek szerepét az ESZA munkaerő-politikai támogatásaiban és közreműködésük szükségességét központi és regionális szinten egyaránt. A szociális partnerek részfelelősséget viselnek az intézményi struktúrákban és a munkaerő-piaci politikák tagállamokban történő gyakorlati megvalósításában is. Az ESZA kiegészítő támogatásait a nemzeti munkaerőpiac-politikai stratégiákhoz kapcsolódva kell megtervezni és megvalósítani. Ez a szociális partnerek részvételét igényli a programok tervezésében és megvalósításában központi és regionális szinten is. Az EGSZB az ESZA-bizottsággal egyetértésben támogatja a javaslatot, miszerint a konvergencia cél által érintett régiókban az anyagi eszközök bizonyos részét a szociális partnerek európai foglalkoztatási stratégia megvalósításában való közreműködésének támogatására kell előírni.

Brüsszel, 2005. március 9.

4.8 Az EGSZB üdvözli, hogy a tagállamoknak és az egyes operatív programokat igazgató hatóságoknak az ESZA-támogatás tervezése, kivitelezése és felügyelete során figyelembe kell venniük a nem kormányzati szervezetekkel történő megfelelő konzultációt. Szükségesnek tartja annak tisztázását a rendeletjavaslat 5. cikkének (2) bekezdésében, hogy ezeknek a konzultációknak központi és regionális szinten kell történniük. Üdvözli továbbá, hogy a szociális partnerek mellett a nem kormányzati szervezetek is hozzáférhetnek a finanszírozott intézkedésekhez. A tervezett partnerségi kapcsolat keretében figyelembe kell venni a non-profit szociális szolgáltatók munkaerőpiac-politikai jelentőségét is. Ebből a szempontból az EGSZB azt ajánlja, hogy ezeket a szolgáltatókat nagyobb mértékben vonják be az ESZA-támogatások tervezésébe, kivitelezésébe és felügyeletébe.

4.9 Az EGSZB javasolja azon technikai támogatások gyakoribb igénybevételét, amelyeket az ESZA célkitűzéseinek megvalósításában részt vevő nem állami szereplők számára hoztak létre, az oktatási, képzési és tájékoztatási tevékenységek finanszírozása céljára

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Anne-Marie SIGMUND

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Javaslat tanácsi rendeletre az Európai Vidékfejlesztési Mezőgazdasági Alapból (EVFMA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról”

COM(2004) 490 final – 2004/0161 CNS

(2005/C 234/09)

2004. november 10-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 37. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett kérdésben.

2004. december 21-én kelt levelében az Európai Parlament is közölte 2004. december 14-i döntését, mely szerint kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a javaslatról.

Az EGSZB idevonatkozó munkáival megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2005. február 17-én elfogadta véleményét (előadó: **Gilbert BROS**).

2005. március 9–10-én tartott 415. plenáris ülésén (a március 9-i ülésen) az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 125 igen szavazattal 6 ellenében, 8 tartózkodás mellett elfogadta a következő véleményt:

1. Bevezetés

1.1 Az Európai Tanács 1999. márciusi, berlini ülésén elfogadott „Agenda 2000” a vidékfejlesztési politikát a közös agrárpolitika második pilléréként hozta létre. Ennek a politikának az a célja, hogy az Európai Unió egész területén kiegészítse a piacpolitikai reformokat. Így a 2003 júniusában beindított új reform megerősítette a KAP második pillérének szerepét azáltal, hogy a termékek promóciójához, az élelmiszerbiztonsághoz és az állatjóléthez kapcsolódó új intézkedéseket vezetett be. Ezt az iránymutatást a vidékfejlesztés rendelkezésére álló pénzügyi eszközök megerősítésével kell majd kifejezésre juttatni.

1.2 A salzburgi konferencia (2003. november) végkövetkeztetései szerint az Európai Bizottság – a pénzügyi tervekről szóló közleményében és a jelen véleményben vizsgált rendeletjavaslatban – előterjesztette azt a három fő célkitűzést, amelyet elő szeretne írni a jövőbeli vidékfejlesztési politika számára, nevezetesen:

- a mezőgazdasági ágazat versenyképességét átalakítási támogatással javítani;
- a környezetvédelmet és a vidéki térséget területgazdálkodási támogatással javítani;
- javítani az életminőséget a vidéki területeken és előmozdítani a gazdasági tevékenységek diverzifikálását olyan intézkedésekkel, amelyek a mezőgazdasági ágazatra és más vidéki szereplőkre irányulnak.

1.3 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság különleges figyelmet szentel ezeknek a javaslatoknak. „A KAP második alappillére: a vidékfejlesztési politika adaptálásának távlatai”⁽¹⁾ című saját kezdeményezésű vélemény pontosan leírja, hogy a vidékfejlesztés kérdése globálisabb problémakörökbe tartozik, amelyek a következők:

– az Európai Unió bővítésének sikere (az EU–25 lakosságának több mint fele vidéki területeken él);

– az igényes élelmiszerbiztonság szintjének fenntartása, amely hozzátartozik a fenntartható fejlődés kialakításához;

– az európai mezőgazdasági modell megőrzése, amely utat enged a mezőgazdaság többféle funkciójának, és lehetővé teszi a mezőgazdasági tevékenység harmonikus megosztását az Európai Unió egész területén.

1.4 Mindezen kérdések vizsgálatához az EGSZB fentebb említett véleményében leszögezte azokat az elveket, amelyeknek a jövőbeli vidékfejlesztési politikát vezérelniük kell:

– a vidéki térségek fejlesztése része az EU területi kohéziójának. Tehát szerves részét kell képeznie a regionális politika elsődleges célkitűzéseinek is.

– a KAP 2. pillére fő célkitűzésének nyomon kell követnie a mezőgazdaságot a strukturális fejlődésekhez való alkalmazkodásában, és eleget kell tennie a polgárok elvárásainak;

– az ezen politika számára megítélt pénzügyi eszközöknek meg kell felelniük annak a kockázatnak, hogy a közösségi politikák nem vállalnak további kötelezettségeket a vidéki térségekben;

– egyedül a többfunkciós mezőgazdasági termelés képes – több szempontból is – a vidék életképességének fenntartására;

– a mezőgazdasági és vidékfejlesztési kérdésekkel ugyanannak a biztosnak kell foglalkoznia.

Munkájának logikus folyományaként az EGSZB-nek szándékában áll a többi intézménynek is eljuttatni véleményét az Európai Bizottságnak különösen a vidékfejlesztés támogatásáról szóló javaslatáról.

⁽¹⁾ HL C 302, 2004. 12. 07., 53-59. o.

1.5 Az Európai Bizottság mélyrehatóan konzultált az érintett szereplőkkel, és az EGSZB több alkalommal felvethette különböző javaslatát, többek között a konzultatív bizottságok keretén belül. Ez a széles körű konzultáció az Európai Bizottság nyitottságát tanúsítja, és az EGSZB azt is el szeretné érni, hogy az elindított jogszabály-alkotási folyamat keretében a megített javaslatok visszhangra találjanak.

1.6 Az EGSZB véleményt fog alkotni az EVFMA-val és a FEAGA-val (COM(2004) 489 végleges – 2004/0164 (CNS) (2)) kapcsolatos intézkedések finanszírozásához szükséges új jogi alapról. A vidékfejlesztési programok megvalósításának adminisztratív aspektusait tehát ebben a véleményben tárgyaljuk majd.

2. Az Európai Bizottság javaslata

2.1 Az Európai Bizottság javaslata illeszkedik a közösségi vidékfejlesztési politika érthetőbbé és átláthatóbbá tételének célkitűzéséhez. Ezért egy speciális alap létrehozását javasolja (Európai Vidékfejlesztési Mezőgazdasági Alap – EVFMA), hozzájárulva ezáltal a fenntartható vidékfejlesztés ösztönzéséhez a Közösség egészét tekintve, kiegészítve a KAP keretén belül alkalmazott piaci és jövedelemtámogatási politikákat, a kohéziós politikát és a közös halászati politikát.

2.2 Annak érdekében, hogy megfelelőbb koherenciát lehessen biztosítani az európai szinten kitűzött célok és a vidékfejlesztési programok megvalósítása között, az Európai Bizottság azt javasolja, hogy a Közösség számára készüljön el a vidékfejlesztés stratégiai terve. Ezt a tervet a Tanács érvényesítené. A tagállamok feladata lenne kidolgozni – ezen iránymutatások figyelembe vételével – saját nemzeti stratégiai terveiket. A vidékfejlesztési programok és ezen tervek kidolgozását az Európai Bizottság, a tagállam és a tagállam által kijelölt szervek (regionális, helyi önkormányzatok, szociális-gazdasági partnerek és a civil társadalmat képviselő valamennyi egyéb partner) közötti szoros együttműködés keretében kellene megvalósítani.

2.3 A tervezés ellenőrzésének kiegészítéseképpen az Európai Bizottság azt javasolja, hogy valamennyi tagállam készítsen éves összefoglaló értékelést a vidékfejlesztési programok megvalósításáról a nemzeti stratégiai tervekben meghatározott mutatókhoz és az egyes programoknál *in itinere* elvégzett értékelési eredményekhez viszonyítva. Az Európai Bizottság éves jelentést készítene a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának.

2.4 Az Európai Bizottság javasolja, hogy csoportosítsák a már létező 26 intézkedést és az új intézkedési javaslatokat – mint például a NATURA 2000 finanszírozását –, az erdőgazdálkodási-környezetvédelmi intézkedéseket, illetve a helyi képviselők térségi projektek kidolgozásával kapcsolatos képzését három olyan célkitűzés köré, amelyek magukban foglalják a következő minimumokat a pénzügyi tervezés tekintetében:

- 15 % „az erdőszeti és a mezőgazdasági versenyképesség javítására” (I. célkitűzés) és 15 % „az életminőség javítására és a vidéki gazdaság diverzifikálására” (III. célkitűzés),
- 25 % „környezetvédelemre és területgazdálkodásra” (II. célkitűzés).

(2) CESE .126/2005. sz. vélemény, előadó: A. Kienle.

2.4.1 Az I. célkitűzés a mezőgazdasági és erdőszeti ágazat versenyképességének javítására összpontosít. Négyféle intézkedéstípus van előírva:

- az emberi potenciál javítása,
- a fizikai potenciál átalakítása,
- a termelés és a termékek minőségének javítása,
- két átmeneti intézkedés az új tagállamok számára, nevezetesen a félig fennálló üzemek támogatása és termelői csoportosulások létrehozása.

2.4.2 A II. – „környezetvédelem és területgazdálkodás” – célkitűzés a mezőgazdasági és erdőszeti területek tartós hasznosítását célozza. A „hátrányos helyzetű övezetre” vonatkozó intézkedést újradefiniálták, ami a közbeeső övezetek (kizárólag természeti kritériumokra támaszkodó) körülhatárolását illeti. Ezenkívül a támogatás kedvezményezettjének szintjén általános feltételként kötelezővé teszik a mezőgazdaságra és az erdőgazdálkodásra vonatkozó nemzeti és közösségi kötelezettségek tiszteletben tartását (a KAP első pillérének közvetlen támogatásai feltételhez vannak kötve).

2.4.3 A III. célkitűzés – „az életminőség javítása és a vidéki gazdaság diverzifikálása” – azokat az intézkedéseket érinti, amelyek azáltal kapcsolódnak a vidéki gazdaság diverzifikálásához, hogy támogatják a mezőgazdákot vagy a nem mezőgazdákat a nem mezőgazdasági tevékenységek kialakításában, javítják a vidéki környezet életminőségét (a lakosság számára nélkülözhetetlen szolgáltatások, infrastruktúra), valamint azokat az intézkedéseket, amelyek a szakértelem és a szervezési képességek elsajátítását célozzák a helyi képviselők esetében azzal a céllal, hogy ki tudják dolgozni és meg tudják valósítani a helyi fejlesztési stratégiát.

2.5 A LEADER megközelítés kiterjed a három célkitűzésre, és fedeznie kell a vidékfejlesztési alapok esetében a teljes tervezés legalább 7 %-át. Az Európai Bizottság javasolja, hogy a teljesítéshez kötött tartalékok (az EVFMA 3 %-a) irányítsák át erre a programra.

2.6 Pénzügyi szempontból az Európai Bizottság azt javasolja, hogy a 2007–2013-as időszakra 88,75 milliárd eurót szánjanak erre a politikára. A moduláció minden évben – az összes célkitűzés esetében – feltölti az egységes alapot (körülbelül 8 milliárd eurót ugyanarra az időszakra).

3. Általános megjegyzések

3.1 Az EGSZB üdvözli az Európai Bizottság javaslatát, amely egyrészt magában foglalja egy külön vidékfejlesztési alap (EVFMA), másrészt pedig a mezőgazdasági termékek piaci politikájának és a közvetlen kifizetéseknek a céljait szolgáló alap (FEAGA) létrehozását. Az EGSZB hangsúlyozza azt is, hogy ez a jogalkotási javaslat illeszkedik a salzburgi konferencia végkövetkeztetései keretében, amely a kibővített Európai Unió vidékfejlesztését tárgyalta. Ugyanakkor szeretné felhívni az Európai Parlament és a Tanács figyelmét azokra a végrehajtandó változtatásokra, amelyek révén végrehajtható a vidékfejlesztési politika azon elveihez történő alkalmazkodás, amelyekre az EGSZB saját kezdeményezésű véleményében felhívta a figyelmet.

3.2 Először is: a vidékfejlesztésnek szánt egységes alap létrehozásának javaslata nem valósulhat meg anélkül, hogy össze ne kapcsolnák az Európai Unió egy már létező politikájával. A salzburgi konferencia végkövetkeztetései, a Tanács 2003. júniusában tartott luxemburgi ülésének nyilatkozatai és az EGSZB⁽³⁾ ajánlása hangsúlyozzák, hogy a vidékfejlesztés érdekében létrehozott politikának (KAP második pillére) követnie kell a mezőgazdaság alkalmazkodását (KAP első pillére). Ezért az EGSZB azt szeretné, hogy a javaslat 3. cikkébe illesszék be a szerződés 33. cikkére történő utalást, amely meghatározza a közös agrárpolitika általános célkitűzéseit.

3.2.1 Az EGSZB javaslata a szöveg módosítására: „3. cikk: Feladatok

1. Az alap az egész Közösségben mindenütt hozzájárul a fenntartható vidékfejlesztés elősegítéséhez, és kiegészíti a közös agrárpolitika többi intézkedését (a közös agrárpolitika piac- és jövedelemtámogatási politikáit). Így törekszik a Szerződés 33. cikkében meghatározott célok megvalósítására.

2. Az alap hozzájárul a kohéziós politika és a közös halászati politika közelítéséhez is.”

3.3 Az EGSZB úgy ítéli meg, hogy a vidék gazdasági fejlődésének alapja többek közt az agrárszereplők és a többi terület együttműködése. Üdvözli a nem agrártevékenységeket és a kis- és mikrogazdaságok támogatását elősegítő javaslatokat a Kisvállalkozások Európai Chartájának értelmében, melyek jelentőségét növelni kell a vidéki munkahelyteremtés területén.

3.4 Ezen alap célkitűzéseinek értékelési és alkalmazkodási folyamatai nem foglalják magukban a közös agrárpolitika fejlődési ütemtervét. Az Európai Bizottság hangsúlyozta, hogy a KAP 2003. júniusi reformjának különböző hatásai lesznek az egyes térségekben, és hogy a 2008–2009-es időszakot egyrészt az új tagállamok által egyszerűsített rendszerrel történő felhagyás, másrészt a megvalósított különböző támogatás-leválasztási rendszerek Európai Bizottság által történő értékelése fogja fémjelezni. Szükségesnek tűnik tehát, hogy a vidékfejlesztési politika stratégiai ellenőrzése európai szinten figyelembe vegye a KAP első pillérének menetrendjét.

3.4.1 Az EGSZB javaslata a szöveg módosítására: „13. cikk: Az Európai Bizottság éves jelentése

1. Első alkalommal 2009-ben, majd minden év kezdetén az Európai Bizottság benyújtja a nemzeti stratégiai terv megvalósítására és a Közösség stratégiai iránymutatására, valamint a KAP fejlődési hatásaira és a vidéki térségekben a mezőgazdasági termékek nemzetközi piacainak főbb tendenciáira vonatkozó főbb fejleményeket, tendenciákat és kihívásokat összefoglaló éves jelentést.”

⁽³⁾ HL C 302, 2004. 12. 07., 53-59. o.

⁽⁴⁾ HL C 302, 2004. 12. 07., 53-59. o.

3.5 Az EGSZB 2004. július 1-i⁽⁴⁾ saját kezdeményezései véleményében úgy ítélte meg, hogy az Európai Bizottság pénzügyi javaslata szerény a kitűzött célokhoz képest. Tulajdonképpen a vidékfejlesztésre szánt teljes költségvetésnek közel 96 milliárd eurót kellene kitennie az EU–25 esetében a 2007–2013-as időszakra, szemben a jelenlegi időszakra megítélt 65 milliárd euróval (EU–15). Míg az Európai Bizottság a COM(2004) 490 végleges dokumentum bevezetőjében elismeri, hogy az Európai Unió lakosságának több mint 50 %-a él vidéki övezetekben, addig az EVFMA-nak odaítélt költségvetés a regionális politikának juttatott kiadások 28 %-ának, és a KAP 1. pillérének (az igazításokat is beleértve) kiadásai 32,5 %-ának felel meg. El kell kerülni, hogy az EVFMA legyen az egyedüli finanszírozó eszköz a vidéki övezetek esetében, ugyanis ez annyit jelentene, hogy a vidéki övezetek gettókká válnának.

3.5.1 Szükséges tehát erősíteni ezen politika komplementaritását a regionális politikával és a humán erőforrások fejlesztésének politikájával (Európai Szociális Alap). Ezért az EGSZB felveti annak kérdését, hogy a vidéki kis infrastruktúrák finanszírozását csakis a vidékfejlesztési politika vegye-e figyelembe, és hogy vezessék be a szakértelem megszerzésére irányuló képzést a helyi felelősöknél, annak ellenére is, hogy ez az ESZA hatáskörébe tartozik.

3.5.2 Az EGSZB csak üdvözölni tudja a minimális pénzügyi keret létrehozását, amelyet a strukturális fejlődésben elmaradt övezeteknek tartanak majd fenn (31 milliárd euró). Ez az összeg magasabb lesz a jelenlegi időszakra előirányzott 21 milliárd eurónál.

3.5.3 A LEADER-nek szánt költségvetés a 2,2 milliárd euróról 8,8 milliárd euróra emelkedik (az EVFMA 7 %-a + a teljesítéshez kötött tartalék 3 %-a), amely százalékban kifejezve a legjelentősebb emelkedést mutatja. Az EGSZB üdvözli a LEADER – a vidékfejlesztési politika teljes értékű részeként történő – integrációját, amely lehetővé teszi, hogy állandósuljon a civil társadalom részvétele a vidéki térségek fejlesztésében. Habár a módszer legalább annyira fontos, mint a célkitűzések, az EGSZB sajnálja, hogy az innovatív vagy a kísérleti intézkedések megvalósításának célkitűzése nem kerül említésre. Végül az EGSZB felhívja az Európai Bizottság figyelmét arra a valós veszélyre, amelyet a túlságosan magas pénzügyi kötelezettségek jelenthetnek. Sajnálatos lenne, ha a kiélezett költségvetési helyzetben a LEADER célkitűzést adminisztratív kérdések vagy helyi közpénzek nem elégséges rendelkezésre állása miatt nem lehetne megvalósítani. Ezért az EGSZB azt javasolja, hogy az előírt minimális mérték alacsonyabb legyen az összes tagállamra nézve (egy legalább 4 %-os mérték sokkal megfelelőbb lenne a jelenlegi tervezésre való tekintettel). Ez a minimális mérték semmiben sem befolyásolja az egyes tagállamok arra irányuló döntését, hogy előtérbe helyezik a LEADER megközelítését.

3.5.4 Körülbelül tehát 50 milliárd euró maradna a vidékfejlesztési alap „klasszikus intézkedéseinek” finanszírozására. Ez az összeg csak 8 milliárd euróval növekedne a KAP 1. pilléréből a 2. pillérbe történő pénzügyi átcsoportosítással. Az EGSZB azt kéri tehát, hogy a modulációból származó alapokat egyedül az I. és II. célkitűzésnek ítélik meg annak érdekében, hogy eleget tudjanak tenni a mezőgazdaság alkalmazkodását érintő kiegészítő céloknak. Ez a ráfordítás szintén nem befolyásolná azokat az összegeket, amelyet minden egyes tagállam felhasználhatna különböző célkitűzésekre a vidékfejlesztési programok elfogadásakor. Másrészt, gyakorlatilag a modulációból származó alapoknak kellene eleget tenniük az 1782/2003 sz. rendelet 10. cikkében meghatározott feltételhez kötöttség elvének. Ugyanakkor csak az I. és II. célkitűzés intézkedései teszik lehetővé a feltételhez kötöttség elvének alkalmazását.

Az EGSZB javaslata a szöveg módosítására: „70. cikk: Források és azok szétosztása

[...]

6. Az 5. bekezdésben jelzett összegeken felül a tagállamok a programozás céljaira figyelembe kell venniük a .../.../EK rendelet [KAP finanszírozása] 12. cikkének 2. bekezdésében előírt modulációból eredő összegeket. Ezeket az összegeket átviszik az .../.../EK rendelet [EVFMA] I. és II. célkitűzéseire”.

3.5.5 Az Európai Bizottság azt javasolja, hogy alkalmazzák a gazdák számára a II. célkitűzés intézkedéseire a szankciók rendszerét a KAP 1. pillérnek a feltételhez kötött támogatásai alapján. Mivel ez a feltételhez kötöttség egyedül a gazdákra vonatkozik, ezért az EGSZB nem tudja támogatni ezt a javaslatot, amely kizárólag szakmai státusz alapján vezetne be megkülönböztetést. Az EGSZB emlékeztet rá, hogy a közpénzekből történő támogatásoknál előnyben részesíti a kedvezményezettekkel szemben az egyenlő bánásmód elvét.

3.5.6 Az Európai Bizottság által benyújtott pénzügyi becslések évente 6,1 milliárd euróra teszik a NATURA 2000 hálózat megvalósítását, amely összegnek jelentős részét az EU biztosítja társfinanszírozás keretében. A közösségi hozzájárulást a Vidékfejlesztési Alap finanszírozhatná, mint például azokat a kárpótlási költségeket, amelyeket a földtulajdonosok és -használók számára kell kifizetni. Az EGSZB kidolgozott egy véleményt, amely kizárólag az Európai Bizottságnak a NATURA 2000 finanszírozásáról⁽⁵⁾ szóló javaslatával foglalkozik. Ebben a véleményben megállapítja, hogy a NATURA 2000 finanszírozása új, kiegészítő feladatot jelent, amelyhez finanszírozási eszköz van készülőben, melynek javadalmazása – a politikai ígérekkel ellentétben – alig emelkedik. Az EGSZB világosan kifejti, hogy számára az Európai Bizottság javaslata csak akkor elfogadható, ha:

- a NATURA 2000 megvalósításához szükséges eszközök a vidékfejlesztés számára a pénzügyi tervek által elkülönített összegeken kívül (és nem a meglévő programok terhére) állnak rendelkezésre; valamint
- ezek az eszközök ezután kizárólag a NATURA 2000 intézkedései számára vannak fenntartva (azért, hogy ezen a fontos politikán kívül máshoz ne lehessen felhasználni).

3.5.6.1 Az EGSZB ezért – a Natura 2000-ben érintett övezetek hátrányos helyzete miatt – a 36. és 43. cikkben előirányzott, a jövedelemkiesés megtérítésére irányuló intézkedések megtartását javasolja, viszont azt ajánlja, hogy az 53. cikkben leírt intézkedésből töröljék a NATURA 2000 hálózat működtetésének finanszírozására vonatkozó részt, mivel azt egy külön programon keresztül kell megvalósítani.

Az EGSZB javaslata a szöveg módosítására: 53. cikk: A természeti örökség védelme, fejlesztése és kezelése

A 49. cikk a) bekezdése iv) pontjában említett támogatás a környezettudatossági akciókat és a turisztikai fejlesztéseket fedezi.

3.6 Üdvözölve, hogy az Európai Bizottság elismeri annak szükségességét, hogy kompenzálják a hegyvidéki területek természeti hátrányát, az EGSZB kérdést vet fel az Európai Bizottság – hátrányos helyzetű területekről szóló – javaslatával kapcsolatban. A javaslat egyformán kielégíti az övezeti besorolás enyhítésének és a közösségi támogatási intenzitás csökkentésének követelményét. Ezért az EGSZB emlékeztet arra, hogy a természeti (agronómiai, éghajlati, vízi) tényezőket mind figyelembe kell venni a kisebb természeti hátránytól sújtott területek besorolásában. A kisebb természeti hátrányok halmozódása ugyanis valódi korlátot jelent a vidéki területek fejlődése számára. Ezenkívül azoknál a területeknél, amelyek kikerülnek a kisebb természeti hátránytól sújtott területek listájáról, az EGSZB – a regionális politika előírásainak megfelelően – a közösségi támogatás fokozatos csökkentését javasolja. Ez a „phasing out” program lehetővé tenné a gazdasági zavarok enyhítését a mezőgazdasági üzemekben.

3.6.1 Az EGSZB javaslata a szöveg módosítására (egy új, 5. pont hozzáadása): „37. cikk: Agrár-környezetvédelmi és állatjóléti kifizetések

[...]

5. 5 éves fokozatos megszüntetési időszak van előírva – csökkenő kifizetésekkel – azon területekről származó gazdálkodók számára, amelyek a statisztikai osztályozás változása folytán már nem tekinthetők egyszerű természeti hátránnyal rendelkező területnek (47. cikk, (3.a) bekezdés”).

⁽⁵⁾ 136/2005. sz. EGSZB-velemény (előadó: Lutz RIBBE)

3.7 Az Európai Bizottság azon kettős szándékának, hogy ne merevítsék meg az alkalmazási szabályokat a „vidékfejlesztési” rendeletben, és hogy rugalmasabb pénzügyi tervezési szabályokat alkalmazzanak, tényleges javulást kell hoznia az új „vidékfejlesztési” rendelet megvalósításában. Az EGSZB támogatja azt az elvet, hogy célkitűzésenként határozzanak meg egy minimális mértéket, de úgy véli, hogy az Európai Bizottság javaslata nem áll összefüggésben idevonatkozó iránymutatásával. Egy tanulmány ugyanis kimutatta, hogy a vidékfejlesztési rendelet alapjainak jelenlegi felhasználása szorosan kapcsolódik a tagállamok mezőgazdasági környezetének, vidéki övezeteinek és az EU régióinak sajátosságaihoz. Sőt az Európai Bizottság hangsúlyozta, hogy a 2003 júniusában meghozott KAP-reformnak különböző kihatásai lesznek a vidéki övezetekben. Ezért a célkitűzésenkénti minimális mérték halmazának alacsonyabbnak kell lennie, mint 50 %, azért, hogy ezzel eleget tegyen a szubszidiaritás elvének és alkalmazkodjon az európai vidéki területek különböző helyzetéhez.

3.7.1 Az EGSZB javaslata a szöveg kiigazítására: „16. cikk: A prioritások közötti egyensúly

A 4. cikkben említett három cél mindegyikéhez való közösségi pénzügyi hozzájárulás az Alapnak a IV. cím I. fejezete alatti I. szakaszban és III. szakaszban említett I. és III. prioritás tengelyekre vonatkozó programhoz való teljes hozzájárulása legalább 10 %-át, míg az Alapnak az I. fejezet II. szakaszában említett II. prioritás tengelyre vonatkozó programhoz való teljes hozzájárulásának 20 %-át teszi ki.”.

3.8 A vidékfejlesztési programok értékelési folyamata a közösségi pénzeszközök jó felhasználását és nagyobb hatékonyságát biztosítja. Az EGSZB emlékeztet rá, hogy a politikai célkitűzések a jövőbeli kihívások függvényében – és nem kizárólag a különböző vidékfejlesztési programok tervezési eredményei szerint – alakulnak ki. Ezért az értékelési folyamat beárnyékolja az Európai Bizottság által javasolt adminisztratív egyszerűsítést, amelynek csak kevés közvetlen kihatása lesz a végső kedvezményezettnél.

3.9 Ezenkívül az EGSZB hangsúlyozza, hogy az adminisztratív egyszerűsítés témáját a végső kedvezményezettig nem fejtik ki az Európai Bizottság javaslata. Habár ezt a kérdést elsősorban „A KAP finanszírozásáról”⁽⁶⁾ szóló véleményében tárgyalja, az EGSZB aggodalmát fejezi ki a végső kedvezményezett számára kevésbé egyszerűsített eljárásokkal kapcsolatban. Például az Európai Bizottság a 25. cikkben azt javasolja, hogy egyszerűsítsék az üzemek modernizációjához megkívánt feltételeket azáltal, hogy nem kötik többé a mezőgazdasági üzemekbe történő beruházások támogatását ahhoz a feltételhez, hogy a piacokon létezzenek megfelelő értékesítési lehetőségek (érintett termékek, tervezett beruházási típus és kapacitás). Ugyanakkor a 73. cikk a beszédési határidőt 7 évben határozza meg arra az

esetre, ha a beruházás jelentős módosításon menne keresztül. Ez az új szabály megerősíti az ellenőrzést, és új gazdasági, életképességi kritériumokat tenne kötelezővé a tervezési fázisban lévő projektekre. Végül pedig: az előírt időszak túlságosan hosszúnak tűnik a finanszírozott projektek természetéhez és törekvéseihez képest.

3.10 Az EGSZB üdvözli, hogy a vidékfejlesztési programok kidolgozását, irányítását és értékelését a partnerségi elv (6. cikk) szerint kell végrehajtani, amely magában foglalja a szociális-gazdasági partnerek konzultációját. Az EGSZB kéri e rendelkezés kötelezővé tételét, továbbá, hogy a vidék összes reprezentatív gazdasági és szociális szereplője teljes joggal részt vehessen a vidékfejlesztési hálózatban európai, nemzeti és regionális szinten egyaránt. Az EGSZB ezenkívül szeretne megfigyelőként részt venni a 95. cikkben említett „vidékfejlesztési” bizottságban – ezt a tanácsi határozat (1999/468/EK) 7. cikke lehetővé teszi –, s ezáltal lehetővé tenni a szervezett civil társadalom számára, hogy részt vegyen a közösségi politikák megvalósításának minden egyes szakaszában.

3.10.1 Az EGSZB javaslata a szöveg módosítására: „68. cikk: Európai Vidékfejlesztési Hálózat

A nemzeti hálózatok, a jelentősebb gazdasági és szociális szervezetek, és közösségi szinten a vidékfejlesztés területén működő igazgatási szervek, valamint az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság hálózatba szervezéséhez a 67. cikk (1) bekezdéssel összhangban kerül sor az Európai Vidékfejlesztési Hálózat létrehozására.”

3.10.2 Az EGSZB javaslata a szöveg módosítására: „69. cikk: Nemzeti vidéki hálózat

Minden tagállam létrehoz egy nemzeti vidéki hálózatot, amely egybegyűjti a vidékfejlesztéssel foglalkozó összes jelentősebb gazdasági és szociális szervezetet és közigazgatási szervet, valamint a szervezett civil társadalmat képviselő intézményeket”.

4. Külön megjegyzések

4.1 Az EGSZB kiemeli az érthetőbbé tétel érdekében tett erőfeszítést, amelyet a vidékfejlesztésre való tekintettel a 26 intézkedés három különböző célkitűzésbe történő átcsoportosítása jelent. Úgy tűnik, hogy egyes intézkedéseknek már nem lesz jogosultságuk a III. célkitűzésben, hiszen a megvalósításuk egyre inkább figyelembe veszi a vidéki térségek minden egyes elemére kiterjedő rendezését. Az EGSZB javasolja tehát, hogy a 28. cikkben (mezőgazdasági és erdészeti ágazatok fejlődésével kapcsolatos infrastruktúrák), a 38. cikkben (nem termelő mezőgazdasági beruházások) és a 46. cikkben (nem termelő erdészeti beruházások) előírt intézkedéseket helyezték át a III. célkitűzésbe.

(6) CESE 126/2005.sz. vélemény, előadó: A. Kienle.

4.2 Az EGSZB a fiatal gazdákról 2001-ben elkészített beszámoló keretében már hangsúlyozta annak szükségességét, hogy támogassák a fiatal gazdákat a tevékenységeik megkezdésében, és hogy biztosítsák a folytonosságot a mezőgazdaságban (?). Ezért ennek a témának a jövőbeli stratégiai vidékfejlesztési terv egyik prioritásának kell lennie, és a tevékenység megkezdésének támogatására vonatkozó szabályoknak nem lenne szabad csak egyetlen támogatásra szorítkozniuk – mint azt az Európai Bizottság a rendelettervezet 21. cikkében javasolja –, és főként arra kell ügyelni, hogy az odaítélt összegek ne csökkenjenek.

4.2.1 Az EGSZB javaslata a szöveg módosítására: 21. cikk: *Fiatal gazdák elindítása*

2. A támogatás a következő formában történik:

- az I. mellékletben megállapított maximális összeg erejéig egy alkalommal folyósított támogatás formájában;
- kamattámogatásként a tevékenység megkezdéséből adódó költségek fedezetére szolgáló kölcsönszerződésben. A kamattámogatás aktivált értékével megegyező összeg nem haladhatja meg az egyszeri támogatás mértékét.

4.2.2 Az EGSZB javaslata a szöveg módosítására: 23. cikk: *Tanácsadói szolgáltatások igénybevétele*

c) azért, hogy segítsék a jövőbeli potenciális gazdákat és erdőtulajdonosokat a mezőgazdasági és erdészeti tevékenységük fejlesztésére szolgáló üzleti terv elkészítéséből eredő költségek viselésében.

4.3 Az EGSZB felhívja a figyelmet arra a tényre, hogy a mezőgazdaság több új tagállamban is az átalakulás nehéz folyamatát éli, amely még korántsem fejeződött be. Az a feltétel tehát, mely szerint 10 éves gazdálkodási tevékenységet kívánnak meg a korengedményes nyugdíj támogatásához, ezekben az esetekben indokolatlanul szigorú. Az EGSZB átmeneti időszakot javasol, melynek során egy rövidebb idejű gazdálkodási tevékenység is elegendő volna, további feltételként azt szabva, hogy a pályázónak ledolgozott ideje nagyobb részében a mezőgazdaságban kellett tevékenykednie

4.3.1 Az EGSZB által javasolt szövegmódosítás: 22. cikk: *Korengedményes nyugdíj, 2. szakasz, Az átadó – új, d) pont beillesztése:*

„d) Az Európai Unióhoz 2004. május 1-jén csatlakozott tagállamok mezőgazdasági termelői esetében tíz éves átmeneti időszak érvényes, melynek során az átadást megelőző öt évben kell gazdálkodói tevékenységet végezni, és a pályázónak a megelőző tizenöt évben legalább ledolgozott idejének felét mezőgazdasági dolgozóként, mezőgazdasági munkával kellett töltenie.”

(?) Az EGSZB véleménye „Új gazdaság, tudásalapú társadalom és vidékfejlesztés – A fiatal gazdák perspektívái” címmel (előadó: María Candelas SÁNCHEZ MÍGUEL; 2001.10.17.; HL C 36 2002. 2.8.).

4.4 Az Európai Bizottság javasolja, hogy a beruházások támogatása tegye lehetővé a mezőgazdasági tevékenységek versenyképességének javítását, illetve ezek diverzifikálását. Az EGSZB pontosítani szeretné, hogy a beruházási támogatást nem egyféleképpen, fizikai beruházásként kell érteni. A nem anyagi jellegű beruházásokat a technológiai fejlődés terjesztésén, és a mezőgazdasági üzemekben mind a minőségi tényezőkre, mind a környezet hasznosítására és/vagy védelmére irányuló átcsoportosításon keresztül integrálni kell valamennyi érintett intézkedésbe (25., 27., 31., 50. cikk).

4.4.1 Az agrárszektorban alacsony a nők képviselete, amint azt az Európai Bizottság által közzétett adatok is alátámasztják. Így a közvetlen és a strukturális támogatások jelentős részét a férfiak kapják. Ez világosan jelzi, hogy a döntéshozatali folyamatban nagyobb szerepet kell juttatni a nőknek. Ehhez az szükséges, hogy az Európai Unió olyan intézkedéseket dolgozzon ki, amelyek véget vetnek ennek a helyzetnek és elősegítik nők által vezetett üzemek létrejöttét. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a közösségi stratégiai program keretében ez az aspektus külön pont tárgyát képezze.

4.5 A 27. cikk kifejti az elsődleges mezőgazdasági és erdészeti termelés hozzáadott értékének növelését lehetővé tévő beruházásokat. A támogatáshoz való jogosultságot a vállalat méretének függvénye határozza meg. Az EGSZB szeretné hangsúlyozni, hogy a vidéki területek gazdasági tevékenységeinek konszolidálásának keretében a javasolt megszorítás túlságosan korlátozó ahhoz, hogy ténylegesen alkalmat adjon a vidéki terület gazdasági tevékenységeinek fejlesztéséhez. Valójában azok a vállalatok – legyenek mezőgazdasági szövetkezetek vagy agrár-élelmiszeripari vállalatok –, amelyeknek a forgalma meghaladja a 10 millió eurót és több mint 50 főt foglalkoztatnak, nem feltétlenül kapnak könnyebben hiteleket, mint a kisvállalatok, ugyanakkor nem elhanyagolható foglalkoztatási bázist jelentene.

4.5.1 Ugyanakkor az EVFMA címén nyújtott támogatást az elsődleges mezőgazdasági termelés hozzáadott értéke terén a feldolgozó tevékenységek felé kell irányítani, amelyek valódi hozzáadott értéket hoznak a helyi és területi elsődleges mezőgazdasági termékeknek, és érvényre juttatják a szaktudást, illetve a különleges területeket, a területi hagyományokat és az újításokat. Ebben a szellemben az EVFMA feladata a mezőgazdasági-élelmiszeripari és a területi erdőgazdálkodási lánc különböző szereplői közötti együttműködés és egyeztetés elősegítése is.

4.5.2 Az EGSZB javaslata a szöveg módosítására: „27. cikk: Az elsődleges mezőgazdasági és erdészeti termelés értéknövelése

2. Az 1. bekezdés szerinti támogatás a 2003/361/EK bizottsági ajánlás értelmezése szerinti mikro-, kis- és középvállalkozásokra korlátozódik, valamint a termelők által alakított társult vállalkozásokra. Az erdészeti termelés esetében a támogatás a mikro- és kisvállalkozásokra korlátozódik.”

4.6 A 28. cikk megfogalmazása nem fedi teljes mértékben azokat az intézkedéseket, amelyek az aktuális vidékfejlesztési rendeletben támogathatók. Ezért az EGSZB azt javasolja, hogy a birtokrendezést egyértelműen jelezzék ebben a cikkben. A birtokrendezés gyakorlatának figyelembe kell vennie a táj megőrzését, és nem csak a mezőgazdasági szempontokra kell vonatkoznia.

4.6.1 Az EGSZB javaslata a szöveg módosítására: „28. cikk: A mezőgazdaság és erdészet fejlesztésével és átalakításával összefüggő infrastruktúra

A 19. cikk b) bekezdése iv) pontjában előírt támogatás jelentős mértékben vonatkozhat a birtokrendezésre, illetve a mezőgazdasági- és erdőterületekhez való hozzájutással, az energiaellátással és vízgazdálkodással összefüggő tevékenységekre”.

4.7 Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a jogszabályi javaslatban szereplő intézkedések kötelező vagy nem kötelező jellege nem egyértelmű a megfogalmazásban, pontosabban a francia változatban. Ezért az EGSZB javasolja, hogy alkalmazzák a 37. cikk szövegezési módját, megfelelően a mezőgazdasági-környezetvédelmi intézkedéseknek, és az állatjólétre való tekintettel emlékeztessenek rá, hogy ezek az intézkedések kötelezőek maradnak, mint ahogy a jelenleg érvényben lévő rendelet keretében is azok.

4.7.1 Az EGSZB javaslata a szöveg módosítására: „37. cikk – Agrár-környezetvédelmi és állatjóléti kifizetések

1. A tagállamoknak a 34. cikk a) bekezdése iv) pontjában előírt támogatást teljes területükön a specifikus igényeiknek megfelelően elérhetővé kell tenniük.”.

4.8 Mint azt a 3.4 bekezdés is hangsúlyozza, az EVFMA alapot nem lehet olyan alapnak tekinteni, amely a vidéki térségek javára szánt egyéb pénzügyi eszközök alkalmazhatatlanságát hivatott pótolni. Ezért az EGSZB azt javasolja, hogy töröljék az 57. cikkből – „A szakértelem és a szervezési képességek elsajátítása” – a c) és d) pontokat. Az Európai Szociális Alapnak be kell tudnia kapcsolódni a vidékfejlesztési projekttel megbízott animátorok és a helyi képviselők képzéséhez. Másrészt, ha a projekt illeszkedik a Leader folyamatba, akkor lehetőség van a térségi animáció egy részének finanszírozására.

4.9 Az EGSZB nem támogatja a teljesítéshez kötött tartalék létrehozásáról szóló javaslatot a regionális politika mintájára és azt sem, hogy ennek felhasználását a LEADER célkitűzésnek ítéljék oda. Valójában a regionális politika keretében megvalósított teljesítéshez kötött tartalék tapasztalata rámutatott arra, hogy ezt az intézkedést a tagállamok gyakrabban élték meg frusztrációként, mint „promócióként”. Még ha az értékelési kritériumok szándékosan széles körűek is a 92. cikkben történő megfogalmazásukban, az Európai Bizottság nem fejt ki, hogy ez a tartalék mennyiben kapcsolódik a közösségi szinten kidolgozott stratégiai célkitűzésekhez. Végül: a tartalék-felhasználási döntésre legkorábban csak 2011-ben kerülhet sor a helyi akciócsoportok szintjén. Már csak két év tervezés marad hátra, hogy

a nem elhanyagolható költségvetési eszközökhöz (2,6 milliárd euró) új projekteket és új – a tervezés időpontjában még nem lefoglalt – nemzeti társfinanszírozásokat keressenek. Ezért az EGSZB azt javasolja, hogy töröljék a 92. cikket, és azt kéri az Európai Bizottságtól, hogy a közösségi stratégiai terv és a vidékfejlesztési programok elfogadási fázisának keretében szenteljen különös figyelmet a LEADER megközelítésnek.

4.10 Az EGSZB üdvözlöi az Európai Bizottság javaslatát a támogatási szolgáltatás bevezetésére a mezőgazdasági üzemek tehermentesítésével kapcsolatban. Ez az intézkedés már korábban bebizonyította, hogy hozzájárul a vidéki térségek vonzóbbá tételéhez és munkahelyek teremtéséhez. Ugyanakkor a szolgáltatás bevezetésétől számított maximum öt éves időszak túlságosan rövid ezen szolgáltatási típus állandóságának biztosításához.

4.10.1 Az EGSZB javaslata a szöveg módosítására: „24. cikk: Irányítási, tehermentesítési- és tanácsadási szolgáltatások létrehozása

A 19. cikk a) bekezdése v) pontjában előírt támogatás nyújtására az irányítási, tehermentesítési- és tanácsadási szolgáltatások elindításából és fejlesztéséből eredő költségek fedezése céljából kerül sor, és legfeljebb hét évre degresszíven adható.

4.11 A vállalkozások támogatása és a gazdasági szerkezet megerősítése, amiről a 49. cikk intézkedik, nem vonatkozhat csupán a mikrovállalkozások létrehozására és fejlesztésére, hanem a meglévő vállalatok fellendítését és átállásuk támogatását is kell, hogy jelentse. Az EGSZB vállalkozáspolitikával kapcsolatos különböző állásfoglalásainak értelmében az EGSZB a következő szöveg hozzáadását kéri a 49. cikk a ii) pontjához: „...a mikrovállalkozások létrehozásának, fellendítésének és fejlesztésének támogatása...”

4.12 Az agrár-környezetvédelmi programnak környezetvédelmi szempontból kedvező járulékos hatásai is vannak (egyebek között az erózió és az elsvatagosodás csökkenése, a vízminőség javulása és a víztakarékosság, a biodiverzitás javítása a fajok védelme által), ezért fontos, hogy e hatások ismeretében fenntartsuk a program ösztönzését.

4.12.1 Az EGSZB javaslata a 37. cikk 4. bekezdésének módosítására

„4. A kifizetésekre évente kerül sor, és azok a vállalt kötelezettségekből eredő többletköltségeket és jövedelem-kiesést fedezik, valamint az agrár-környezetvédelmi intézkedések végrehajtásából eredő környezetvédelmi szolgáltatások kompenzálásán alapuló ösztönzést; szükség esetén fedezhető a tranzakciós költség is.

A kedvezményezettek értelemszerűen a gazdasági, környezetvédelmi és állatjóléti hatékonysági szempontokat alkalmazó pályázati felhívások alapján kerülnek kiválasztásra.

A támogatás az I. mellékletben megállapított maximális összegekre van korlátozva.”

4.13 A kis- és mikrovállalkozások vidéki környezetben történő létrehozásának és fellendítésének elősegítése céljából, és a Tanács és a Parlament 2004. július 12-i, MAP-ról szóló határozatának preambulumbekzdése értelmében az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot és az Európai Beruházási Alapot, hogy hozzon új intézkedéseket a pénzügyi eszközök, nevezetesen a kis- és középvállalkozási garancia fejlesztésének és a vidéki vállalkozások általi felhasználásának elősegítésére. Kéri ezenkívül az Európai Beruházási Alapot és az Európai Bizottságot, hogy tanulmányozza az EVFMA, az SZÁ, az ERFA és az EBA-eszközök közötti komplementaritás vagy addicionalitás lehetőségét a vidéki vállalatok létrehozói és átvevői számára nyújtandó fokozott és egyszerűsített befektetési támogatás nyújtása érdekében.

4.14 Az Európai Bizottság javaslatában hangsúlyozza, hogy a földhasználati tengelyhez tartozó intézkedéseknek a gazdákat és az erdőbirtokosokat különösen arra kell ösztönözniük, hogy a táj megőrzésének szükségességével összeegyeztethető földhasználati módszereket alkalmazzanak. Az EGSZB megjegyzi, hogy az Európai Bizottság nem javasolta az agrár-környezetvédelmi intézkedések számára kiutalható segélyek maximumának újbóli kiértékelését az 1999-es javaslatához képest.

4.15 Az EGSZB azt várja, hogy a rendelet kimondja, hogy az EVFMA program keretében az egyes tagállamoknak és régióknak a genetikai erőforrások fenntartását és hasznosítását szolgáló intézkedései is támogathatóak, különösen az „on-farm” génmegőrzés terén.

5. Következtetések

5.1 Az Európai Bizottság jogszabályjavaslata a vidékfejlesztési támogatást illetően messzemenően illeszkedik a salzburgi végkövetkeztetések keretébe. Az EGSZB nagy figyelmet fordít ennek a témának, és szeretne köszönetet mondani az Európai Bizottságnak az egyeztető eljárás színvonaláért, amelyet az EGSZB tagjaival történő kapcsolattartás keretében fenntartott. Az EGSZB elsősorban azt szeretné hangsúlyozni, hogy az EVFMA egyedül nem képes megoldani a vidékfejlesztés valamennyi problematikáját. A FEDER-rel (Európai Regionális Fejlesztési Alap) és az ESZA-val (Európai Szociális Alap) kapcsolatban hangsúlyozandó a kiegészítő jellege, amelyet tovább kell erősíteni.

5.2 A vidéki területek fejlesztése természetesen a területi kohézió kérdéskörébe tartozik. Az EGSZB azonban hangsúlyozza, hogy ha ezeken a területeken a gazdasági és szociális fenntarthatóság biztosítása a cél, akkor Európa teljes területén figyelembe kell venni a közös agrárpolitika, illetve a két pillér hozzáadékát a munkahelyek – innováción alapuló, versenyképes mezőgazdasági és/vagy nem mezőgazdasági tevékenységek

fejlesztése révén történő – fenntartása vagy teremtése szempontjából. Ezért az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot és a Tanácsot, hogy a közös agrárpolitika új irányait is építsék be a lisszaboni stratégia féldős értékelésébe.

5.3 A költségvetés továbbra is kérdéseket vet fel. Az EGSZB úgy ítélte meg, hogy az Európai Bizottság költségvetési javaslatai szerények és állandóak (a GDP 1,24 %-a). Ezért volt kritikus az EGSZB a Natura 2000-nek az EVFMA keretébe történő teljes integrálásával kapcsolatban, hiszen az az EVFMA költségvetési keretének több mint felét tenné ki. Sőt a LEADER megközelítésre szánt keret megháromszorozása is paradox jellegű a nemzeti társfinanszírozások fejlődéséhez képest. Ugyanakkor az EGSZB kijelenti, hogy az Európai Bizottság pénzügyi javaslata a párbeszéd minimális alapját képezi, amely nélkül a jövőbeli vidékfejlesztési politika gyakorlatilag sem a fenntartható fejlődés stratégiájába, sem az európai versenyképes gazdaságot és a teljes foglalkoztatottságot érintő lisszaboni stratégiába nem lenne beilleszthető.

5.4 Ráadásul az EGSZB aggódik a költségvetési viták kiváltotta, a jövőbeli vidékfejlesztési politika megvalósítására gyakorolt hatások miatt. Tulajdonképpen az Európai Bizottság azt irányozta elő ütemtervében, hogy a vidékfejlesztési programokat 2006 végéig elfogadják, ám a tagállamoknak nehéz lesz gyorsan egy intézmények közötti megállapodást létrehozniuk a pénzügyi terveket illetően. Az EGSZB ezért azt szeretné, hogy az Európai Bizottság a lehető leghamarabb terjessze be azokat a legfőbb pontokat, amelyek a közösségi stratégiai tervet alkotni fogják, még akkor is, ha a rendeletek elfogadása csak jóval ez után történik majd meg.

5.5 Az EGSZB a salzburgi konferenciából adódó politikai iránymutatásokkal kapcsolatban több módosítást javasol az Európai Bizottságnak, az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak, így például a KAP 1. és 2. pillére közötti kapcsolat fenntartását, a szubszidiaritás elvét az intézkedések tervezésében és az egyszerűsítés továbbvitelét a végső kedvezményezett számára. Ezért az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy különös figyelmet szenteljen ennek a témának – nevezetesen a vidékfejlesztési programok elfogadási fázisában – azáltal, hogy megtudakolja a tagállamoktól, miként veszik ki részüket a végső kedvezményezett javára történő egyszerűsítési folyamat megvalósítására tett erőfeszítésekből.

5.6 Az EGSZB azt szeretné, ha a jövőben és ezen politika megvalósítása során szorosan együttműködhetne a döntéshozatali folyamatban azzal a céllal, hogy véleményt formáljon a közösségi stratégiai tervről, és a vidékfejlesztési programok kidolgozása során ügyljen a szervezett civil társadalommal történő megfelelő konzultációra.

Brüsszel, 2005. március 9.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Anne-Marie SIGMUND

MELLÉKLET

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményéhez

Az alábbi módosító indítványt elutasították, de megkapta a szavazatok legalább negyedét:

3.módosító indítvány

A 3.5.3 és a 3.5.4. pont törlendő.

A szavazás eredménye

Támogató szavazat: 31

Ellenszavazat: 69

Tartózkodás: 10

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: A globalizáció szociális dimenziója – Az EU-politika hozzájárulása ahhoz, hogy az előnyök mindenki számára érezhetőek legyenek

COM(2004) 383 final

(2005/C 234/10)

2004. május 26-án az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő kérdésben: A globalizáció szociális dimenziója – Az EU-politika hozzájárulása ahhoz, hogy az előnyök mindenki számára érezhetőek legyenek

Az EGSZB ide vonatkozó munkáival megbízott „Külkapcsolatok” szekció 2005. február 15-én elfogadta véleményét. Az előadók Tom Etty és Renate Hornung-Draus voltak.

A 2005. március 9-10-i, 415. plenáris ülésén (a március 9-i ülésen) az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 59 igen szavazattal, 15 szavazat ellenében, 2 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt:

1. Általános megjegyzések

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

1.1 üdvözlözi az Európai Bizottság A globalizáció szociális dimenziója – Az EU-politika hozzájárulása ahhoz, hogy az előnyök mindenki számára érezhetőek legyenek (COM(2004) 383 final) című közleményét, melyben azt boncolgatja, hogy az Európai Unió milyen specifikus szerepet tudna vállalni annak érdekében, hogy a globalizáció egy mindenki számára gyümölcsöző folyamattá váljon;

1.2 úgy véli, hogy figyelembe véve az alapvető és sikeres regionális integráció terén szerzett tapasztalatát és saját történelmét, az Európai Unió jelentősen hozzájárulhat a globalizáció szociális dimenziójának alakításához, ugyanakkor ezzel nem azt kívánja sugallni, hogy az egy minden részleteiben világszerte követendő modell lenne;

1.3 figyelembe veszi a 2004. december 17-én megrendezett különleges meghallgatás eredményeit, melyen jelen voltak az ILO, a Világbank és az IMF szakértői, hogy kifejtésük álláspontjukat saját szervezetük szerepéről a globalizáció szociális dimenziója vonatkozásában ⁽¹⁾. Az EGSZB közzé fogja tenni a különleges ülésről készült jelentést és a felszólalók előadásait;

1.4 aláhúzza a globalizáció értékalapú megközelítésének jelentőségét a szociális piacgazdaság lényegét alkotó elképzelések vonatkozásában. Ide tartozik az egyéni felelősség, a jogi rendelkezések tiszteletben tartása, az egyén és a tulajdon tiszteletben tartása, az átláthatóság, a tisztesség, az emberi méltóság, az egyenlőség és szabadság, a szakszervezetek és a munkavállalók alapvető jogai, egészséges ipari kapcsolatok, nemre való tekintet nélkül általános hozzáférés az oktatáshoz és képzéshez és magas fokú szociális védelem. Ezekre épülnek az EU globalizációra vonatkozó szemléletének legfontosabb elemei:

– szilárd intézményi szerkezet,

⁽¹⁾ A meghallgatáson a következő szakértők vettek részt:

- Gerry Rodgers, integrációért felelős igazgató, ILO
- Dominique Peccoud, különleges tanácsadó, Külkapcsolatok és Partnerség, ILO
- Haleh Briedi, az európai intézményekbe kirendelt különleges képviselő, Világbanki hivatal
- Pierre Dhonte, az EU-ba kirendelt különleges képviselő, IMF

– hatékony közszolgáltatások és általános érdekű szolgáltatások,

– erős szociális és civil párbeszéd,

– humántőkébe való befektetés, és

– minőségi foglalkoztatás;

1.5 egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy a globális piacgazdaságnak számos jelentős előny köszönhető, és figyelemreméltó eredményességi potenciállal rendelkezik a gazdasági, politikai és szociális fejlődés tekintetében, valamint több és jobb munkahelyet teremtett. Ugyanakkor elfogadja A globalizáció szociális dimenziójával foglalkozó világbizottság (WCSDG) ténymegállapítását is, mely szerint ez ideig a piacnyitó intézkedések valamint a pénzügyi és szociális megfontolások kerültek előtérbe, elhanyagolva ezek szociális vetületeit, és ezek a szabályok és politikák egy olyan globális kormányzási rendszer eredményei, amely nem elég érzékeny a gyengébb gazdasági szereplők érdekeire és igényeire;

1.6 hivatkozik a Világbank nemrégiben készült tanulmányára, ⁽²⁾ amely azt mutatja, hogy a piacok megnyitása és a gazdasági integráció hozzájárult azon fejlődő országok figyelemreméltó gazdasági előrelépéséhez, melyeknek sikerült belépnie a gyártók és szolgáltatók globális piacára. A Világban egy másik, 2003 februárjában készült, a jövedelmekben tapasztalt egyenlőtlenségek és a bérek terén történő hátrányos megkülönböztetések csökkentéséről, valamint a magasabb egységesítési arányok és szilárd ipari kapcsolatok eléréséhez szükséges jobb gazdasági teljesítményről szóló tanulmányával ⁽³⁾ együtt, ez a tanulmány aláhúzza a gazdasági és szociális értékek közötti egyensúly érvét, melyet a WCSDG felvet, amikor a szegénység problémáját veszi nagytól alá a globalizáció folyamatában lévő világban;

⁽²⁾ Globalizáció, növekedés és szegénység: egy befogadó világgazdaság létrehozása, Világbank, Washington, 2002.

⁽³⁾ Uniók és kollektív tárgyalások. Gazdasági hatások egy globális környezetben, Világbank Washington, 2003.

1.7 kijelenti, hogy bár a globalizáció sok pozitív hatást váltott ki, a szegénység, amely közvetlenül összekapcsolható az informális gazdaság növekedésével, mint annak oka, és okozata is egyben, továbbra is az egyik legsúlyosabb kihívás marad a világon;

1.8 kijelenti, hogy a szegénységgel kapcsolatos problémák különösen jelen vannak azokban az országokban, amelyeket kirekesztettek a globalizációból: a világszerte összesen két milliárd, létminimum alatt élő ember elsősorban azokban az országokban található, amelyek nem vesznek aktívan részt a globalizációban, és az a veszély fenyegeti őket, hogy a világgazdaság peremén rekednek.

1.9 megerősíti, hogy még a gazdaságilag felemelkedő országok közé sorolható fejlődő országok is, amelyek magas gazdasági növekedést tudnak felmutatni, problémákkal küzdenek, és hogy a szegénységgel csak akkor lehet felvenni a harcot, ha az egyenlőtlenségek csökkennek, és versenyképes formális gazdaság alakul ki, valamint hatékony szociális politikák lépnek életbe;

1.10 támogatja a WCSDG jelentés egyik legfontosabb üzenetét, mely szerint a változás kiinduló pontja a nemzeti szint: a szociális fejlődésnek egy alulról felfelé irányuló folyamat keretében kell végbemennie, és minden intézménynek – nemzeti és helyi szinten egyaránt – rendkívül fontos szerepe van az integráció megkönnyítésében, és annak biztosításában, hogy több ember számára váljanak érzékelhetővé a globalizáció előnyei, és többen élvezzenek védelmet annak negatív hatásai ellen. A globalizáció gyümölcseinek egyenlő elosztása érdekében elengedhetetlen fontosságú, hogy erős, reprezentatív, független és felelős szereplők részvételével szociális és civil párbeszéd alakuljon ki minden országban és régióban;

1.11 a felelősségteljes helyi, nemzeti, regionális, és globális vezetés, amely az emberi jogok egyetemes nyilatkozatán és az ILO alapvető munkahelyi elvekről és jogokról szóló nyilatkozatán nyugszik, fontos alapja a kereskedelem liberalizációjának, a globális növekedésnek és a fejlődésnek. Az EGSZB támogatja az EU-t a az egész világra kiterjedő környezeti normák alapjának létrehozásáról folyó nemzetközi szintű viták ösztönzésében.

2. Külön megjegyzések: az EU-politikák hozzájárulása

2.1 Az EGSZB úgy véli, hogy az EU kulcs szerepet játszhat a globalizáció szociális dimenziójának támogatásában és elősegítésében. Aktívan elkötelezheti magát egy olyan politika folytatása mellett, amely képes meggyőzni a kormányokat egy egyenlő jogi és bírósági keret, a tulajdon jogok tiszteletben tartása, a költségvetés vita rendezés és szerződés végrehatás, az oktatáshoz és képzéshez való hozzáférés, megfelelően szabályozott pénzügyi intézmények és az ezekhez való hozzáférés, az egyenlő adórendszer és az emberi fejlődés központi szerepének felismerése szükségességéről. Ezeknek a céloknak a követése azonban, nem szabad, hogy a kereskedelem növekedéséhez vezessen, úgy, hogy az közben nem gyakorol hatást (vagy esetleg negatív hatással bír) a fenntartható fejlődésre, a pénzügyi piacok kiegyensúlyozott pénzügyi és szociális szabályozás nélküli liberalizációjára, a foglalkoztatás, oktatás és egészségügy

szerkezeti módosításait és szerkezetátalakítását vezérlő igazságtalan viszonyokra, és a minden országban – még az iparosodott országokban is – tapasztalható fokozódó méltánytalanságokra. Ha azonban az EU hatékonyan kívánja betölteni szerepét, akkor az Európai Bizottságnak és a tagállamoknak is figyelmesen meg kell vizsgálniuk saját politikai következetességüket a megfelelő területeken.

2.2 Az Európai Bizottság számos eszközt dolgozott ki, melyek az EGSZB álláspontja szerint alkalmasak arra, hogy előrelépést érjenek el a globalizáció szociális dimenziója terén. Ilyen eszközök a kétoldalú és regionális megállapodások, a fejlődés és külső együttműködés, a kereskedelempolitika, piaci hozzáférés biztosítása a fejlődő országok számára, a szociális fejlődésre irányuló magán kezdeményezések támogatása, és a globális szintű kormányzás elősegítése. Az EGSZB hivatkozik a fenti eszközökről megfogalmazott legfrissebb véleményeire (lásd a 2. függelék). Bár az EGSZB osztja az Európai Bizottság nézeteit az ezekben az eszközökben rejlő lehetőségekkel kapcsolatban, szeretné megjegyezni, hogy a többoldalú megállapodásokat tartja közülük legértékesebbnek. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az EU-nak folytatnia kell az ösztönzők bevezetését a dél-dél kereskedelem további elősegítése érdekében.

2.3 A kétoldalú és regionális megállapodások segíthetnek a fejlődés fokozásában a felelősségteljes kormányzás, a jogi rendelkezések, az emberi jogok és a demokratizáció terén. Az EGSZB támogatja a többoldalú/regionális megállapodások megtárgyalását az EU és kereskedelmi partnerei között, feltéve, hogy azok politikai, gazdasági, szociális és környezeti megfontolásokon nyugszanak, és a többoldalú kereskedelmi rendszert egészítik ki, illetve arra építkeznek. Előnyben kell részesíteni a végrehajtható megállapodásokat, amelyek nagy volumenű kereskedelmet ígérnek, és jelentős előnyökkel kecsegtetnek a piachoz való hozzáférés terén (árak, szolgáltatások és befektetés). Minden ilyen megállapodásnak teljes egészében meg kell felelnie a WTO rendelkezéseinek. Az EGSZB aláhúzza a megállapodások ellenőrzésére irányuló vita fontosságát, tekintettel a szociális dimenzióra gyakorolt hatásukra, és üdvözlő azt az elképzelést, hogy nemzetközi szervezeteket – mint például az ILO – is fel kell kérni az ilyen folyamatban való részvételre.

2.3.1 Ezzel kapcsolatban az EGSZB érdeklődéssel jegyzi meg az Európai Bizottság szándékát, amely a kétoldalú megállapodásokban új, közös mechanizmusok létrehozására irányul, melyek célja a globalizáció szociális dimenziója szempontjából fontos aspektusok megvitatása és ellenőrzése – és amelyekbe más nemzetközi szervezetek is bevonhatók („közös kétoldalú megfigyelőközpontok”). Az ilyen eszközök hatékonyan demonstrálhatják a szabad és független szociális partnerek, valamint más érintett civilszervezetek – mint például gazdaszervezetek, fogyasztók és környezetvédelmi szervezetek stb. – felelősségteljes szerepét, és az EGSZB, amely ezeket a szervezeteket magában foglalja, felismeri a saját szerepét is az eszközökben, melyet a civil társadalmi szervezetek közötti határokon átnyúló partnerség szervezésében nyert tapasztalata segítségével játszhat – ideértve a fejlődő országokban különösen a Mercosurral, AKCS-vel és Euromeddel összefüggésben szerzett tapasztalatait⁽⁴⁾.

⁽⁴⁾ Az EGSZB-n belül található a világ különböző földrajzi régióihoz kapcsolódó ellenőrzési csoportok, konzultatív vegyesbizottságok, kereszctal- és kapcsolattartó csoportok.

2.4 Az EGSZB véleménye szerint, külön hangsúlyt kellene fektetni az „európai szomszédsági politikára” – úgy véli, hogy az EU keleti és déli szomszédaival való kapcsolat fokozását célzó megközelítés jelentősen hozzájárulhat ezen országok szociális fejlődéséhez, ha a regionális fejlesztés, a foglalkoztatás és a szociálpolitika is részét képezi az ilyen együttműködésnek. A csatlakozást megelőző időszakból, a tagjelölt államokkal való együttműködésből származó EU-tapasztalatok bizonyos pozitív hatásokat jeleztek a csatlakozó országokban.

2.5 Az emberi jogok betartásának ösztönzése (ideértve az ILO 87-es és 98-as számú egyezményében lefektetett munkáltatói, munkavállalói és szakszervezeti jogokat) és a demokrácia elősegítése harmadik országokban, elengedhetetlen a fejlődés és a demokrácia felgyorsításának érdekében. Szoros kapcsolat áll fenn a felelősségteljes kormányzás – ideértve a korrupció elleni harcot, a jogi rendelkezéseket, az emberi jogok védelmét és az alapvető szabadságokat – és az igazságszolgáltatás minősége között. Ebben az összefüggésben az EGSZB emlékeztet rá, hogy az emberjogi szerződések államok közötti megállapodások. Az általuk megfogalmazott kötelezettségek elsősorban az államokra vonatkoznak. Az Európai Bizottságnak arra kellene ösztönöznie a tagállamokat, hogy maximálisan tartsák tiszteletben ezeket a kötelezettségeket, és a nemzetközi párbeszédben arra kellene törekednie, hogy fokozza a tudatosságot az állam feladatai iránt, valamint emlékeztetnie kellene az államokat a szociális fejlődéssel kapcsolatos felelősségükre. Amint a nemzeti jogalkotásban, vagy más vonatkozó nemzeti rendeletekben megjelennek, a nemzetközi normák kötelezővé válnak a magán jogi személyekre, azaz az állampolgárookra és a vállalatokra egyaránt.

2.6 Ezeknek a prioritásoknak a külső együttműködésre és a fejlesztéstámogatásra is ugyanúgy vonatkozniuk kellene: A WCDSDG üzenetének lényege az, hogy a változás nemzeti szinten kezdődik. Az EGSZB úgy véli, hogy az átfogó, összefüggő fejlesztéspolitikán belül fontos egyedi kérdésekre összpontosítani

2.6.1 Ilyen prioritás lehet a tisztességes munka⁽³⁾, amelynek magában kellene foglalnia egy integrált foglalkoztatáspolitikai kidolgozását, melynek célja eredményes, fenntartható foglalkoztatás létrehozása, a munkavállalók szakképzettségének a jelenlegi és a kialakulóban lévő foglalkoztatási igényekhez történő igazítása, valamint a munkafeltételek javítása és az életszínvonal emelése. Az ilyen politikák eredményesebb és jobb munkahelyekhez vezetnek a gazdaságban, foglalkoztatást biztosítanak a munkanélkülieknek és az állami és a magán beruházásokat valamint a nemzetközi segílyeket a legeredményesebb területekre összpontosítják.

2.6.2 Az oktatást egy másik kiemelten fontos területként kellene kezelni: az oktatást a munkaerőpiac igényeihez kellene igazítani, és a kívánalmaknak megfelelő alapvető ismereteket és szaktudást kellene biztosítani. Aszociális partnereket és kormányokat is magában foglaló keretben az üzleti vállalkozásoknak meghatározó szerepük van a politikák körvonalázásában, ezenkívül rálátást adhatnak arra vonatkozólag, hogy a gazdaságnak várhatóan milyen szakképzési elvárásai lesznek rövid-, közép- és hosszútávon.

2.6.3 Végül, a szociális gazdaság, például a szövetkezetekhez hasonló szervezetek – melyek egyesítik a piaci szemléletet és a szociális megfontolásokat, és amelyek serkentőleg hatnak mind a gazdasági mind a szociális javak létrehozására – védelme elsőbbséget kell, hogy élvezzen a fejlődő országokkal történő együttműködésben és az ezen országoknak nyújtott támogatásban

2.7 A munkaerőpiac változó képének és jelenlegi realitásának megfelelő migrációs politikákat kell kidolgozni egy jogokon alapuló többoldalú keretben, az ENSZ migráns munkavállalók és családtagjaik jogainak védelméről szóló egyezménynek, valamint a gazdasági, szociális, politikai, kereskedelmi, munkaügyi, egészségügyi, kulturális, biztonság- és külpolitikai és fejlődési szempontok figyelembe vételével. Az EGSZB egyetért az ENSZ főtitkáranak az Európai Parlament előtt 2004 januárjában elmondott véleményével, miszerint „Csak kooperáció útján – legyen az bilaterális, regionális, vagy globális – tudunk partnerkapcsolatokat felépíteni a fogadó és a származási országok között úgy, hogy az mindenki érdekét szolgálja; a bevándorlást a fejlődés motorjává tenni; hatékonyan küzdeni az embercsempészek ellen; és közös normákban megállapodni a bevándorlókkal szembeni bánásmódról és a bevándorlás kezeléséről”

2.8 A nemzetközi kereskedelem egyre fontosabb minden gazdaság számára, és meghatározó szerepe lehet a szegénység csökkentésében. Azon fejlődő országok esetének tanulsága, amelyek versenyképessé váltak a gyártás területén, azt mutatja, hogy a minőségen és nem az alacsony béreken alapuló viszonylagos előnyökön nyugvó pro-aktív, export vezette stratégia kialakítása elengedhetetlen az új export-képességek megteremtéséhez. Azonban a sikerhez szükség van a világgazdaságba történő stratégiai integráció párhuzamos folyamatára, melynek függvénye a nemzeti fejlesztési prioritások támogatása, ideértve a helyi fejlesztési kezdeményezéseket, melyek különösen fontosak, és amelyeket éppen ezért ösztönözni kell. Ennek a folyamatnak szociális dimenzióval kell bírnia. Ebben az összefüggésben külön figyelmet kell szentelni a (női) munkavállalók kizsákmányolásának a vámszabad zónák (EPZ) többségében. Az EGSZB úgy véli, hogy a megfelelő nemzetközi szervezetek összehangolt erőfeszítése szükséges a munkavállalók jogaival történő visszaélések megszüntetéséhez a vámszabad zónákban. Az Európai Bizottságnak az EU-tagállamokkal karöltve aktívan támogatnia kellene az ilyen erőfeszítéseket.

2.9 Az EU kereskedelem- beruházás- és fejlesztéspolitikájának teljes mértékben támogatnia kellene, az EU globális politikai célkitűzéseit, melynek a fenti politikák részét kellene, hogy képezzék. Az EGSZB támogatja az EU Általános Preferencia-rendszerének (GSP) célkitűzéseit, de felveti a kérdést, hogy a benne foglalt ösztönző rendszerek (környezeti, szociális és gyógyszer rendszerek) nem rónak-e túlzottan nagy bürokratikus terhet az importőrre, és ezáltal nem alkalmazzák őket széles körben a szegény országok és a kis vállalatok, akik elméletileg a legfontosabb kedvezményezettnek lennének. Az EGSZB arra buzdítja az Európai Bizottságot, hogy összpontosítson az ILO alapvető munkaügyi normái ratifikálásának, valamint a jogba és a gyakorlatba történő átültetésének elősegítésére a kedvezményezett államokban, valamint építse bele a 2005-ös felülvizsgálati intézkedésekbe annak kidolgozását, hogy hogyan lehet az

(3) vö.: „Tisztességes munka”, ILO

előnyöket maximálni a kedvezményezettek számára. A felülvizsgálatot a szociális partnerek és más érintett civil társadalmi szervezetek teljes bevonásával kell végrehajtani.

2.10 Az OECD multinacionális vállalkozásokra vonatkozó iránymutatásai tekintetében, az EGSZB azt javasolja, hogy az Európai Bizottság kezdeményezzen tudatosság növelő kampányokat annak érdekében, hogy ezt a fontos és hasznos eszközt jobban megismerjék a vállalatok és Európai Üzem Tanácsaik. Továbbra is fenn kell tartani önkéntes jellegét, de azoknak a kormányoknak, amelyek aláíró felek folytatniuk kell az iránymutatások támogatását és a multinacionális vállalatok általi betartatását. Erőfeszítéseket kell tenni annak megelőzésére, hogy a harmadik országokkal aláírt kereskedelmi megállapodásokkal való kapcsolatot a protekcionizmus új formájaként értékeljék. Az Európai Bizottságnak támogatnia kell az OECD arra irányuló erőfeszítéseit, hogy az iránymutatásokat a nem OECD tagok is tiszteletben tartsák. Ugyanez vonatkozik az ILO multinacionális vállalatokra és szociálpolitikára vonatkozó alapelvek tripartit nyilatkozatára.

2.11 A szociális fejlődésre irányuló magán és önkéntes kezdeményezések elősegítése tekintetében az EGSZB úgy véli, hogy az üzleti vállalkozások támogathatják a szociális fejlődés felgyorsítását. A vállalati szociális felelősség (CSR) mint fogalom, meghatározza, hogy a nemzeti és multinacionális vállalatok hogyan ültessék át a fenntarthatóság elvét üzleti gyakorlatukba. Az EGSZB ebben a kontextusban hivatkozni kíván a „vállalati szociális felelősség európai keretének elősegítéséről” szóló zöld könyvről megfogalmazott véleményére (CES 355/2002). A vállalati szociális felelősség nem csak a munkahely létrehozásáról és megőrzéséről szól; magában foglalja jobb munkahelyek kialakítását, melyek egészségesek, és biztonságosak, a fogyatékkal élők igényeinek figyelembe vételét, valamint az élethosszig tartó tanulás kultúrájának ösztönzését. A szociálisan felelős viselkedés azt is jelenti, hogy a vállalatok elkötelezve alkalmazzák a már meglévő szociális szabályokat, és partnerkapcsolat létrehozására törekednek az érintett résztvevőkkel.

2.12 A WCSDG üzenetének másik kulcsfontosságú eleme a kormányzás felelősségteljesebbé tétele mind nemzeti, mint globális szinten. A globális szint tekintetében az EGSZB egyetért azzal, hogy elengedhetetlen a nemzetközi szervezetek többoldalú rendszerének megerősítése. A globális szintű kormányzás kulcsa a különböző szervezet közötti fokozottabb, és több politikára kiterjedő együttműködés, melynek hatékonyabbnak kell lennie, jobb finanszírozásra kell épülnie, fogékonyabbnak és érzékenyebbnak kell lennie és el kell kerülnie az ismétlődéseket és a rossz vezetést. A nemzetközi szervezetek döntéshozó szervein belül az EU tagállamoknak sürgősen ki kell állniuk e folyamat felgyorsítása mellett. Meg kell jegyezni, hogy ha az együttműködésről és a koherenciáról van szó, a tagállamok szerepe legalább ugyanolyan fontos, mint az Európai Bizottságé. Az EGSZB szívesen látott volna több ajánlást erre vonatkozólag a közleményben. Az Európai Bizottság és a tagállamok együttműködése több figyelmet érdemel a politikák kidolgozása során, a megfelelő nemzetközi fórumokon. Elengedhetetlen fontosságú, hogy az EU teljes erőbedobással lépjen a nemzetközi kormányzás színterére. A tagállamoknak fokozniuk kell az együttműködést, tökéletesíteniük kell javaslataik és tevékenységeik előkészítését a nemzetközi intézményekben, és egyeztetniük kell álláspontjukat.

3. Következtetések és ajánlások: az út előre

3.1 Az EGSZB úgy véli, hogy a globalizáció szociális dimenziójának elősegítésére az EU számára létezik egy belső és egy külső dimenzió.

3.2 A belső dimenzió az EU abbéli képességében rejlik, hogy meg tud-e birkózni a strukturális reformmal: az EGSZB úgy véli, hogy a lisszaboni folyamat sikere a kulcsa az EU által a globalizáció szociális dimenziójához nyújtott specifikus politikai hozzájárulás sikerének. Csak ha már a tagállamoknak sikerült végrehajtaniuk a szükséges szerkezeti reformokat – a gazdasági fejlődés, foglalkoztatás és szociálpolitika kölcsönös megerősítése által, valamint a gazdasági és szociális kohézió megvalósításával – akkor válhat az Európai Unió mértékadóvá globális szinten. Az EU-nak további erőfeszítéseket kell tennie arra, hogy túllépjen a mai EU-kereskedelempolitikában fennálló protekcionista tendenciákon, melyek különösen jellemzőek a mezőgazdaság, és, különösen a feldolgozott termékek tekintetében, és elő kell készítenie az utat egy exporttámogatások nélküli kereskedelempolitika számára. Ezenkívül, az Európai Uniónak és tagállamainak aktívan állást kell foglalniuk döntő fontosságú reformok mellett a tartósan magas munkanélküliség és a demográfiai öregedés okozta kihívások leküzdésére. Annak érdekében, hogy a foglalkoztatás szintje fenntarthatóan növekedjen, a szociális védelmi rendszer és a társadalombiztosítási rendszer reformja elengedhetetlen; e reform célja pedig a munkavállalás ösztönzésének fokozása és a nem bérjellegű munkaiügyi kifizetések csökkentése. A rugalmas munkafeltételek ugyanolyan fontosak, mint az ezen feltételek szerint dolgozó emberek megfelelő védelme, és a humántőkébe való beruházás. Emellett szükség van új cselekvési politikákra is a gazdasági bevándorlás területén, az Európai Tanács szaloniki ülésén tárgyalt, valamint az Európai Bizottság és az EGSZB által is javasolt formában. Ezeket a reformokat nagyon körültekintően kell kidolgozni, együttműködve a munkaadókkal és a szakszervezetekkel.

3.3 Az EGSZB szeretné felhívni a figyelmet a Világgazdasági Fórum nemrégiben készült, globális versenyképességről szóló 2003-2004-es jelentésére, amely megállapítja a skandináv országok figyelemreméltóan jó teljesítményét. Ezeknek az országoknak egy részről erős hagyományaik vannak a szociális piacgazdaság terén, ugyanakkor sikerrel hajtották végre a szerkezeti reformokat, amelyek elengedhetetlenek a szociális piacgazdaság alapvető elveinek fenntartása szempontjából. Ez azt bizonyítja, hogy az európai szociális modell a sikeres strukturális reformok alapjául szolgálhat.

3.4 A külső dimenzió esetében arról van szó, hogy az EU-nak vezető szerepet kell betöltenie a többoldalúság és a globális kormányzás jelentőségének hangsúlyozásában. A legfontosabb kérdés a nemzetközi szervezetek rendszerének megerősítése az ENSZ-rendszeren belül, valamint következetesebb politika elősegítése ezen intézmények között, valamint a Bretton Woods-i intézményekkel és a WTO-val. Az EU-nak különösen el kellene köteleznie magát a meglévő szociális normák – pl. az ILO alapvető munkaiügyi normája, a tisztességes munka mint globális cél, valamint az ENSZ emberjogi egyezményei – megerősítése mellett. Azon kellene munkálkodnia, hogy ezeket a normákat az ENSZ tagállamaiban mind a jogba, mind pedig a gyakorlatba átültessék. Biztosítani kellene a szociális dimenzió és a tisztességes munka jobb beépítését a külső együttműködésre irányuló programjaiba. Az EU tagállamoknak növelniük kellene a fejlesztéstámogatást.

3.5 Ebben az összefüggésben az EU-nak szerepet kell játszania a munkaadói szervezetek, szakszervezetek és más érintett civil társadalmi szervezetek nemzetközi pénzügyi és kereskedelmi szervezetekben – mint például az IMF, a Világbank és a WTO –történő hivatalos képviselőinek elősegítésében, és a velük való konzultáció ösztönzésében. Az OECD olyan példákat mutathat erre ezeknek az intézményeknek, amelyek több éven át bizonyították hasznosságukat.

3.6 Az Európai bizottságnak és a tagállamoknak, szoros együttműködésben, komolyan meg kellene fontolnia a WCSDG gazdasági és szociális biztonsági tanács felállítására irányuló javaslatát. Ez az egyik legjelentősebb javaslata a valódi globális szintű vezetés biztosítására, mivel felismeri a gazdasági és szociálpolitika következetes egyensúlyban tartásának szükségességét az elfogadott célok elérése érdekében. Ezenkívül, megfelelő figyelmet kellene szentelniük az ENSZ ECOSOC potenciális, ám a gazdasági és szociális téren a globális politika koordinációjában még ki nem alakult, pontos szerepének reformjára és megerősítésére irányuló komoly erőfeszítésekre. Ha az ECOSOC szerepe valóban megnövekedne, az EGSZB meg fogja találni a módját, hogy Európa szervezett civil társadalmának hangját jobban halassa az ECOSOC-on keresztül az ENSZ-rendszeren belül.

3.7 Az Európai Bizottságnak és a Miniszterek Tanácsának meg kell érteniük a WCSDG üzenetét, mely szerint a tisztességes munka a szegénység megszüntetésének elengedhetetlen eszköze. Támogatniuk kell, hogy a tisztességes munkát mint globális célt, az ENSZ fontolóra vegye a Milleniumi Nyilatkozat és a Milleniumi Fejlesztési Célok felülvizsgálata során.

3.8 A WCSDG egyik legfontosabb üzenete, a nemzetközi pénzügyi intézmények, a WTO és az ILO következetes politikáinak kidolgozására és koordinációjára irányuló, a kormányokhoz intézett sürgős felhívás. Az ilyen együttműködés és következetesség egyik alapfeltétele, hogy ugyanazt a lépést vállalják fel a kormányok nemzeti szinten. Véget kellene vetni annak a gyakorlatnak, hogy az IMF képviselői elsősorban a pénzügyminisztériumoktól, a WTO-ban a kereskedelmi vagy gazdasági minisztériumoktól, és az ILO-ban pedig a munkaügyi, szociális és foglalkoztatási minisztériumoktól kapják utasításukat. Az EGSZB határozottan azt javasolja, hogy az Európai Bizottság, valamint a Miniszterek Tanácsa vegye fontolóra azt az elképzelést, hogy azon tagállamok kormányai, ahol létezik gazdasági és szociális tanács, kérjék ki a véleményét az együttműködés és koherencia megvalósításának lehetőségéről és módjairól nemzeti szinten. Azon tagállamok kormányai, ahol nem működik gazdasági és szociális tanács, kikérhetik a országuk legrepresentatívabb munkaadói szervezeteinek és

szakszervezeteinek véleményét, illetve alkalmazhatják a meglévő konzultációs gépezetet, melynek keretében a civil társadalom részt vett az ENSZ szociális csúcstalálkozójának és szociális csúcstalálkozó+5 konferencia előkészítésében.

3.9 Az Európai Bizottság, a tagállamokkal szoros együttműködésben, még tovább léphet az ILO és a WTO közötti (és az ILO és IMF és az ILO és a Világbank közötti) hatékonyabb párbeszéd elősegítésében, mint azt a közlemény 5.5. pontjában javasolja. A WTO – amely eddig erősen ellenezte azt az elképzelést, hogy figyelmet szenteljen a megbízása kereteibe tartozó politikák szociális dimenziójának – az IMF és a Világbank, a tagállamoktól kapott megbízás alapján, elképzelhető, hogy koordinációs szervezetet hoz létre az ILO-val, mely által a szociális dimenzió beépítése a szervezetek munkájába, valamint a fejlődés nyomon követése biztosítható lenne. A WTO textiltermékekre és ruházatra vonatkozó megállapodásának lejártával például, 2004 végén, számos textilterméket exportáló ország az alkalmazkodás akut problémájával és jelentős számú munkahely elvesztésével néz szembe. Tekintettel az ügy jelentőségére, nyilvánvaló az alkalom a politikai koherencia kezdeményezés felvállalására, mégpedig minden érintett ügynökség – a WTO, a Világbank, az IMF, az ILO és más érintett ENSZ ügynökségek – bevonásával. Számolva a szociális és gazdasági hatásokkal, javaslatokat kell tenni az érintett kormányok által foganatosítandó intézkedésekre, melyeket nemzetközi támogatással kell alátámasztani.

3.10 Az EU-nak, saját, 2004. októberi példájára alapozva, továbbra is ösztönöznie kell az alapvető munkaügyi szabványok mint referencia pont beépítését a WTO tagállamok időszakos kereskedelempolitikai felülvizsgálataiba. Az EGSZB úgy gondolja, hogy helyénvaló lenne, ha képviseltetné magát az Európai Bizottság kereskedelempolitikai felülvizsgálatba küldött delegációjában. Az Európai Bizottságnak ezenkívül ösztönöznie kellene legfontosabb kereskedelmi partnereit, hogy végezzenek hasonló kereskedelempolitikai felülvizsgálatokat.

3.11 Az EGSZB úgy véli, hogy bár a WCSDG elképzelése egy ENSZ globalizációs politikai fórum létrehozásáról – a többoldalú rendszer ügynökségei és más, a globalizáció szociális dimenziójában érdekelt szervezetek, csoportok és egyének részvételével – érdekes, a jelenlegi feltételek mellett túl nagyra törő projekt lehet. Csak amikor a kormányok komolyan megkezdtek politikáik koordinációját és koherenciájának fokozását a nemzetközi pénzügyi intézményekben, a WTO-ban, és az ILO-ban, és ha, és amikor ennek alapján megkezdődik a jobb együttműködés ezen nemzetközi intézmények között, akkor jön el az ideje a javaslat komoly megfontolásának.

Brüsszel, 2005. március 9.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: Javaslat az Európai Parlament és a Tanács határozatára a „Cselekvő ifjúság” program létrehozásáról a 2007-től 2013-ig terjedő időszakra

COM(2004) 471 final – 2004/0152 (COD)

(2005/C 234/11)

Eljárás

2004. szeptember 9-én az Európai Bizottság úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 262. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett kérdésben.

A bizottsági munka előkészítéséért felelős „Foglalkoztatáspolitikai, szociálpolitikai és uniós polgárság” szekció véleményét 2005. február 18-án elfogadta. (előadó: J. I. RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO).

A 2005. március 10-én tartott 415. plenáris ülésén (a március 10-i ülésen) az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 196 igen szavazattal, 3 tartózkodás mellett elfogadta a következő véleményt.

1. Bevezetés

1.1 1988 óta az „Ifjúság Európáért”, az „Európai önkéntes szolgálat fiataloknak” és a jelenlegi, többek között a korábbi programok tevékenységeit is felölelő YOUTH program egymást követő szakaszain keresztül az Európai Unió egy sor olyan tevékenységet indított el, amelyek célja az Európai Közösséget létrehozó szerződés 149. cikke (2) bekezdésének alkalmazása, amely szerint a közösségi fellépés célja a fiatalok és a szociálpedagógusok nagyobb mobilitásának elősegítése.

1.2 A különböző, az ifjúságpolitika keretein belül működő különleges programok mind a mai napig nagy elismertségek örvendenek, és az érintettek nagy számban részt vesznek a tevékenységekben. E programok révén a tagállamok össze tudják hangolni minden olyan tevékenységüket, amelyek lehetővé teszik, hogy a részt vevő országok közötti (sem a munkaerőpiachoz, sem az oktatáshoz nem kötődő) cserekapcsolatok által a fiatal állampolgárok szélesítsék a kapcsolati körüket és bővítsék tapasztalataikat, illetve tudásukat.

1.3 Az Európai Közösséget létrehozó szerződés 17-22. cikkeiben megfogalmazott uniós polgárság jelentősége megerősíti a programnak a közeljövőben betöltendő szerepét. E szerep lényege az aktív társadalmi szerepvállaláshoz való hozzájárulás és az Európához tartozás érzésének megszilárdítása a fiatalok körében.

1.4 Az „Ifjúság Európáért” program első két szakasza alapvetően két cselekvési típusról tesz említést. Ezek a cserekapcsolatok és a résztvevő országok ifjúságának mobilitását magukban foglaló ifjúsági projektek közvetlen támogatása és tanulmányi és szakmai továbbképző látogatások az ifjúsági tanácsadók számára.

Az 1995 és 1999 között lezajlott harmadik szakaszban a cserekapcsolatokat és a mobilitást kiterjesztették harmadik országokra, a szociálpedagógusokat érintő tevékenységeket fenntartották, emellett az ifjúságot célzó tevékenységek fejlesztését szolgáló, illetve a tagállamok ifjúságpolitikájának összehangolását segítő intézkedéseket, valamint a fiatalokat és az ifjúsági témák kutatását célzó tájékoztató tevékenységeket vezettek be.

1.5 Az 1998 és 2002 között lezajlott „Európai önkéntes szolgálat fiataloknak” program lehetőséget adott arra, hogy az ifjúságot célzó intézkedések közé felvegyenek az ifjúsági együttműködési politika keretein belüli önkéntességi és szolidaritási különleges tevékenységeket, hogy növeljék a résztvevő fiatalok számát, ösztönözzék a vállalkozói és kezdeményező szellemet, és népszerűsítsék körükben az európai gondolatot.

1.6 Végül a 2006-ig tartó YOUTH program úgy öleli fel a korábbi ifjúsági programokat, hogy közben az újabb kihívások fényében dinamizálja és modernizálja is azokat. A mobilitási és együttműködési intézkedések megtartása mellett egyéb, a fiatalok által kezdeményezett innovációs és kreatív projektek támogatását célzó konkrét intézkedésekkel egészítették ki.

1.7 Az utóbbi időben a Miniszterek Tanácsa és az Európai Tanács több alkalommal is nyíltan és egyértelműen kimondta, hogy a jelenlegi program folyamatosságát biztosítani kell. Az Európai Parlament is aktívan bekapcsolódott a vitába: felkérte az Európai Bizottságot egy olyan program kidolgozására, amely a jelenlegi program helyébe lépne, hogy szembenézzen az ifjúságpolitika állította egyre növekvő követelményekkel.

Ugyanakkor a Szerződés az Európai Alkotmány létrehozásáról az Európai Közösségeket létrehozó szerződés 149. cikkében foglaltakat kiegészíti azzal, hogy az Unió fellépésének célja, hogy elősegítse a fiatalok részvételét Európa demokratikus életében.

1.8 A korábban kifejtett motivációk mellett – melyek önmagukban is legitimálják az ifjúságpolitikai tevékenységek kiterjesztését – mind a jelenlegi program időközi értékelése, mind pedig az Európai Bizottság által szervezett nyilvános konzultáció világossá tették, hogy szükség van egy olyan különleges program fenntartására, amely garantálja a cselekvések folyamatosságát, és erősíti a fiatalok európai identitását és aktív társadalmi szerepvállalását.

1.9 Mindezen elemek együttesen hozzájárultak a 2007-2013 közötti időszakra tervezett „Cselekvő ifjúság” program kidolgozásához; ez ügyben kéri most – az Európai Közösséget létrehozó szerződés 149. cikkének (4) bekezdése alapján – az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság kötelező véleményét.

2. A javaslat tartalma

2.1 A program főbb célkitűzései a következők:

- Előmozdítani a fiatalok aktív szerepvállalását a civil társadalomban.
- Rávezetni a fiatalokat a tolerancia, a szolidaritás és a kultúrák közötti párbeszéd értékeire.
- Erősíteni az uniós polgárságot.

2.2 A program általános célkitűzései, melyek sorra megfelelnek a megcélzott tevékenységeknek is, a következők:

- A fiatalok általánosságban vett, de különösen uniós szintű aktív társadalmi szerepvállalásának előmozdítása.
- A fiatalok szolidaritásának fejlesztése, különösen az Európai Unió társadalmi kohéziójának erősítése érdekében.
- A fiatalokon keresztül a népek kölcsönös megértésének elősegítése.
- Az ifjúsági tevékenységeket támogató rendszerek minőségének fejlesztéséhez és az ifjúságpolitikai civil szervezetek munkájához való hozzájárulás.
- Az európai együttműködés elősegítése az ifjúságpolitika területén.

2.3 A programban kifejtett tevékenységek (amelyek sorra pontosan megfelelnek az előbb említett általános célkitűzéseknek) és intézkedések a következők:

- Az ifjúság Európáért:
  - Ifjúsági csereprogramok.
  - Az ifjúsági kezdeményezések támogatása.
  - Részvételdemokrácia-projektek.
- Európai önkéntes szolgálat:
  - Egyéni európai önkéntes szolgálat.
  - Közösségi európai önkéntes szolgálat.
  - A társadalmi és önkéntes szolgálatok közötti együttműködés.
- Ifjúság a világegyetemért:
  - A kibővült Európa szomszédos országaival való együttműködés.
  - A többi országgal való együttműködés.
- Szociálpedagógusok és támogatási rendszerek:
  - Az ifjúságpolitika terén európai szintű tevékenységet végző szervezetek támogatása.
  - Az Európai Ifjúsági Fórum támogatása.
  - A szociálpedagógusok képzése és hálózat kiépítése számukra.
  - Az innovációt és a minőséget ösztönző projektek.
  - A fiatalok és a szociálpedagógusok tájékoztatását célzó tevékenységek.
  - Egyesületek.
  - A program struktúráinak támogatása.
  - Értékhozzáadás.

- A politikai együttműködés támogatása:
  - A fiatalok és az ifjúságpolitikáért felelős politikusok párbeszéde.
  - Az ifjúságpolitika területének jobb megismerését célzó tevékenységek támogatása.
  - Nemzetközi szervezetekkel folytatott együttműködés.

2.4 A 2007-től 2013-ig terjedő időszakra 915 millió eurós költségvetéssel tervezett program a 13–30 éves korosztályt célozza meg.

3. A javaslatához fűzött megjegyzések

3.1 Ugyanúgy, ahogy a korábbi, célzottan ifjúsági programokat is támogatta, az EGSZB összességében kedvezően fogadja a javaslatot, és megelégedettségét fejezi ki amiatt, hogy ez a tevékenység tovább folytatódik.

Az EGSZB 1986 óta nyíltan támogatja ezeket a tevékenységeket, és véleményeit és megjegyzéseit is azok fejlesztését szem előtt tartva alkotta meg. Az EGSZB a következő véleményeket terjesztette elő:

- Vélemény az „Ifjúság Európáért” programot létrehozó tanácsi határozatra tett javaslatról ⁽¹⁾.
- Vélemény az „Ifjúság Európáért” program második szakaszát elfogadó tanácsi határozatra tett javaslatról ⁽²⁾.
- Vélemény az „Ifjúság Európáért” program harmadik szakaszát elfogadó európai parlamenti és tanácsi határozatra tett javaslatról ⁽³⁾.
- Vélemény az „Európai önkéntes szolgálat fiataloknak” programot létrehozó európai parlamenti és tanácsi határozatra tett javaslatról ⁽⁴⁾.
- Vélemény a YOUTH programot létrehozó európai parlamenti és tanácsi határozatra tett javaslatról ⁽⁵⁾.
- Vélemény az ifjúságpolitika terén európai szinten tevékenységet folytató szervezetek segítségét célzó programot létrehozó európai parlamenti és tanácsi határozatra tett javaslatról ⁽⁶⁾.

3.2 Az EGSZB megelégedését fejezi ki amiatt, hogy az előterjesztett javaslat szövegében megtalálhatók az ifjúságpolitikáról szóló fehér könyvhöz készített saját kezdeményezésű véleményében foglalt ajánlások ⁽⁷⁾. Az európai civil társadalom szerves részeként az EGSZB feladata az, hogy a társadalom és az európai intézmények közötti kommunikációs csatornáként működjön, tapasztalatával és szakértelmével támogatva minden olyan tevékenységet, amely az uniós polgárok hasznát szolgálja.

⁽¹⁾ CES 769/1986.

⁽²⁾ HL C 159., 1991. 06. 17.

⁽³⁾ HL C 148, 1994. 05. 30.

⁽⁴⁾ HL C 158, 1997. 05. 26.

⁽⁵⁾ HL C 410, 1998. 12. 30.

⁽⁶⁾ HL C 10, 2004. 01. 14.

⁽⁷⁾ HL C 116, 2001. 04. 20.

3.3 A korábbi ifjúságpolitikai programokban foglalt tevékenységek folytatása rávilágít arra, hogy – az említett programok célkitűzéseitől függetlenül – e tevékenységek hasznossága továbbra is indokolja fenntartásukat.

A javaslat szükségességének és összes pozitívumának elismerése mellett azonban az EGSZB úgy véli, alapjában véve inkább csak a jelenlegi program tevékenységeinek a kibővítéséről van szó, mint a legfontosabb célkitűzést, azaz a fiatalok aktív társadalmi szerepvállalásának és az Európához való tartozás érzésének előmozdítását megerősítő új cselekvéseket magába foglaló önálló kezdeményezésről. Az EGSZB úgy véli, hogy a program néhány tevékenységén belül meg kell erősíteni a valóban új intézkedéseket, mint például (az 1. tevékenységi körbe tartozó) részvételdemokrácia-projektek támogatása és konkrétan azok, amelyek a döntéshozók és a fiatalok közötti párbeszédet megszervezésével, az ifjúsági parlamentek létrehozásával, illetve az aktív társadalmi szerepvállalásra ösztönző projektekkal kapcsolatosak.

A fent említett legfontosabb célkitűzés fenntartása mellett a programnak igazodnia kell az élethosszig tartó és az élet minden területén végbemenő tanulás elvéhez. A program keretein belül biztosított nem formális oktatás ki kell, hogy egészítse az Európai Unió más programjai által támogatott oktatási és képzési formákat.

3.4 Az EGSZB azt szeretné, ha „A politikai együttműködés támogatása” elnevezésű programot a következő új intézkedéssel bővítenék:

ifjúsági szervezetek által szervezett, fiatal célközönségű tematikus szemináriumok, konferenciák, tanulmányutak, megvalósíthatóságot vizsgáló látogatások különféle Európához kapcsolódó témákban

3.5 A tervezett program költségvetési kerete hét évre mintegy 915 millió euró. Ez az összeg megközelíti az egymilliárd eurót, amelyet az EGSZB szükségesnek ítélt a YOUTH program finanszírozására a 2000–2006 közötti időszakra. Az erre a programra előirányzott majdnem 657 millió eurós költségvetést a „Cselekvő ifjúság” program esetében 915 millió euróra emelték.

Ezzel az üdvözlendő ténnyel kapcsolatban két megjegyzést kell tenni. Először is, míg a YOUTH program költségvetése öt évre, a „Cselekvő ifjúságé” hét évre szól. Másodsor, míg a jelenlegi program 50 millió fiatalt céloz meg, a tervezett program már több mint 75 milliót.

Ez azt jelenti, hogy továbbra is 12 euró jut egy-egy fiatalra, ami meg sem közelíti az EGSZB által a YOUTH program javaslatához készült véleményében ajánlott fejenkénti 20 eurót⁽⁸⁾. Ezért – és ez a megjegyzésekből egyértelműen látszik –, a költségvetési keret továbbra sem elégséges.

⁽⁸⁾ HL C 410, 1998. 12. 30.

3.6 Az EGSZB ki szeretné emelni az „Ifjúság” program időközi értékeléséhez készített javaslatban megfogalmazott egyik ajánlást. Mégpedig kifejezetten támogatjuk azt, hogy az új programmal a körülményektől függetlenül minden fiatalt, de különösen – a szó legtágabb értelmében – korlátozott esélyekkel rendelkező fiatalokat kell megcélozni. Ebben az összefüggésben rendkívül fontos ügyelni arra, hogy a pénzeszközöket egyenlően osszák el a fiatal nők és a fiatal férfiak között. Ezzel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság az első ifjúságpolitikával kapcsolatos vélemények óta változatlanul támogatja a fiatalok ezen csoportjait. Ugyanakkor pontos információra lenne szüksége arról, hogy a korlátozott esélyekkel rendelkező fiatalok hogyan vehetnének részt valóságosan is ebben a programban.

3.7 Emellett az YOUTH program időközi értékelését követően született ajánlások következményeképpen is az EGSZB úgy véli, szélesebb körben ismertté kellene tenni az új, „Cselekvő ifjúság” programot, olyan hatékony tájékoztatási rendszerrel, amely által minél több fiatal és egyesület szerezhet információt a programról és a benne foglalt tevékenységekről. Ezért az EGSZB úgy véli, ezt az információt minden oktatási intézménynek, munkaközvetítő irodának, sportegyletnek és – szövetségnek, és minden egyéb intézménynek vagy szervezetnek, amely sok fiatallal tartja a kapcsolatot, azonnal meg kell kapnia, mivel így az a program által megcélzott személyek döntő többségéhez eljutna.

3.8 Az uniós polgárság fogalmának megszilárdítása és az egyre kézzelfoghatóbb egységhez – azaz az Európai Unióhoz – való tartozás érzésének erősítése olyan célkitűzések, amelyekkel mindannyian egyetértünk. Az Unió ezeket szem előtt tartva folytatja a tevékenységét, és az itt tárgyalt javaslat ezen cselekvési területek egyikéről szól.

„Ténylegesen működő uniós polgárság létrehozása: a kultúra és a sokszínűség előmozdítása ifjúsági, kulturális, audiovizuális és társadalmi szerepvállalási programok segítségével”⁽⁹⁾, című közleményében az Európai Bizottság rávilágított arra, mennyire fontos, hogy az uniós polgároknak lehetősége nyíljon megtagadni az Unióhoz való tartozás érzését. Valójában azonban sok európai polgár pusztán távoli és ismeretlen politikai és gazdasági entitásként tekint az Unióra.

Az EGSZB úgy ítéli meg, hogy szükség van olyan tevékenységek bevezetésére, amelyek ösztönzik az uniós polgárság és az Unióhoz való tartozás érzését. Emellett úgy véli, az intézményeknek és a tagállamoknak el kell gondolkodniuk azon, mekkora részük van abban, hogy nem sikerült teljes mértékben megvalósítani ezeket a célkitűzéseket, és abban hogy a lakosság milyen aránya tekinti az Uniót olyan államok csoportjaként, amelyek időnként összeülnek gazdasági érdekeik megtárgyalása végett.

3.9 A toleranciával, a szolidaritással, a kölcsönös megértéssel, valamint a más kultúrákkal és nemzedékek között folytatott párbeszéddel kapcsolatos értékek előmozdítása olyan célkitűzés, amelyért mindnyájunknak határozottan és fenntartások nélkül ki kell állnunk. Ezek az értékek világosan benne foglaltatnak a jelen javaslatban, és az EGSZB nyíltan támogatja érvényre juttatásukat.

⁽⁹⁾ COM(2004) 154 final.

Mivel a program kifejezetten a fiatalokra, azon belül is bizonyos korcsoportokra, még hozzá a korlátozott lehetőségekkel rendelkező serdülőkre és fiatal felnőttekre irányul, az EGSZB úgy véli, a javaslatnak külön ki kell hangsúlyoznia bizonyos értékeket, amelyek bár ugyanúgy fontosak, mint a többi, a jelenlegi szövegből kimaradtak. Ezek az értékek, mint például a felelősség, a jól végzett munkával való megelégedettség, az élet törvényeinek tiszteletben tartása, stb. elengedhetetlenek ahhoz, hogy a fiatalok aktív szerepet játsszanak a társadalomban. Egy fejlett társadalomban, ahol mindenki egyértelműen tájékozódhat állampolgári jogairól, meg kell ragadni minden adódó lehetőséget ezen értékek átadására is az állampolgárok és különösen a fiatalok számára. A „Cselekvő ifjúság” program ezen értékek ösztönzésének eszköze lehet.

3.10 A nyelvi sokszínűség jelentősége is az Európai Unió kulturális gazdagságát példázza. Az EGSZB nem győzi hangsúlyozni, mennyire fontos a nyelvtanulás ahhoz, hogy az uniós polgárok jobban megismerjék és megértsék egymást.

Úgy véljük, hogy a „Cselekvő ifjúság” programnak is hozzá kell járulnia a nyelvtanulás előmozdításához, felvéve azt az általános és a konkrét célkitűzések közé.

Az EGSZB azt javasolja, hogy a nyelvi sokszínűség elismerését az európai kulturális és multikulturális sokszínűség mellé, a javaslat 2. cikkének (3) bekezdésébe kell belefoglalni.

Emellett a 3. cikk 1. d) célkitűzését a következőképpen kellene megfogalmazni: „a fiatalok interkulturális és nyelvi képzésének fejlesztése”.

3.11 Az értékek fiatalok számára való közvetítését illetően a program egyik lényeges pontja az „Európai önkéntes szolgálat” tevékenység, amely 1998-as elindítása óta hasznosan szolgálta a fiatalok közötti szolidaritás megerősítését és a személyiségfejlesztést. Ezért az EGSZB támogatja a tevékenység keretein belül megvalósuló kezdeményezések sokszínűségét, és ismét köszönetét fejezi ki azért, hogy az Európai Bizottság figyelembe vette a bizottság által a témában tett korábbi ajánlásokat.

3.12 A javaslatához csatolt pénzügyi tervezetben az erre a tevékenységre szánt költségvetési keretet az EGSZB túl magasnak tartja, figyelembe véve, hogy aránylag kevés fiatal érint. Másrészt információkkal rendelkezünk az egyes tagországokból arra vonatkozólag, hogy a fiatalok érdeklődését az önkéntes szolgálat iránt a program fenntartói nem tudják kielégíteni. Ez valószínűleg a kérelmekkel kapcsolatos követelményekre és a tevékenység hatékonyságára vezethető vissza. Ezért az EGSZB úgy véli, hogy az 1., „Ifjúság Európáért” tevékenység magasabb arányú részvételt képes teremteni, ezáltal a korlátozott esélyekkel rendelkező fiatalokra nagyobb hatással lehet, ezért az EGSZB szemszögéből ellenőrizni kellene, hogy az egyes tevékenységekre szánt költségvetési eszközök elosztása megfelel-e az igényeknek. Eközben tekintetbe kell venni a lehetőségeket az egyes tevékenységek hatékonyságának növelésére..

3.13 „Az ifjúságpolitikában arra kell törekedni, hogy a fiatalokat bevonjuk a döntéshozatali folyamat minden szakaszába, hogy meríthessünk az ő közvetlen tapasztalataikból, és hogy aktív és felelős társadalmi szerepvállalásra sarkalljuk őket”. Ez a mondat az ifjúságpolitikáról szóló fehér könyvhöz írt saját kezdeményezésű vélemény⁽¹⁰⁾, ajánlásai között olvasható, és olyan szándéknyilatkozatnak tekinthető, amely a program számára hivatkozási alapként szolgálhat. E vezérely követésével a program egyesítheti a célkitűzésekben megfogalmazott két alapelvet: az uniós polgárságot és a szerepvállalást.

3.14 Ha a tevékenységek nagy részét a programon kívüli végzik el, az magasabb szintű ellenőrzést követel meg a koherencia és az átláthatóság megőrzése érdekében. Az EGSZB megérti, hogy a programot az állampolgárokhoz minél közelebbi szinten kell lebonyolítani, viszont úgy véli, az Európai Bizottságnak továbbra is részt kellene vennie a támogatásra érdemes szervezetek kiválasztásáról szóló döntéshozatali folyamatban.

3.15 Mivel a program jelentős részét nemzeti, regionális és helyi szinteken kívánják megvalósítani, és mivel számos szervezet és magánszemély vesz részt benne, a közpénzek megfelelő felhasználásának biztosítása érdekében a lehető legmagasabb szintű felügyeletre, átláthatóságra és nyitottságra van szükség.

3.16 A szervezetek kiválasztási folyamatát és a források elosztását a közösségi intézményeknek és a résztvevő országok saját illetékes intézményeinek kell felügyelniük, azért hogy a „Cselekvő ifjúság” program forrásaiból ne juthasson támogatáshoz olyan szervezet vagy egyesület, amely szándékosan vagy figyelmetlenségből eltűr, illetve támogat bármiféle intoleráns, erőszakos, rasszista vagy idegengyűlölő megnyilvánulást. Ezért a pályázatok elbírálásával és kiválasztásával megbízott – mind közösségi, mind tagállami szintű – szervezeteknek fel kell ismernie és mindenféle kiválasztási folyamatból ki kell zárnia az ilyen előélettel rendelkező szervezeteket.

Ugyanakkor a kiválasztási folyamat során azt is biztosítani kell, hogy a közösségi forrásokból részesülő szervezetek megfelelő szinten képviseljék az ifjúságot, és ez a tagságukban is tükröződjön.

3.17 Az EGSZB egyetért a javaslat azon kijelentésével, mely szerint a javaslat hozzáadott értéke abból fakad, hogy a fiatalok mobilitása érdekében serkenti a tagállamok közötti együttműködést. A tagállamok erre külön-külön nem lennének képesek. Ezért különösen fontos, hogy minden résztvevő tagállam fontolja meg a javaslat 6 cikkének (5) bekezdésében foglaltakat, és tegyen meg mindent a még meglévő, a mobilitást gátló korlátok lebontása érdekében.

Az EGSZB már többször felhívta erre a figyelmet a program különböző szakaszaiban alkotott és egyéb, kifejezetten a mobilitásból fakadó problémákra vonatkozó véleményeiben is⁽¹¹⁾.

⁽¹⁰⁾ HL C 116, 2001. 04. 20.

⁽¹¹⁾ HL C 133, 1997. 04. 28. Vélemény az „Oktatás-képzés-kutatás: az országok közötti mobilitás akadályai” c. zöld könyvről
HL C 149, 2002. 06. 21. Vélemény az uniós polgárok és családtagjaik tagállamok területén belüli szabad mozgáshoz és letelepedéshez való jogáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre vonatkozó javaslatról

Ezekben a véleményekben világosan kimondja, hogy fel kell gyorsítani minden olyan tevékenységet, amely ösztönzi általában a polgárok, de különösen a fiatalok programban való részvételét, anélkül hogy a hozzáférést korlátozó bürokratikus akadályokat gördítenének eléjük, amelyeket a tagállamokban már el kellett volna törölni.

3.18 Figyelemre méltó eredmény, és az EGSZB korábbi ajánlásaival is összhangban áll, hogy a részvételre jogosultak életkorának meghatározását kibővítették (13 évre csökkentették, illetve 30 évre növelték). Ezáltal a népesség jelentős hányada, mintegy 75 millió polgár vehet részt a programban. Ezért úgy véljük, el kell végezni egy erre a korosztályra irányuló (heterogenitását és ugyanakkor a történelemben még soha nem tapasztalt egységességét vizsgáló) elemzést, melynek segítségével jobban alá lehetne támasztani az Európai Unió ifjúsági programját. Különösen, ha az követni kívánja a szociálpolitikák és a nemzedékek közötti szerződés jövőjét vizsgáló magas szintű csoport ajánlásait.

Mindazonáltal megismételjük azon javaslatunkat, mely szerint a csereprogramokban való részvételre jogosultak körét egészen a 11 éves korosztályig ki kellene bővíteni, mivel – bár ez a korosztály nem sorolható a fiatal felnőttek közé – a korai tanulás és értékátadás különleges módokon talál befogadásra. A részvételt minden esetben megfelelően szervezett struktúrákon belül kell megvalósítani, nem pedig egyénileg.

3.19 A javaslat 15. cikke rendelkezik a program kötelező – időközi és utólagos – értékeléséről. Az időközi értékeléssel kapcsolatban az EGSZB úgy véli, az egyik fontos megvizsgálandó tényező a program hatása a különböző résztvevő országokban. Ennek ismeretében külön figyelmet kellene szentelni arra, hogy a „Cselekvő ifjúság” tevékenységeiben kevésbé aktívan résztvevő országokba minél több információ jusson el a programról. Ezáltal a forrásokat kiegyensúlyozottabban lehetne elosztani, elkerülve azt, hogy csak olyan szervezetek kapjanak támogatást, amelyek szilárdabb struktúrával és nagy tapasztalattal rendelkeznek az ilyen irányú tevékenységek fejlesztésében, ugyanakkor hozzájárulna e tapasztalatok átadásához a programban passzívakban résztvevő régiók számára.

3.20 Ahogy jelen véleményben már említettük, a „Cselekvő ifjúság” program a korábbi ifjúságpolitikai programok tevékenységeire épül. Ezért nem szabad elfelejteni, hogy fontos a

szociális partnerek részvétele az előkészületekben és az utólagos értékelésben, akárcsak az ifjúsági szervezetek bevonása a program bizonyos tevékenységeinek végrehajtásába, különösen azokba, amelyek önkéntes munkát igényelnek, azért, hogy elkerüljük a munkaerőpiac esetleges torzulásait és azt, hogy a munkaviszonyt önkéntes tevékenységnek álcázva kikerüljék. Ez különösen igaz a szakképzett munkaerő esetében.

3.21 Emellett az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság kiemeli annak szükségességét, hogy a szociális partnerek és az ifjúsági és ifjúságpolitikai szervezetek magasabb szinten együttműködjenek az „Ifjúság és Európa” tevékenység keretében tett ifjúsági kezdeményezések támogatási eszközeit illetően. Szervezeteink tapasztalata jelentősen hozzájárulhat az európai fiatalok vállalkozói és kezdeményező szelleme, valamint kreativitása ösztönzéséhez.

3.22 Az EGSZB támogatja az ifjúsági szervezetekbe tömörülést segítő intézkedések felvételét a fiataloknak a társadalmi életben való részvételét ösztönző eszközök közé. Ezért úgy véli, különös figyelmet kell szentelni az ilyen egyesületek támogatásának azokon a helyeken és azon ifjúsági csoportok között, amelyeket kevésbé képviselnek a már létrejött szervezetek.

Ugyanakkor a javaslatához csatolt költségvetési tervvel kapcsolatban egyet nem értésünknek adunk hangot amiatt, hogy csökkentették az ifjúságpolitikában európai szinten tevékenykedő szervezetek támogatására szánt összeget. Úgy véljük, az új program célkitűzéseivel való összhang megtartása érdekében e tevékenységnek a YOUTH programban elfoglalt relatív súlyát nem szabad leértékelni.

3.23 Az EGSZB szeretné kifejezni a támogatását a Franciaország, Németország, Spanyolország és Svédország állam- és kormányfői által indított, egy európai ifjúsági szerződés létrehozásáról szóló új kezdeményezés iránt, amely a lisszaboni stratégia részét képezi, és célja a fiataloknak a politikai életbe való bevonására szolgáló új módszerek kifejlesztése.

Úgy véljük, a szerződést úgy kell tekinteni, mint olyan eszközt, amelynek segítségével eredményeket érhetünk el a munkavállalás, a társadalmi összetartás és az oktatás területén, az Európai Unió ifjúságpolitikáján belül és a „Cselekvő ifjúság” programban, valamint amely újabb témákkal bővíti az új Európai Ifjúságpolitikai Menetrendet.

Brüsszel, 2005. március 10.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Anne-Marie SIGMUND

MELLÉKLET

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményéhez

Az alábbi módosító indítvány megkapta a leadott szavazatok legalább negyedét, de a vitában elutasították.

Új, 3.14 pont

Az Európai Bizottságnak biztosítania kellene a YOUTH programot irányító nemzeti ügynökségek összehangolt működését, mégpedig olyan módon, hogy a program végrehajtásának decentralizációja a tagállamokban ne gördítsen új akadályokat a programhoz való hozzáférés elé.

Az új „CSELEKVŐ IFJÚSÁG” program végrehajtása során a nemzeti ügynökségek munkáját és gyakorlatát egy európai bizottsági tisztviselőkből és a megfelelő szociális partnerekből álló bizottságnak felügyelnie és értékelnie kellene.

Indokolás

A CSELEKVŐ IFJÚSÁG program sokkal decentralizáltabb, mint a jelenlegi YOUTH program. A program végrehajtása során a programban résztvevő országok nemzeti ifjúsági ügynökségei jelentős szerepet játszanak, és fontos döntéseket hoznak, meghatározzák a nemzeti prioritásokat, és határoznak a program végrehajtásának számos részletéről. A decentralizáció nagy problémát jelent számos európai ifjúsági szervezet és hálózat számára, mivel a nemzeti ügynökségek különböző nemzeti prioritásai és a partnerségi kapcsolatra vonatkozó különböző álláspontjai miatt az európai ifjúsági szervezetek és ezek különböző országokban található kirendeltségei nem tudnak megfelelő módon együttműködni.

A szavazás eredménye

Igen szavazat: 51

Nem szavazat: 72

Tartózkodás: 30

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye „Az Európai Beruházási Bank (EBB) szerepéről a köz- és magánszféra partnerségében (PPP) és ezen együttműködések hatásáról a növekedésre”

(2005/C 234/12)

2004. április 27-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy a Működési Szabályzat 29. cikkének (2) bekezdésében foglaltak értelmében saját kezdeményezésű véleményt alkot az alábbi témában: „Az Európai Beruházási Bank (EBB) szerepe a köz- és magánszféra partnerségében (PPP), és ezen együttműködések hatása a növekedésre”

A „Gazdasági és Monetáris Unió, gazdasági és szociális kohézió” szekció, melynek az volt a feladata, hogy a Bizottság munkáját előkészítse ezzel a témával kapcsolatban, 2005. február 16-án elfogadta véleményét (előadó: P. Levaux).

2005. március 9–10-én tartott, 415. plenáris ülésén (a 2005. március 10-i ülésen) az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 153 szavazattal, ellenszavazat nélkül, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Bevezetés

1.1 Ez a vélemény nagyban támaszkodik az EBB által az EGSZB számára 2004 júliusában készített háttérdokumentumra. ⁽¹⁾

1.2 Az európai országok jelenleg igen különböző módokon alkalmazzák a köz- és magánszféra partnerségének (PPP) valamely fajtáját (koncessziós és egyéb típusú szerződések). A PPP elnevezés különféle lehetőségeket takar. Az Európai Beruházási Bank (EBB) szerint „a PPP-k legfontosabb jellegzetessége, hogy a magán- és közszféra befektetői között valamely közérdekű célkitűzés megvalósítása iránt érzett közös elkötelezettség alapján a kockázat megoszlik.”

2. A PPP-ket és az EBB szerepét érintő kérdések

2.1 Európai háttér

2.1.1 2000 évvel ezelőtt a „vehiculatio” azaz a levelek szállításának biztosítása a Római Birodalomban a császár felelősségi körébe tartozott, míg a helyi hatóságok („municipes”) feladata volt a „stationes” (postaállomások) fenntartása.

Az ajánlati felhívásokat követően a helyi hatóságok és a hatalmas „postaállomások” működtetői között megkötött szerződések az utóbbiakra ruházták át az állomások megépítéséhez, fenntartásához és működtetéséhez kapcsolódó felelősséget egy öt éves időszakra – „lustrum” – amely a római szerződések esetében viszonylag jellemző időszaknak volt tekinthető, és gyakran előfordult a földtulajdonlással kapcsolatban is (ideértve a „precaria” szerződéseket is). Tizenkét évszázadba telt, míg az ilyen típusú szerződések újra megjelentek.

Augustus császár idején nemcsak a postai szolgáltatásokat végezték koncessziós szerződések alapján, hanem hasonló rendszert alkalmaztak a kikötők, gyógyfürdők, piacok és utakra építésére is.

⁽¹⁾ Az Európai Beruházási Bank (EBB) szerepe a köz- és magánszféra partneri együttműködésében (PPP), Európai Beruházási Bank, 2004. július. Ez a dokumentum az EGSZB tanulmányozó csoportja számára készült, és az EGSZB titkárságától igényelhető az eco@es-c.eu.int e-mail címen.

2.1.2 A XIX. században az európai vasúthálózatot teljes egészében koncessziós szerződések alapján építették. Ez nemcsak a vasútépítés területén történt így, hanem számos egyéb közszolgáltatás – például a víz-, gáz- és áramellátás, a háztartási hulladék elszállítása, telefonszolgáltatás stb. – esetében is.

2.1.3 Ezen túlmenően, a legtöbb tagországban a közbeszerzési jog a koncessziós jogból származik.

2.1.4 A XX. században a koncessziós szerződések az autópályák és parkolók mellett vízellátó rendszerek, múzeumok, repülőterek, villamospályák, földalatti vasúti közlekedési rendszerek, városi területeken különböző létesítmények megépítését, valamint iskolák és kórházak felújítását is lehetővé tették.

2.1.5 Számos ország megkezdte a PPP-k létrehozását, az EGSZB pedig rövid összefoglalót készített a *Zöld könyv a köz- és magánszféra partneri együttműködéséről és az állami szerződéseket és koncessziókat szabályozó közösségi jogról* című dokumentumról alkotott véleményében, melynek elfogadására 2004. október 27-én került sor. ⁽²⁾

2.2 Az EBB akcióterve

2.2.1 A 2003. októberi Európai Tanács felkérte a Bizottságot és az EBB-t, hogy vizsgálja meg, hogyan lehetne leginkább mozgósítani a köz- és magánszférát a Növekedési Kezdeményezés pénzügyi támogatása érdekében, valamint miként lehetne jobban támaszkodni az olyan kezdeményezésekre, amelyek hozzájárulhatnak a PPP-k fejlődéséhez.

2.2.2 Az Európai Bizottság az EBB segítségével ezért előkészített egy intézkedéscsomagot, amelyet a 2003 decemberében az Európai Tanács által Brüsszelben elfogadott Növekedési Kezdeményezés tartalmaz. A javaslat a megfelelő szabályozási, pénzügyi és adminisztratív feltételek létrehozását helyezi középpontba, megcélozva ezzel a magánbefektetések ösztönzését, valamint a közösségi finanszírozás mozgósítását. Ehhez kapcsolódik a tagállamokhoz intézett felhívás, melynek lényege, hogy az állami költségvetés növelése nélkül továbbra is igyekezzenek az állami kiadásokat a növekedést elősegítő területekre koncentrálni.

⁽²⁾ A *Zöld könyv a köz- és magánszféra partneri együttműködéséről és az állami szerződéseket és koncessziókat szabályozó közösségi jogról* (COM(2004) 327 végleges című dokumentumról alkotott EGSZB-velemény (HL C 120., 2005.5.20. (INT/239)).

2.2.3 Az EBB Tanácshoz intézett javaslata további jelentős források biztosítását célozta mind a transzeurópai hálózatok (TEN), mind pedig az Innováció 2000 Kezdeményezés (i2i) ⁽³⁾ érdekében. E két kulcsfontosságú szektort a Növekedési Kezdeményezés is támogatja. ⁽⁴⁾ Az EBB vállalta, hogy (...):

- megtesz minden tőle telhetőt az alkalmazott pénzügyi eszközök skálájának bővítése érdekében, különös tekintettel a PPP-k finanszírozására;
- fejleszti intézményi kapcsolatait az Európai Bizottsággal; a tagállamokkal; a szakosodott pénzügyi intézményekkel (közte a nemzeti PPP-munkacsoportokkal), valamint bank- és tőkepiacokkal ezen kiemelkedően fontos szektorok köz- és magánszférából származó fokozott finanszírozásának támogatása érdekében.

2.2.4 A Növekedési Kezdeményezés keretében tett EBB-kötelezettségvállalások az EBB korábbi – az elmúlt tíz év során hozott – intézkedéseinek természetes fejleményei és további lépései, céljuk pedig az állami infrastruktúra magánszférából történő finanszírozásának ösztönzése. (...).

2.2.5 A Zöld könyv a köz-és magánszféra partneri együttműködéseiről és az állami szerződéseket és koncessziókat szabályozó közösségi jogról című dokumentumról alkotott véleményében az EGSZB rámutatott a tagállamok között a PPP-k igénybevétele terén mutatkozó jelentős eltérésekre. ⁽⁵⁾ A vélemény azt is megjegyzi, hogy a helyi és decentralizált állami hatóságok gyakran pragmatikusabban közelítik meg a PPP-programokat, mint a központi kormányzat.

3. Az EBB áttekintése a PPP-k fejlődéséről Európában

3.1 A PPP-k jellemzői

3.1.1 „A köz-és magánszféra partnersége (PPP)” kifejezés az 1990-es években terjedt el; ennek ellenére nem beszélhetünk egységes európai PPP-modellről. (...).

3.1.2 Európában az infrastruktúrába történő új beruházásokról egyre inkább PPP-k révén gondoskodnak, ami azon az elven alapul, hogy a magánszféra – kockázatot vállalva – részt vesz az állami infrastruktúra biztosításában, amiért a közpénzekből a magánszektor által vállalt kockázat fejében arányos térítést kap. Az ilyen állami infrastruktúra jellegzetes példái a repülőterek, utak, hidak, alagutak, környezetvédelmi létesítmé-

⁽³⁾ Az EBB-csoport i2i programja közép- és hosszútávú hitelek nyújtását, résztulajdonlást, valamint ellengaranriák rendszerét tartalmazza. Figyelembe veszi a lisszaboni stratégia célkitűzéseit. A programról több információ az EBB honlapján (www.bei.org) további információk találhatóak.

⁽⁴⁾ Lásd a 2003. november 25-i ECOFIN-tanácsához beterjesztett feljegyzést (CA 03/515. sz. dokumentum).

⁽⁵⁾ A Zöld könyv a köz-és magánszféra partneri együttműködéseiről és az állami szerződéseket és koncessziókat szabályozó közösségi jogról (COM(2004) 327 végleges című dokumentumról alkotott EGSZB-velemény (HL C 120., 2005.5.20. (INT/239)).

nyek (mint például szemétegetők és szennyvíztisztító üzemek), középületek – hivatali épületek –, iskolák és börtönök. (...).

A 2. függelék szemlélteti a „PPP-programok, jogi rendszerek és kormányzati szervezetek fejlődésének mértékét az EU 25 tagállamán belül (...)” 2003 végéig.

3.1.3 „Egy PPP-program közszférából származó résztvevője számára a legfontosabb célkitűzés a magánszféra szakértelmének hasznosítása a jobb közszolgáltatások érdekében. (...)» A köz- és magánszféra partnerségére éppen ezért gyakran jellemző, hogy a közszféra:

- inkább szolgáltatások megvásárlására szerződik, mint eszközök beszerzésére;
- a szolgáltatás követelményeit a teljesítmény (output) és nem a hozzájárulás (input) alapján szabja meg;
- a magánszférának folyósított kifizetéseket a ténylegesen nyújtott szolgáltatások szintjéhez és minőségéhez köti;
- a projekt eszközeinek tervezésével, építésével és működtetésével kapcsolatban néha »teljes élettartamra szóló« megközelítést követel, amennyiben egyértelmű, hogy ezeket az alkotóelemeket nem lehetséges külön, olcsóbban beszerezni;
- optimális kockázattáadásra törekszik a magánszektor felé azon az alapon, hogy egy adott tranzakcióban a kockázatot annak a félnek kell viselnie, aki hatékonyabban képes azokat kezelni;

– megköveteli a magáncégtől, hogy a projekthez szükséges befektetés részleges vagy teljes finanszírozásáért viselje a felelősséget, ha egyértelmű, hogy a finanszírozás magasabb költségét kompenzálja más költségek csökkentése és a nyújtott szolgáltatás megvalósításának gyorsasága;

– különböző fizetési mechanizmusokat alkalmaznak – piaci bevétel, árnyékdíjak, rendelkezésre állási díj stb.”

3.2 A PPP-k fejlődésének ösztönzői Európában

3.2.1 A PPP-szerkezetek (...) szerte Európában az infrastruktúrafejlesztések megvalósításának eszközei lehetnek. (...) Feltéve, hogy a köz-és a magánszféra közti együttműködés teljes mértékben kihasználja a két szféra előnyeit és együttműködésük lehetséges szinergiáit, a PPP-k hozzájárulhatnak a közszolgáltatások mennyiségi és minőségi javításához.

3.2.2 A PPP-k lehetőséget kínálnak a magánszféra hatékonyságának kihasználására, valamint megfelelő kockázat-megosztási mechanizmusok bevezetésére a köz- és magánszféra között. Sajnos a múltban nem mindig így történt, különösen a nagy informatikai projektek vonatkozásában. A kockázat átadása és hosszabb távon kiegyenlített megosztása a projekt típusokon belül, valamint az érte járó javadalmazás alapvetőnek bizonyult ahhoz, hogy a PPP-k egységnyi költségen nagyobb értéket nyújtsanak a közsférának (...).

3.2.3 A közbeszerzésre vonatkozó szabályok reformja mellett ez tette lehetővé a magánszféra számára, hogy pozitívan reagálhasson az állami infrastruktúra létrehozásában és működtetésében való részvétel új lehetőségeire számos európai országban (...).

3.2.4 Ugyanakkor ez a kisebb magáncégek (KKV-k) számára is lehetővé teszi a részvételt a jelentős projektekben (valamint hozzáférést biztosít számukra a hosszú távú hitelekhez), mégpedig olyan formában, ahogyan az nehézkes lett volna a magánszférában szokásos – „mérték szerint finanszírozott” – beszerzések során (...).

3.2.5 A magánszféra pénzügyi problémái nyomán, amelyeket a közsférával szemben a magánszférát támogató politikai megközelítés, illetve – egyes országokban – a közsférában szükséges beruházások éveken át történő elhanyagolása okozott, a közszolgáltatások javításának kulcsa a magasabb befektetési szint és lehetőség az olyan projektek beindítására, melyek finanszírozása a klasszikus közbeszerzési eljárás keretében nehéz volt. A jelentős projektek finanszírozásának innovatív megközelítése azonban az állami szféra számára jobb értéket biztosíthat, mint a PPP-k.

3.2.6 Az EBB hangsúlyozza: Mivel számos ilyen projekt az állami deficit elszámolása miatt kerül be a „mérlegbe”, az állami számvitel keretében – az európai számviteli rendszer, az ESA 95szerint – történő kezelésük kérdése csak egyike azon tényezőknek, melyeket a kormányok figyelembe vehetnek egy teljes PPP-program engedélyezésére vonatkozó döntésükben, s ugyanakkor nyilvánvalóan nem a legfontosabb.⁽⁶⁾ Az EGSZB rámutat, hogy az Eurostat a tagállamok nemzeti elszámolásai tekintetében szabályokat állapított meg a PPP-projektek nyilván tartására.⁽⁷⁾ Ezek a szabályok a következőket veszik figyelembe:

- az építési kockázat közsférából magánszférába történő átadására vonatkozó megállapodások;
- a projekt teljesítésének feltételei;
- valamint alkalmanként a felhasználói igények.

⁽⁶⁾ Az Egyesült Királyságban például az összes PPP-tranzakció kb. 60 %-át tüntetik fel a „mérlegben”.

⁽⁷⁾ Az Eurostat határozata a köz- és magánszféra hiány- és adósságkezelésről, 2004. február 11-i STAT/04/18. sz. Sajtóközlemény.

3.2.7 Az EGSZB elismeri a PPP-k elterjedéséből származó előnyöket, de még mindig számos akadályt kell ahhoz leküzdeni, hogy a tagállamok hatóságai rendszeresen igénybe vegyék ezt a típusú partnerséget.

3.3 A PPP-k és a költség/haszon viszony

3.3.1 „A kormányok legfontosabb indoka a PPP-programok indítására a legnagyobb érték biztosítása egységnyi költségen. (...) A »ha nincs szolgáltatás, nincs fizetség sem« elvnek garátnia kellene a magáncég ösztönzését az időben történő teljesítésre és a projekteszközök működtetésére. (...) Ezzel szemben a hagyományos közbeszerzést bizonyos országokban gyakran az építkezések jelentős késedelme és a költségek túllépése jellemzi, mely problémák néhány PPP esetben is megfigyelhetők voltak. Ehhez kapcsolódik, hogy azokban az esetekben, amikor az egész életciklusra kiterjedő karbantartási kötelezettség a magánszférát terheli, a működtetők a tőkekiadásokat és a fenntartási költségeket a projekt teljes élettartamára igyekeznek elosztani (...). Azonban arra is volt példa, hogy a működtetők hasznot húztak a szerződésből, amikor váratlan változások álltak be a körülményekben, illetve ha a költségek előzetes megítélése pontatlannak bizonyult.

3.3.2 A közsféra számára a kockázat átadásának értékét egyenként kell bemutatni minden egyes projekt vonatkozásában, egy előre megállapodott módszertan szerint, melynek lényege a hagyományos állami beruházás hipotetikus értékével történő összehasonlítás (Public Sector Comparator »PSC«). (...) A legjobb gyakorlat átvételére irányuló mechanizmusok – mint a PPP munkacsoportok és szakosodott egységek létrehozása, az irányadó szintek széles körben elterjedt alkalmazása – az adott költségért nyújtott érték mérésére rendkívül hasznos lehet (...).” Az EGSZB rámutat, hogy számos tagállam szakértői csoportokat állított fel, melyek célja a PPP-szerződések továbbfejlesztése és a legjobb módszerek kiválasztása. Ezenkívül javasolja az állami hatóságok és a magántársaságok által irányított projektek szisztematikus összehasonlításának (költség, teljesítmény stb.) gyakoribb alkalmazását. Indítványozza továbbá, hogy egy magas szintű szakértőkből álló csoport biztosítsa a felelősséget az európai szintű koordinációért.

4. Az EBB részvétele a köz- és magánszféra partnerségében

4.1 Finanszírozási elvek

4.1.1 „Először is, az EBB megköveteli, hogy az általa támogatott minden projekt pénzügyileg szilárd alapokon álljon, gazdaságilag és technikailag megvalósítható legyen, feleljen meg a Bank környezetvédelmi követelményeinek és az EU beszerzési szabályainak (...) megfelelő pályázattal alapult.

4.1.2 Amikor csak lehetséges, az EBB már a projektek korai szakaszában igyekszik jelen lenni, még a beszerzés megkezdése előtt, és az ajánlattétel időszakában nem kizárólagos alapon együttműködik minden ajánlattevővel (...). Ez garantálja, hogy az ajánlattevők *többek között* abban is versenyeznek, hogy milyen mértékben adják tovább az EBB részvételéből származó pénzügyi előnyöket a közsférának.

4.1.3 Az EBB a projektszerkezetekben ragaszkodik ahhoz az elvhez, mely szerint a többi finanszírozó kiegészítőjeként kíván jelen lenni (...).

4.1.4 Ebből következően számos PPP-projekt számára folyósított EBB-hitelt bankgarancia vagy monoline biztosítás fedez egészen a lejáratig, vagy addig, amíg a projekt már igazolt működést is fel tud mutatni.

4.1.5 „Az EBB PPP-portfóliójának kockázati besorolását javítja, hogy a közsféra számos PPP-projekt esetében előnyt biztosít a kifizetéseknek. Sok projekt (pl. az Egyesült Királyságban a kórházakra és iskolákra létrehozott PPP-k) esetében a fizetési kötelezettség egyedül a közsférát terheli és a koncessziótulajdonosok nem szembesülnek a keresleti kockázat semmilyen formájával. A PPP-k számára jellemzően kedvező hatással van az erős szabályozási és szerződéses keret. (...) Végül, bár a PPP-tevékenység nagyságrendje megnövekedett (lásd 3. függelék), a szóbanforgó hitelek mértéke viszonylag korlátozott maradt az általános hitelezési nagyságrendekhez képest (...).

4.1.6. Az EGSZB megjegyzi, hogy az EBB-finanszírozás a PPP-projektek teljes befektetésének egyhatoda és fele közötti összeget teszi ki.

4.2 A bank kitétsége a PPP-k tekintetében

4.2.1 Az EBB szektoronkénti kitétsége

2003-ban a Bank összesen 2,7 milliárd euró összegben folyósított hitelfinanszírozást 17 új PPP-projekt számára. A portfólió alapján az EBB teljes névleges és súlyozott kockázati kitétsége a PPP-k vonatkozásában 14,7 milliárd, illetve 5,9 milliárd eurót tett ki. A PPP-portfólióban a legnagyobb kitétséget (...) a 4. függelék „A” táblázata mutatja.

4.2.2 Az EBB országokénti kitétsége

„Az országokénti kitétség a 4. függelék »B« táblázatában látható. A súlyozott kockázati kitétség jelenleg elsősorban az Egyesült Királyságra, Portugáliára és Spanyolországra összpontosul”.

4.3 A hitelek futamideje

„A PPP-knek folyósított hitelekre a hosszú törlesztési futamidő jellemző”. (4. függelék, „C” táblázat)

4.3.1 Az EBB kitétsége hitelfutamidő szerinti lebontásban

„2003 december 31-én a PPP-k vonatkozásában a névleges kitétség 83 %-a és a súlyozott kockázati kitétség 87 %-a kapcsolódott 20 év és annál hosszabb futamidejű hitelekhez. A leghosszabb hitelfutamidők a szociális infrastruktúrában, (elsősorban kórházak esetében, melyekre jellemző a hosszú gazdasági élettartam és a közsféra stabil kötelezettségvállalása), a városfejlesztésben és a helyi közlekedési ágazatban található, ahol a kölcsönök futamideje általában 25 és 30 év között van (...). A hosszú lejáratú idő miatt még várunk kell, amíg az első PPP-k lezárulnak. Következésképpen jelen pillanatban nehéz határozott véleményt mondani az értékükről. Ezenkívül a körülmények változása is elkerülhetetlen ilyen hosszú idő alatt. A PPP-k rugalmatlansága ezért korlátozhatja a közsférát abban, hogy rugalmasan reagáljon az új fejleményekre, ami pedig általános érdek ⁽⁸⁾.”

4.3.2 Az EBB leendő kitétsége

Itt a PPP-projektek hitelfutamidejének növekedésére utaló tendencia figyelhető meg. ⁽⁹⁾ (...) Az is figyelemre méltó, hogy az ehhez hasonlóan hosszú lejáratok a közsféra igényeihez igazodva általánossá válnak, tükrözve annak szükségességét, hogy a hitelek – ha konzervatív értelemben is – illeszkedjenek a PPP-projektek bevételi profiljaihoz.

5. Az EBB által a PPP-k vonatkozásában szerzett tapasztalatokból levonható tanulságok

5.1 A PPP-projektek kiválasztása, értékelése és nyomonkövetése

„A tapasztalatok szerint az EBB és az illetékes állami hatóságok közötti korai párbeszéd kedvez a legalkalmasabb projektek kiválasztásának: (...), mivel lehetővé teszi a Bank számára, hogy PPP-tevékenységeinek jelentős részét a kiemelkedően fontos szektorokra (TEN, oktatás és i2i, egészségügy), valamint a regionális fejlesztésre összpontosítsa. A PPP-k további igényeket támasztottak a bank értékelési, strukturálási és tárgyalási kapacitásával szemben (...).

⁽⁸⁾ Az EGSZB „Koncessziók és közsféra/magánszféra partnerségek” című véleményében (HL C 120., 2005.5.20. (INT/239)) állást foglalt a tapasztalatok megszerzése után végrehajtandó hosszú távú vizsgálat mellett.

⁽⁹⁾ A leendő kitétségek közel 30 %-a esetében a törlesztés futamideje meghaladja a 30 évet.

5.2 A beszerzéshez és az állami támogatáshoz kapcsolódó kérdések

5.2.1 „A PPP-k sikerének a megfelelő, versenyeztetésen alapuló közbeszerzés az egyik legfontosabb feltétele. A pályázati eljárás igen összetett lehet, amely mind a közszféra, mind a magánszféra részéről magasan képzett szakértőket kíván. Bizonyos esetekben a PPP-k létrehozásához hosszadalmas és költséges tárgyalásokra lehet szükség; más esetekben (gyakran a koncesszió terén tapasztalattal rendelkező országokban) a versenynyomás fenntartása mellett lehetőség nyílt a beszerzési eljárás egyszerűsítésére. A beszerzési eljárás felülvizsgálata elengedhetetlen része az EBB-től a PPP-projektekkel kapcsolatosan elvárható gondosságnak (...)”.

5.2.2 Az EGSZB fontosnak ítéli, hogy az egészséges versenykörnyezethez való hozzájárulás érdekében az EBB által támogatott projektek tartsák tiszteletben az európai versenytörvényeket, különös tekintettel az állami támogatásokra vonatkozó jogszabályokra. Az EGSZB emlékeztet a témával kapcsolatos álláspontjára, melyet a fent említett Zöld Könyvről megfogalmazott véleményében fejtett ki. ⁽¹⁰⁾

5.3 A PPP-projektek teljesítménye

5.3.1 „A nemzeti ellenőrző hatóságok különleges figyelmet szenteltek a saját felelősségi körükben finanszírozott PPP-projektek teljesítményének és költséghez viszonyított értékének (...). Az EGSZB azt ajánlja, hogy a PPP-projektek eredményeinek értékeléséhez – valamennyi országban, amely PPP-projekteket valósított meg – minden rendelkezésre álló elemzést vegyenek igénybe. Igaz ugyan, hogy közszolgáltatásainak finanszírozásához legtöbbször az Egyesült Királyság alkalmazta ezt az eszközt, de más országokban is vannak ezzel kapcsolatos tapasztalatok. Ezenkívül – az értékelés teljessége érdekében – az összes rendelkezésre álló forrás elemzéseit figyelembe kell venni, többek között a szociális partnerek – különösen a szakszervezetek és a fogyasztók – tapasztalatait a munkakörülmények fejlődésével, illetve a szolgáltatások minőségével kapcsolatban.

5.3.2 Az 5. függelék az Egyesült Királyság Nemzeti Számvevőszékének jelentéséből ⁽¹¹⁾ tartalmaz szemelvényeket. Ezek alapján megállapítható, hogy az egyesült királysági PPP-projektek teljesítménye általában jó, különösen a jelentős infrastruktúra beruházások idő- és költségjellemzői szempontjából, noha az első iskolaprojektek területén akad néhány gyengébb pont. A Számvevőszék segítőkészen felhívta a figyelmet a nehézségekre és az elkövetett hibákra is, mindenekelőtt az IT-

szektorban, amely ez ideig általában nem szolgált kedvező tapasztalatokkal a PPP-k szempontjából. Hasonló jelentések ⁽¹²⁾ rendelkezésre állnak más nemzeti ellenőrző hatóságoktól is; jó példa erre a portugál számvevőszék nemrégiben készült – igen kritikus – jelentése a SCUT programról ⁽¹³⁾.

5.3.3 Az EGSZB általános tapasztalata, hogy az általa finanszírozott projektek teljesítménye jó. Az építési projektek többnyire elkészültek a projektszerződésekben meghatározott határidőre. A teljes portfóliót tekintve csak egyetlen projekt maradt el jelentősen az ütemezéstől (...).

5.3.4 Általánosságban véve a projektek a működés megkezdésétől számított 6-12 hónapon belül elérték a tőlük elvárt működési teljesítményszintet. Az EBB-projektekre vonatkozó feloldási és refinanszírozási tesztek többnyire a megfelelő időben teljesültek”.

5.4 Ágazati prioritások

5.4.1 „Ahogyan azt már a fentiekben említettük, megfigyelhető, hogy a PPP-beszerzések középpontjában a legtöbb országban a közlekedési szektor áll. Ezt követően az egyes országok gyakran más szektorok felé is fordulnak (mint például az oktatás, egészségügy, energia, vízügy és szennyvíztisztítás), mivel ezekben a PPP-beszerzés technikai ugyanolyan értékesnek bizonyulhatnak.

5.4.2 Az Egyesült Királyság például igen nagy hangsúlyt – a legnagyobbat a Nemzeti Egészségügyi Szolgálat történetében – fektetett a PPP-szerkezetekre a szociális szektorban (oktatás, egészségügy). 1997 óta az Egyesült Királyság Egészségügyi Minisztériuma 64 kórházi PPP-projektet hagyott jóvá összesen 11,1 milliárd angol font (15,7 milliárd euró) értékben. Ezekből 27 projekt – 3 milliárd angol font (4,3 milliárd euró) értékben – már megvalósult és működik, illetve az építés szakaszában tart (...).

5.4.3 Legalább három másik európai ország (Portugália, Spanyolország és Olaszország) szándékozik jelentős PPP-programokat beindítani az egészségügyben.

5.4.4 Az is megemlítendő, hogy a nemzeti PPP-programok gyakran viszonylag nagy volumenű, a központi kormányzat által ösztönzött projektekkel indulnak, melyeket később kisebb (néha ismétlődő) helyi vagy regionális szintű projektek követnek”.

⁽¹⁰⁾ A Zöld Könyv a köz- és magánszféra partneri együttműködéseiről és az állami szerződéseket és koncessziókat szabályozó közösségi jogról (COM(2004) 327 című dokumentumról alkotott EGSZB vélemény (HL C 120., 2005.5.20. (INT/239)).

⁽¹¹⁾ www.nao.org.uk

⁽¹²⁾ www.tcontas.pt/pt/actos/rel_anual/2003/ra-2003-res.pdf

⁽¹³⁾ A jelentés a www.tcontas.pt weboldalon megtalálható.

5.4.5 Az EGSZB rámutat arra, hogy az Európai Unió gazdaságpolitikájában a kutatás, a fejlesztés és az innováció átfogó megközelítést igényel, és úgy látja, hogy az Európai Beruházási Bank ezen a téren nem használja ki teljes mértékben a lehetőségeit. Az EGSZB ezért arra szeretné ösztönözni az EBB-t, hogy forrásainak egy jelentős részét erre a területre, különösen az alkalmazott kutatásra és az innovációra fordítsa. Ehhez az EBB összes eszközét – a PPP-t is beleértve – alkotó módon alkalmazni kell a kutatás területén – ez a legtöbb esetben méltán tekinthető közszolgáltatásnak.

6. Megjegyzések a PPP-szerkezetekben történő kifizetésekhez

6.1 „Jelentős eltérések tapasztalhatók az EBB PPP-portfóliója tekintetében a fizetési mechanizmusok strukturálásában, ami tükrözi az európai PPP-szerkezetek változatosságát. (...)”.

6.2 A kormányzati kifizetések elengedhetetlenek. „Bizonyos esetekben a koncessziótulajdonosok számára a baleseti arányszámokhoz kapcsolódó kifizetések közvetlen ösztönzést jelentettek a biztonság fokozására (hatékony karbantartás, jobb világítás stb.).”

6.3 A gyakorlatban a Bank azt az általános tendenciát figyelte meg, hogy a közsféra a közlekedési PPP-k esetében a díjfizetésen alapuló szerkezetektől áttér a rendelkezésre állás alapján fizetett díjazásra; mindazonáltal a PPP-szerkezetek sajátos fizetési mechanizmusai által kínált lehetőségek kiaknázása a különböző politikai célkitűzések elérése és a kockázatmegosztás optimalizációja érdekében a PPP-k egyik legfontosabb jellegzetessége és erőssége (...).

6.4 Mivel az Európai Bizottság bizonyos esetekben hajlandó az új tagállamokban a strukturális és kohéziós alapokat a közsféra hozzájárulásának részleges finanszírozására felhasználni igencsak kívánatos, hogy a nemzeti munkacsoportok együttműködjenek a Régiópolitikai Főigazgatósággal és más bizottsági szervekkel (...).

7. Az EBB-szakértelem értéke a PPP-k számára

7.1 „Az EBB jelentős hozzáadott értéket vitt az általa finanszírozott PPP-kbe. Tekintettel a finanszírozott eszközök hosszú gazdasági életciklusára és a cashflow jellegzetes alakulására egy adott projekt élettartama alatt (...), pénzügyi szempontból a Bank által felajánlott hosszú hitelfutamidők és a tőkevárakozási idő különösen kedvező a jelentős infrastruktúrák vonatkozásában.

7.2 Ezenkívül az EBB-finanszírozás költsége a közsféra számára nagyobb hasznot is jelent. A projektek gazdaságosságának növekedése a többi finanszírozó számára is kedvező hatást jelent (...).

7.3 Ebben az összefüggésben az EBB-től elvárható magasfokú gondosság, valamint elkötelezettsége, hogy a projektadóságot a lejáratig fenntartsa (az adóságot nem értékesíti vagy vonja konzorcium alá, ami más jelentős hitelezők esetében

gyakran előfordul), számottevő stabilitást, szilárdságot, tapasztalatot és hozzáadott értéket kínál a magánszférának.

7.4 A Bank azon képességét, hogy képes a projektelőkészítés szakaszában tanácsadói feladatokat felvállalni a közsféra számára a PPP-programok kidolgozása, illetve az egyedi, kiemelten fontos mintaprojektek vonatkozásában, akár közvetlenül, akár közvetve (például szakértői, tapasztalatok átadása vagy szakértők kirendelése révén), ugyancsak nagyra értékeli a közsféra azon része, amelynek volt alkalma megtapasztalni ennek előnyeit (...).

7.5 Ehhez kapcsolódik, hogy tekintettel különleges – »pártatlan«, nem profitorientált finanszírozói – helyzetére, aki tekintélyes szakmai tapasztalattal bír és akinek feladata valamely közcél elérése, a Bank részvételének a projektben az a fontos hatása lehet, hogy kiépíti azt a bizalmat a köz- és magánszféra között, amelyre a tranzakció alapozható. A Bank folyamatokat gyorsító hatására példa a Tagus Bridge projekt – a portugál PPP-program mintaprojektje –, amelyben ez a szerep különösen szembeötlő.

7.6 Végül, az EBB képes volt innovatív és rugalmas finanszírozási szerkezetek kidolgozására is a PPP-projektek számára. (...) Ahogy a Növekedési Kezdeményezés is kimondja, a Bank munkálkodik a pénzügyi eszközök kibővített skálájának továbbfejlesztésén is: ilyenek a garanciák; junior és mezzanine (köztes finanszírozású) hitelek; infrastrukturális alapok és – amennyiben ez szükséges – az értékpapír-kibocsátás alkalmazásának kiterjesztése a magáncégek fokozott részvételének megkönnyítése céljából az állami infrastruktúra biztosításában. Az ilyenfajta innováció, valamint a bank elvárható gondosságának értéke a hitelezők számára hozzájárul ahhoz, hogy a Bank más finanszírozási források esetében is vállalkozzék a katalizátor szerepére (...).

7.7. Az EGSZB megjegyzi, hogy az EBB a költségek csökkentése, valamint a projektértékelés és a kockázatátadás terén követett szigorú politika révén hozzájárulhat az állami hatóságok támogatásához a PPP-projektek tagállamokban történő végrehajtása terén.

8. Következtetések

8.1 Az EGSZB üdvözli az EBB hozzájárulását a PPP-k fejlődéséhez, valamint a tagállamokban a növekedés támogatásához és a közszolgáltatások javításához, melyet az alábbi területeken elvégzendő tevékenységekhez szükséges alapok biztosítása által gyakorol:

- „transzeurópai hálózatok és a közlekedési infrastruktúra korszerűsítése;
- alsó- és felsőfokú oktatás;
- elsődleges és másodlagos egészségügyi ellátás;
- környezeti fejlesztések (...);
- alkalmazott kutatás és innováció.”

Az EGSZB azonban új tevékenységi terület felvételét is ajánlja az EBB számára: az EU számára az elsőség jogát világszerte biztosító szabadalmak finanszírozásának támogatása.

8.2 A *Zöld könyv a köz-és magánszféra partneri együttműködéseiről és az állami szerződéseket és koncessziókat szabályozó közösségi jogról* című dokumentumról alkotott véleményében az EGSZB hangsúlyozta: ⁽¹⁴⁾

- szükség van a PPP-k segítségével létrehozott munka-, egészségügyi és elérhetőségi szabványok megőrzésére. Az EBB-nek meg kellene győződnie arról, hogy ezeket a normákat tiszteletben tartják az általa társfinanszírozott projekt tervezésének, fejlesztésének és irányításának különböző szakaszaiban.
- szükség van az állami és magáncégek közötti egészséges verseny fenntartására. Az EBB-nek éppen ezért szigorúan tartania kell magát a (jogi és adópolitikai szempontból) egyenlő versenyhez az állami és magántársaságok között. Az állami támogatások semmiképpen sem akadályozhatják a szerződések odaítélési eljárását.

Brüsszel, 2005. március 10.

- szükség van a PPP-projektek rendszeres értékelésére egy olyan kritériumjegyzék alkalmazása révén, amely figyelembe veszi a közszolgáltatások különböző alternatíváinak finanszírozási költségeit, valamint az összes érintett – beleértve a munkavállalókat és a fogyasztókat is – tapasztalatait.

8.3 Az EGSZB úgy véli, hogy a különböző tagállamok nemzeti szakértői szerveinek kivétel nélkül együtt kellene működniük egymással és az EBB-vel annak érdekében, hogy át tudják adni az Európai Bizottságnak a legjobb gyakorlattal kapcsolatban összegyűjtött tapasztalataikat, amelyek révén lehetővé válik majd vita indítása az európai jogalkotási keretek javítása érdekében.

8.4. Figyelembe véve az EBB-nél folyamatban lévő ügyek nagy számát és tapasztalatát a PPP-k területén, az EGSZB javasolja, hogy az ECOFIN és Versenyképesség Tanács évente egy alkalommal tárgyaljon meg egy – az EBB és az Európai Bizottság által közösen összeállított – jelentést a PPP-kről.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND

⁽¹⁴⁾ A *Zöld könyv a köz-és magánszféra partneri együttműködéseiről és az állami szerződéseket és koncessziókat szabályozó közösségi jogról* (COM(2004) 327 című dokumentumról alkotott EGSZB vélemény.

*1. függelék***az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményéhez**

A következő módosító indítványok megszerezték a szavazatok legalább egynegyedét, ám a vita során elvetették őket.

4.1.5 pont: A második mondat után betoldandó a következő szövegrész:

„Valójában számos projektben nehéz megítélni, hogy a magánszektorban milyen kockázatok lettek átadva.”

Indokolás

Szóban történik.

A szavazás eredménye:

Igen: 47

Nem: 69

Tartózkodás: 17

5.3.2. pont: A második mondat után betoldandó a következő szövegrész:

„A PPP-k támogatására irányuló megbízására való tekintettel, a kincstári munkacsoportot néhány szociális partner nem tekinti elfogulatlan szervnek. Ebből következően optimista értékelése is vitatott, különösen, mivel a legtöbb PPP nem működött a lejárati idő végéig, és az egyik legelső, a Skye Road Bridge projektet, az állami szektornak ki kellett vásárolnia”

Indokolás

Szóban történik.

A szavazás eredménye:

Igen: 48

Nem: 74

Tartózkodás: 13

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye a következő témában: „Az új tagállamok és az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások”

(2005/C 234/13)

2004. január 29-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy Működési Szabályzata 29. cikkének 2. bekezdése alapján újabb saját kezdeményezésű véleményt bocsát ki az alábbi témában: „Az új tagállamok és az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások”

Az EGSZB idevonatkozó munkájának előkészítésével megbízott „Gazdasági és Monetáris Unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció 2005. február 16-án elfogadta véleményét (előadó: **Harri Koulumies**).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2005. március 9–10-én tartott 415. plenáris ülésén (a március 10-i ülésen) 170 igen szavazattal, 2 szavazat ellenében, 5 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt:

ÖSSZEFOGLALÁS

A 2003–2005-ös időszakra szóló átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások az EU középtávú gazdaságpolitikai stratégiáját határozták meg, amelynek három alapvető eleme: a növekedésre és stabilitásra irányuló makroökonómiai politika, az Európa növekedési potenciáljának növelését szolgáló gazdasági reformok, valamint a fenntartható fejlődés megerősítése. Az Európai Bizottság ugyanakkor hangsúlyozta azoknak a kihívásoknak a jelentőségét is, amelyekkel az új tagállamoknak szembe kell nézniük. Megjegyzendő, hogy a bővítés hatásai egyenlőtlenül oszlanak el az EU-ban.

Valószínű, hogy az új tagállamok többsége mihamarabb szeretne az euróövezethez csatlakozni. A csatlakozási feltételek teljesítéséhez az szükséges, hogy ezek az országok fegyelmezett és fenntartható gazdaságpolitikát kövessenek. A stabilitási paktum reformjára szükség van ahhoz, hogy hosszú távon is hatékonyan működhessen. A reformot oly módon kell végrehajtani, hogy ne változzanak az Unió gazdasági növekedésének hosszú távú feltételei, és erősödjön a tagállamok közös célok elérésére irányuló elkötelezettsége. A versenyképesség javításának követelménye az EU összes tagállamára vonatkozik. Az új tagállamok számára hosszabb távon nem lesz elegendő, ha elérik az EU-15 jelenlegi termelékenységének szintjét. Az EU egész területén sokkal több beruházásra lenne szükség az információs és kommunikációs technológia, a kutatás és fejlesztés, valamint az oktatás és képzés területén. A gazdasági és szociális fenntarthatóságon kívül a környezet fenntartható fejlődésének biztosítására is szükség van. Az új tagállamok esetében fontos többek közt az energiafelhasználás hatékonyságának növelése.

Magától értetődő, hogy az új tagállamok és az EU-15 országai között fennálló életszínvonalbeli különbségek nem egyenlődnek majd ki rövid idő alatt. Ez jó néhány évtizedig eltarthat. Az Unió egésze számára az egyik legnagyobb kihívást a demográfiai folyamatok alakulása jelenti, ezért különböző eszközök révén ösztönözni kell a nagyobb születési arányt. Intézkedni kell az Unióban az összes potenciális munkaerő minél hamarabbi munkába állításáról, különösen arról, hogy a

nők és a fiatalok is a munkaerőpiac részévé válhassanak, és hosszú távon ott is maradhassanak. Az idősebb munkavállalókat ösztönözni kell, hogy dolgozzanak tovább. Fontos, hogy befejeződjön a belső piac kiépítése, valamint hogy a hatékony gazdasági kormányzás aktív támogatást élvezzen.

1. Utalás az új tagállamokra a korábbi átfogó gazdaságpolitikai iránymutatásokban és véleményekben

1.1 Jelen véleményben „új tagállamok” alatt azt a tíz országot értjük, amelyek 2004. május 1-jén csatlakoztak az Európai Unióhoz, azaz Ciprust, Csehországot, Észtországot, Lengyelországot, Lettországot, Litvániát, Magyarországot, Máltát, Szlovákiát és Szlovéniát.

1.2 Az Európai Bizottságnak az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatásokról (BEPG) szóló közleménye – ahogyan azt a címe is mutatja – minden részletre kiterjedő elemzést nyújt a gazdaságpolitikai célokról és stratégiákról. Az elemzés inkább az Unió belső működésére, mintsem a környező világ fejlődésére összpontosít. Ez különösen az új tagállamokat érintő kérdésekre vonatkozik, amelyeket a csatlakozás előtt nemigen vizsgáltak.

1.3 Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a BEPG-k témájában írott véleményeiben a leendő új tagállamokat első ízben egy 2002 márciusában elfogadott vélemény következtetéseiben említette. Az EGSZB itt megjegyezte, hogy „az EU küszöbön álló bővítése a gazdaságpolitika koordinálására irányuló eljárások felülvizsgálatát is sürgősen szükségessé teszi”.

1.4 Egy 2003 márciusában elfogadott véleményben a közelgő bővítésre több ízben is történt utalás. A vélemény összegzésében az EGSZB hangsúlyozta, hogy az eljövendő évek során az egyik legfontosabb követelmény „az új tagállamok csatlakozásának valóban hatékony támogatása”. A vélemény függelékében közölt táblázatokban szereplő gazdasági mutatók az akkori tagállamokra és a tagjelölt országokra egyaránt vonatkoztak.

1.5 Egy 2003 decemberében elfogadott véleményében az EGSZB szerint „meglepő, hogy az iránymutatások ugyan hároméves időszakot ölelnek fel, mégis csupán egyetlen mondatban utalnak arra a tényre, hogy néhány hónap múlva az Unió tíz új tagállammal bővül”. Az iránymutatásokban mindössze annyi szerepel, hogy ezeket az államokat felkéri arra, hogy gazdaságpolitikájukat az említett szempontok szerint irányítsák. Az EGSZB megítélése szerint ez a megközelítés nem volt elég körültekintő.

1.6 Ugyanez a vélemény a következőképpen ír a bővítés hatásairól: „Ezenkívül a bővítés sokkal bonyolultabbá fogja tenni a gazdaságpolitikák összehangolását, pedig az jelenleg sem tökéletes. A bővítés miatt ugyanis két területen is új koordinációra lesz szükség: egyrészt az egyes politikákon belül (például a bérpolitika belső összehangolásának kérdésében), másrészt a három nagy makroökonómiai politika között, ahol érzékelhetően növekedni fognak a különbségek”.

1.7 A vélemény ezenkívül figyelmeztetett annak esetleges következményeire is, ha „az új tagállamok igyekezni fognak mihamarabb teljesíteni a Gazdasági és Monetáris Unióhoz történő csatlakozás kritériumait, és emiatt aprólékosan be fogják tartani a stabilitási és növekedési paktum kívánalmait”.

1.8 Legutóbbi – 2004-ben kiadott – *A gazdasági kormányzás javítása az Európai Unióban* című véleményében⁽¹⁾ az EGSZB megállapítja, hogy a bővítés az Unió számára egy új korszak kezdetét jelenti. Amint a címe is jelzi, a vélemény tárgya a kormányzás, amely nagy jelentőségű az Unió hitelessége és hatékonysága szempontjából: „sürgősen szükség van a bizalom növelését szolgáló intézményi keretekre”.

1.9 A véleményben az EGSZB utal az Európai Bizottság 2004-es helyzetjelentésére, mely szerint „a költségvetés, az adósságok és a foglalkoztatottság területén az új tagállamok hasonló problémákkal küzdenek, mint a 15 korábbi EU-tagállam”. Ez azonban nem azt jelenti, hogy a felmerülő problémák az új tagállamokban és az EU-15 államaiban ugyanazok. Sőt: az országok között számos szempontból jelentős különbségek mutatkoznak. Az összehasonlítások csak bizonyos mértékben helyénvalók. Az EGSZB hozzáteszi, hogy az új tagállamokban a jogszabályalkotás, illetve a gazdasági és szociális eljárások szintjének az EU-15 igen fejlett szintjére való felhozatala sokkhatással járhat.

1.10 Az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatásokról szóló korábbi véleményeiben az EGSZB tehát már foglalkozott az új tagállamok előtt álló főbb nehézségekkel – igaz, csak futólag. Az, hogy az Európai Bizottság közleményei gyakorlatilag nem értékelték ki és nem is vizsgálták a bővítés hatásait, természetesen befolyással volt az EGSZB véleményeinek tartalmára is.

⁽¹⁾ 2004. szeptember 15-én elfogadott, *A gazdasági kormányzás javítása az EU-ban* című EGSZB-velemény – HL C 74., 2005.3.23.

2. Az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások az új tagállamokban

2.1 A 2003–2005-ös időszakra szóló BEPG-k meghatározták az EU középtávú gazdaságpolitikai stratégiájának alapvető elemeit, amelyek a következők:

- növekedésre és stabilitásra irányuló makroökonómiai politikák,
- Európa növekedési potenciáljának növelését szolgáló gazdasági reformok, valamint
- a növekedés fenntartható jellegének megerősítése.

2.2 2003 első félévében az EU 15 régebbi tagországában nem volt gazdasági növekedés. Sor került gazdasági reformokra, de ezek mértéke nem érte el a lisszaboni célkitűzések eléréséhez szükséges szintet. A munkatermelékenység növekedése túlságosan lassú volt, a belső piac megvalósítása csekély mértékben haladt előre. A fenntartható fejlődés tekintetében történt bizonyos előrehaladás, de továbbra sem elegendő. Nemigen történt előrelépés például az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése érdekében, a kilencvenes évek vége felé elért eredmények dacára.

2.3 2004 áprilisában az Európai Bizottság aktualizálta a BEPG-ket és megállapította, hogy a meglévő stratégia az új tagállamok esetében is megfelelő. Az új tagállamoknak alapjában véve ugyanazokkal a kihívásokkal kell szembenézniük, mint az EU korábbi 15 tagállamának, az ő esetükben azonban a kihívás általában sokkal nagyobb lesz, bár némely esetekben kevésbé jelentős.

2.4 A tagállamok között óriási különbségek tapasztalhatók, ezért az Európai Bizottság helyénvalónak látta olyan egyedi ajánlásokat megfogalmazni, amelyek számításba veszik ezeknek az országoknak a háttéréből és teljesítményéből származó különbségeket.

2.5 Az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások aktualizálásakor a hangsúly az új tagállamoknak a gazdaságpolitikai koordináció meglévő kereteibe történő integrációjára került. Az új tagállamok előtt álló strukturális kihívások általában nagyobbak, mivel:

- a munkanélküliek aránya az EU-15 országainak közel kétszerese,
- A 2000–2004 közötti időszakban a költségvetési hiány átlagban éppen meghaladta a GDP 4 %-át;
- a (vásárlóerő-paritáson kifejezett) jövedelemszint az EU-15 szintjének körülbelül a felére tehető;
- egyes új tagállamokban különösen jelentős a mezőgazdasági népesség számaránya, valamint
- a folyó fizetési mérleg hiánya számos új tagállamban jelentős mértékű.

2.6 A növekedésre és stabilitásra irányuló makroökonómiai politikák sikere érdekében az új tagállamoknak biztosítaniuk kell az állam pénzügyi stabilitását és csökkenteniük kell a folyó fizetési mérleg hiányát, különösen ha ez utóbbi elsősorban a fogyasztás és nem a beruházások miatt alakult ki.

2.7 Szükség van a növekedési potenciál javítására olyan reformok révén, amelyek szociális partnerek közötti konzultáció tárgyát képezik, elősegítik a munkaerőpiacon zajló strukturális változásokat (például képzés útján), valamint javítják a termelékenységét – például a verseny erősítésével, a szabályozás enyhítésével (amely által nagyobb hatékonyság érhető el), illetve a tőkepiacok fejlesztésével. A munka fontosságának hangsúlyozása révén erősíthető a szociális fenntarthatóság és csökkenthető a szegénység mértéke. A beruházások mind az ipari ágazatokban, mind a mezőgazdaságban, az energiaiparban és a közlekedési-szállítási infrastruktúra terén jelentős szerepet kapnak a környezet fenntartható fejlődése szempontjából.

2.8 Az Európai Bizottság hangsúlyozza az új tagállamok előtt álló kihívások nagyságát és a várható politikai döntések nehézségét. Az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások figyelembe veszik a különböző országok eltérő körülményeit, így például az egyes országoknak szánt ajánlásokban hosszabb adaptációs időszakok szerepelnek, mint az EU-15 országainak esetében.

3. A gazdasági fejlődés és a bővítés következményei

3.1 Gazdasági fejlődés és lehetőségek az új tagállamokban

3.1.1 A bővítési folyamat pozitív hatással van a gazdasági fejlődésre. Az EU-15 tagállamainak gazdasága 2003 második félévében újra fejlődésnek indult. A világgazdaság növekedése és a fogyasztói bizalom helyreállása is hozzájárult a fellendüléshez. A fogyasztás fellendülése részben a történelmileg mélypontra levő kamatlábaknak köszönhető. A gazdasági fordulat ellenére idő kell ahhoz, hogy a foglalkoztatottsági helyzet is javuljon. A fogyasztók jövedelmük jövőbeli alakulásával kapcsolatos bizonytalansága továbbra is próbára teszi a bizalmukat, ezenkívül a nemzetközi helyzet alakulását övező kockázatok is növekednek. Az EU-15 gazdasági növekedésének fellendülése az új tagállamok számára is jelentőséggel bír, mivel ők főleg ezekre a piacokra exportálnak.

3.1.2 A gazdasági növekedés aránya az új tagállamokban 2003-ban átlagosan 3,5 % volt. A magánfogyasztás különösen a balti államokban, valamint Magyarországon és Csehországban járult hozzá a növekedéshez. A kivétel jelentősen növekedett, különösen Lengyelországban és Szlovákiában esetében, ahol a magasan feldolgozott termékek exportja emelkedett nagymértékben.

3.1.3 A beruházások néhány új tagállamban csak csekély mértékben növekedtek. Ez egyrészt a nemzetközi fejlődést tükrözte, azonban ezekben az országokban a reformfolyamat lassulásának is köszönhető. A kamatlábak közösségi szintre történő beállításának és az infrastruktúra javítása olyan tényezők, amelyeknek a jövőben gyorsítaniuk kell a beruházások növekedését. Néhány kivételtől eltekintve a beruházások mértéke az új tagállamokban – a GDP-hez viszonyítva – általában magasabb, mint az EU-15 országaiban. Ez a tényező a gazdasági növekedést segíti elő az új tagállamokban.

3.1.4 2004-ben és 2005-ben az új tagállamok gazdasági növekedésének átlagos szintje várhatóan eléri majd a 4 %-ot. A leggyorsabb növekedés azokban az új tagállamokban várható, ahol az egy főre jutó GDP a legalacsonyabb. Elsősorban Lengyelországban várható a legnagyobb ütemű fejlődés, mivel az ország költségvetési politikája a növekedésre irányul. A magas jövedelmi szinttel rendelkező új tagállamok közül elsősorban Cipruson kerülhet sor viszonylag jelentős gazdasági növekedésre. Elképzelhető, hogy az olaj árának emelkedése a jövőben az EU valamennyi tagállamában lassítani fogja a gazdasági növekedést.

3.1.5 Magyarország, Szlovákia és Szlovénia kivételével az új tagállamok inflációs szintje az utóbbi időben megközelítőleg az euróövezet országainak szintjén mozgott. Bár az infláció 2004-ben – részben az olajárak növekedése miatt – némileg erősödött, 2005-ben várhatóan 3 % körüli szintre csökken majd.

3.1.6 A 2000-től 2003-ig tartó időszakban az új tagállamok költségvetési hiánya átlagosan a GDP 4,3 %-a, 2004-ben pedig 4,9 %-a volt. A két végtel Észtország – ahol a költségvetés 1 %-os többletet mutathat fel – és Csehország, ahol a hiány a GDP 7 %-a. A hiány meghaladta a 3 %-os referenciaküszöböt a tíz új tagállam közül további ötben: Cipruson, Magyarországon, Máltán, Lengyelországban és Szlovákiában (lásd a mellékelt statisztikát). A költségvetési kiigazítások megtétele után a helyzet a legtöbb új tagállamban várhatóan javulni fog.

3.1.7 Az új tagállamok mindegyikének – akárcsak az EU-15 országainak – megvannak a maga sajátosságai. Ezért az új tagállamok esetében a globális megközelítés gyakran félrevezető lehet. Általában mindenesetre elmondható, hogy az új tagállamok gazdasági fejlődése viszonylag kedvezőbben alakult, mint a régi uniós országokban. Az uniós tagság, a hazai kereslet meglehetősen stabil növekedése és az EU-15 országaihoz képest alacsonyabb költségek ösztönzőleg hatnak majd az elkövetkezendő években a termelésre ezekben az országokban – ez pedig a beruházási igényeket és az EU-15 országaiban gyártott fogyasztási cikkek iránti keresletet is növelheti.

3.2 A bővítés makroökonómiai hatásai az Európai Unióban

3.2.1 A bővítés hatásai egyenlőtlenül jelentkeznek az új tagállamokban és az EU-15 országaiban. Ennek az az alapvető oka, hogy az új tagállamok külkereskedelméből igen nagy arányban részesednek az EU-15 országai, ugyanakkor az új tagállamok jelentősége az EU régebbi országai számára nem nagy. Az EU-15 számos országa hagyományosan inkább más nyugati ipari országokkal – pl. az Egyesült Államokkal – kereskedik.

3.2.2 A kelet- és közép-európai országok uniós csatlakozási folyamata fokozatos módon ment végbe. A folyamat során kiépítették az intézményes rendszert, és lebontották az EU-15 országaival folytatott kereskedelem előtti akadályokat. A főbb korlátozások az élelmiszerek és mezőgazdasági termékek külkereskedelmére vonatkoztak. A csatlakozás után megmaradó korlátozások elsősorban a földtulajdonra, a munkavállalók szabad mozgására és a környezet védelmére vonatkozó átmeneti rendelkezésekben öltenek testet.

3.2.3 A bővítés az EU-15 országaira a becslések szerint pozitív – bár csekély – hatással jár, az új tagállamok számára várhatóan több előnyt jelent majd. Az előnyök főleg a kereskedelem előtt még fennálló akadályok lebontásából, valamint a munkavállalók és a tőke szabadabb mozgásából származnak majd.

3.2.4 Megjegyzendő, hogy az EU egésze szempontjából a bővítés hatásai egyenlőtlenül oszlanak el. Az EU-15 országai esetében a bővítés legfontosabb hatásai Németország, Ausztria és Finnország új tagállamokkal határos régióiban jelentkeznek majd. A változások különbözőképpen érintik majd az egyes ágazatokat.

3.2.5 A legjelentősebb változások azokban a nagy munkaerő-igényű ágazatokban várhatók, amelyek – a távolság és/vagy a szabályozás miatt – nem képesek a földrajzi decentralizációból előnyt kovácsolni. Itt elsősorban a mezőgazdaságról, az élelmiszeriparról, az építőiparról, valamint a szolgáltatási szektor számos ágazatáról van szó. Ellenben egyes ágazatokban nehézség nélkül lehet a termelést egyik országból a másikba áthelyezni.

3.2.6 Az új tagállamok termelési költségeinek alacsonyabb szintje lehetőség is az EU egésze számára a Kína-jelenségre való tekintettel. Az alacsony költségű országok földrajzi közelsége azt jelenti, hogy kedvezőbb Európában termelni, mint távolabbi helyszíneken. Ez különösen a nagy kutatási és fejlesztési ráfordítást igénylő termékek életciklusának korai szakaszára vonatkozóan igaz. A termelés csak akkor helyezhető át távolabbi országokba – ahol a hasonló költségek még alacsonyabbak –, ha a termelési költségekben a kutatási és fejlesztési ráfordítás részesedése csökken. Az EU-15 országai és az új tagállamok

között a termelési költségek tekintetében jelenleg fennálló jelentős különbségek a jövőben fokozatosan csökkenni fognak.

4. Külön kérdések

4.1 Csatlakozás az euróövezethez

4.1.1 Valószínű, hogy az új tagállamok többsége mihamarabb szeretne az euróövezetbe csatlakozni. A csatlakozási feltételek teljesítéséhez az szükséges, hogy ezek az országok fegyelmzett és fenntartható gazdaságpolitikát kövessenek. A csatlakozást követő első évek különösen nehezek lesznek. A maastrichti kritériumok a kellőképpen alacsony szintű inflációra és kamatlábra, a költségvetési hiányra, az államadósságok mértékére és a devizaárfolyamok stabilitására vonatkoznak. Természetesen valamennyi tagállamra ugyanazok a követelmények érvényesek.

4.1.2 A fő kérdés nyilván az, hogy a maastrichti kritériumok teljesítése érdekében kifejtett erőfeszítések mennyiben befolyásolják az új tagállamok gazdaságát. Ha ezek az országok az új európai átváltási mechanizmushoz (ERM-2) történő csatlakozásukkor megpróbálják devizájuk ingadozását túlságosan szigorú határok között tartani, pénznemük könnyen spekuláció célpontjává válhat. Az árfolyam-stabilitás esetleges kamatlábemelés útján történő védelme katasztrofális gazdasági hatással járhat, különösen a foglalkoztatottságra nézve. Az új tagállamok közül elsőként Észtország, Litvánia és Szlovénia lépett be az ERM-2-be és elég széles ingadozási sávot határozott meg, ezzel könnyen elháríthatják a spekulánsok esetleges támadásait. Észtország és Litvánia nemzeti bankjainak megállapodásai is támogatják a devizaárfolyamok stabilitását az euró árfolyamához képest.

4.1.3 Az országok nehézségekkel találhatják szemben magukat, ha gazdaságuk gyors növekedésével egyszerre szeretnék elérni az alacsony infláció célkitűzését. Az infláció az új tagállamokban a csatlakozás előtt gyorsabb ütemű volt, mint az EU-15 országaiban. A gyorsan növekvő gazdaságnak a különösen alacsony inflációs célhoz történő igazítása lassíthatja a növekedést ezekben az országokban, mivel a gyorsabb ütemű infláció gyorsabb növekedési szakaszhoz kötődik. Továbbá amikor a termelékenység gyorsabban nő, általában az infláció is nagyobb. A túl nagy infláció viszont gátolja a gazdasági növekedést.

4.1.3.1 Még ha napjainkban az infláció mérsékelt is, talán már nem lesz az, amikor a csatlakozási szerződésben tervek vett egyes átmeneti időszakok lejárnak. Ekkor felgyorsulhat az infláció, mivel a 0 kulcsos áfa vagy a mérsékelt jövedéki adók megtartásának ideiglenes engedélyezése, valamint a nemzeti rendelkezések fenntartása meg fog szűnni.

4.1.4 A kis országok gazdasága nagyobb mértékben kötődik a világgazdasághoz, mint a nagyoké. A kis országoknak nehezebb időleges ösztönzést adniuk a gazdaság számára – például választások közeledtével – kölcsön felvételével vagy nagyobb költségvetési hiány révén, mint a nagy országok gazdaságainak. A kis országok pénzügyei általában átláthatóbbak és könnyebben kezelhetőek. Ezek alapján várható, hogy az új tagállamok közül a kisebbek hamarabb csatlakoznak majd az euróövezethez. Észtországban törvény gondoskodik róla, hogy a költségvetési egyensúly ne boruljon fel.

4.1.5 Abból, ha az egyes országok túl gyorsan kívánják teljesíteni a maastrichti kritériumokat, problémák adódhatnak. Mielőtt belépnének az euróövezetbe, valutájuknak két éven keresztül az euróhoz képest egy 2,25 %-os ingadozási sávban kell maradnia paritás-kiigazítás nélkül. A 4.1.2. pontban említett problémákon kívül a túlságosan iparkodó államok esetén fennáll annak veszélye, hogy az árfolyamot vagy túlságosan fel-, vagy leértékelve kerülnek be ebbe a mechanizmusba. Amennyiben felértékelik valutájukat, ez csökkenti a gazdaság dinamikáját, hátrányosan hat a növekedés feltételeire, rontja versenyképességüket a világpiacokon. Amennyiben pedig leértékelik valutájukat, ez inflációs nyomáshoz vezethet. Mindkét esetben nyomás nehezedne a bérekre – ami felerősítené az áthelyezési problémákat – és a belső keresletre, amely többnyire a növekedés motorja. Ezért óvatosan kellene meghatározni az európai átváltási mechanizmushoz (ERM-2) történő csatlakozás feltételeit. Az euróövezetbe tartozó tagállamoknak viszont minden esetben a versenyképességükre kell összpontosítaniuk, még akkor is, ha devizájuk árfolyama a belépéskor a megfelelő szinten állt.

4.1.6 Az EU bővítésével az euróövezetbe nem tartozó országok – legalábbis jelenleg – némileg többségben vannak, bár a GDP-vel súlyozva az euróövezet jócskán lefedi az EU nagyobbik részét. Ahogyan az elkövetkező években egyre több ország csatlakozik az euróövezethez, ez hozzájárul az euró nemzetközi helyzetének javulásához.

4.2 A Stabilitási és Növekedési Paktum

4.2.1 Az állami pénzügyek fenntarthatósága szempontjából a helyzet a legtöbb új tagállamban aránylag jónak mondható. Az államadósság mértéke csak némelyikükben haladja meg a GDP 60 %-ában megszabott küszöböt. Bár féltő, hogy az új tagállamok egy részében az eladósodás a költségvetési hiány miatt növekszik, nem szabad elfelejteni, hogy a külföldi adósság mértéke az új tagállamokban egyáltalán nem ijesztő az EU-15 országaihoz viszonyítva. Ezenkívül az EU valamennyi tagállama már többször elkötelezte magát a lisszaboni célkitűzések és a szilárd költségvetési politika mellett.

4.2.2 A Stabilitási és Növekedési Paktum régóta bírálókat célpontja. Az EGSZB több véleményt alkotott erről a kérdésről.⁽²⁾ Hiányosságai ellenére is úgy tűnik, hogy a paktum hozzájárult a költségvetési fegyelem fenntartásához. A hatékonyabb nyomon követés és a túlzott költségvetési eljárás átláthatósága ezt ugyancsak elősegítette. Az új tagállamoknak világos elképzeléssel kell rendelkezniük a Stabilitási és Növekedési Paktum jövőbeli formájáról ahhoz, hogy középtávú gazdaságpolitikájukat ki tudják alakítani.

4.2.3 A tagállamok költségvetési adataiban és előrejelzéseiben fellelhető pontatlanságok és hiányosságok nehezítették az ellenőrzés feladatait. Az Európai Bizottság és a különféle bizottságok együttműködtek annak érdekében, hogy közös kritériumokat dolgozzanak ki a többoldalú felügyelet és a politikai koordináció céljaira. Azonban a módszerek és eljárások kiigazítása csak akkor járhat sikerrel, ha a statisztikai adatok minden tekintetben megbízhatóak. Az utóbbi években tapasztalt fejlődés ellenére néhány új tagállamban és az EU-15 bizonyos országaiban még sok teendő van hátra a statisztika javításának területén.

4.2.4 Az az általánosan elfogadott vélemény, hogy a maastrichti egyezményre alapozott Stabilitási és Növekedési Paktumot módosítani kell. Számos, a 25 tagállamban jelenleg hatályos jogszabályt és eljárást enyhíteni kell és rugalmasabbá kell tenni. Az Európai Bizottság és a tagállamok programjainak és véleményeinek elemzése egyre formálisabbá vált, míg a tagállamok közötti nem hivatalos egyeztetések egyre nagyobb jelentőségre tettek szert. Az egységes pénznem hitelességét azonban nem szabad feláldozni.

4.2.5 Az új tagállamoknak nem lesz egyszerű gazdaságpolitikájukat irányítani és megőrizni az állami pénzügyek stabilitását. Elkötelezettségük csökkenni fog, különösen ha nincs meg a kellő politikai stabilitás. Bár az új tagállamok alapvető reformokat hajtottak végre a piacgazdaság létrehozása érdekében, néhányuk nehéz döntések előtt áll, mivel a strukturális reformok szükségessége általában pótlólagos kiadásokkal jár a közsférában. A közkiadások felosztásának kérdése az új tagállamokban valószínűleg még bonyolultabb lesz, mint az EU-15 államaiban.

4.2.6 A Stabilitási Paktum hosszú távú hatékonyságához szükség van valamilyen mértékű reformra. A reformnak úgy kell végbemennie, hogy a tagállamokban erősítse a közös célok iránti általános elkötelezettséget, valamint ne veszélyeztesse az állami pénzügyek stabilitására, a költségvetési fegyelemre, a fenntarthatóságra és a gazdaságpolitika koordinációjára vonatkozó elkötelezettségük hitelességét.

⁽²⁾ Lásd a témában alkotott legutóbbi EGSZB-veleményt *Költségvetési politika és a befektetések típusai* címmel – HL C 110/19, 2004. 04. 30., 111-115. oldal.

4.3 Jóléti és foglalkoztatottságbeli különbségek ⁽³⁾

4.3.1 A bővítéssel a Közösség GDP-je piaci árakon számítva mindössze 5 %-kal, vásárlóerő-paritáson számítva pedig csak 10 %-kal növekedett, noha a lakosság száma 20 %-kal nőtt. Az új tagállamok közös vonása, hogy átlagban szegényebbek, mint az EU-15 államai. Az egy főre eső GDP (vásárlóerő-paritáson kifejezve) az új tagállamokban az EU-15 országokban számítottak csak a felét teszi ki. Ez utóbbiakhoz hasonlóan az új tagállamok között is jelentős különbségek vannak: Ciprus, Málta és Szlovénia a leggazdagabbak, Lengyelország és a balti országok (Észtország, Lettország és Litvánia) a legszegényebbek. Az egy főre jutó GDP (vásárlóerő-paritáson számítva) Szlovéniában és Cipruson megegyezik a görög és máltai szinttel, míg a Cseh Köztársaságban Portugália szintjén van.

4.3.2 Az Eurostat szerint az új tagállamok lakosságának 13 %-a él a relatív szegénységi küszöb alatt, míg az EU-15 államainak lakossága esetében ez a szám 15 %. A szegénységi küszöböt a magánszemélyek vagy a háztartások jövedelme és az adott ország jövedelmi szintje közötti viszony alapján határozzák meg. A szegénységi küszöb az átlagos nemzeti jövedelem 60 %-ánál húzódik. A szociális probléma mértékét illetően senkit ne tévesszen meg az, hogy ezek a százalékos arányok ilyen közel vannak egymáshoz, mivel – ahogyan fentebb is áll – a vásárlóerő-paritáson számított egy főre eső GDP az új tagállamokban csak a fele az EU-15 államaiénak.

4.3.3 A jövedelmek megoszlása az új tagállamokban nemigen különbözik az EU-15 országokban megszokott mintától. Az új tagállamok közül a jövedelmi különbségek Magyarországon, Szlovéniában és Csehországban a legkisebbek – ez megegyezik az északi országokban megfigyelhető mértékkel. A szegények száma Észtországban, Lettországban és Litvániában a legmagasabb, ahol a jövedelemeloszlás leginkább az Egyesült Királyságra és Írországra jellemző éles különbségekre emlékeztet. Az EU-15 tagállamai közül Írországon és a dél-európai országokban legmagasabb a szegények számaránya. Az országok összehasonlításával az a probléma, hogy nem veszi figyelembe az országon belüli regionális különbségeket, amelyek pedig jelentősek lehetnek.

4.3.4 Az új tagállamok átlagos foglalkoztatottsági szintje csak 56 %, az EU-15-ben ezzel szemben körülbelül 64 %. Itt az a kérdés, hogy az új tagállamok képesek lesznek-e egyidejűleg növelni a termelékenységet és a foglalkoztatottsági arányt. Úgy tűnik, a legtöbb új tagállamban előnyben részesítik a termelékenység növelését, ami növeli a saját versenyképességüket és ezáltal az egész Uniót is. A lisszaboni stratégia által felkínált megoldás még akkor is helyénvaló, ha van mit javítani rajta.

⁽³⁾ Az EGSZB mindazonáltal felhívja a figyelmet arra a tényre, hogy az életszínvonal kérdésének helyes kezelése érdekében kívánatosabb lenne a „háztartások rendelkezésre álló jövedelmét” figyelembe venni a hivatkozásoknál. A statisztikai adatok sajnos hiányosak. Az EGSZB felhasználja az alkalmat és újra kéri, hogy az EU statisztikai gépezete, valamint a témában illetékes nemzeti intézmények és az EUROSTAT közötti együttműködést erősítsék meg.

4.3.5 Az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások frissített változatában (2004. 04. 07.) az Európai Bizottság megjegyzi, hogy különleges figyelmet kell szentelni az új tagállamokban a fiatal és idős munkavállalók alacsony foglalkoztatottsági arányának. Ezenkívül további lépéseket kell tenni a szociális védelem javítása és a dolgozók képességeinek fejlesztése érdekében. Az EGSZB szerint ezek fontos kérdések, továbbá fontos célkitűzések az EU-15 országokban is.

4.3.6 Az új tagállamok között a nők és az idős munkavállalók foglalkoztatottsági arányát tekintve is jelentős különbségek észlelhetők. A nők foglalkoztatottsági aránya az EU-15 átlagánál magasabb Csehországban, Észtországban, Cipruson, Lettországban, Litvániában és Szlovéniában, azonban számottevően alacsonyabb Lengyelországban és különösen Máltán. Az idősebb munkavállalók foglalkoztatottsági aránya az EU-15 átlagánál magasabb Csehországban, Észtországban, Cipruson, Lettországban és Litvániában, azonban a többi új tagállamban észrevehetően alacsonyabb. 2003-ban a nők munkanélküliségi aránya Észtországot és Magyarországot kivéve az összes új tagállamban csekély mértékben meghaladta a férfiakét. A különbség különösen Málta és Csehország esetében számottevő.

4.3.7 2000 és 2003 között számos új tagállamban csökkent a munkanélküliség aránya. Kiemelkedő mértékű csökkenés volt tapasztalható a balti államokban, ahol a munkanélküliségi arány körülbelül három százalékponttal lett kisebb. Szlovéniában és Magyarországon a foglalkoztatottság javulása már az 1990-es évek közepén elkezdődött. Foglalkoztatottsági és munkanélküliségi adatok a mellékelt statisztikában találhatóak.

4.3.8 A lakosság életkorszerkezete és a szociális védelmi rendszerek feltételei nagymértékben befolyásolják a jövedelmek országos eloszlását. Az új tagállamokban erős összefüggés van az idősebb életkor és az alacsony jövedelemszint között. A 65 éven felüliek a legalacsonyabb jövedelműek között túlréprezentáltak Cipruson, Litvániában, Szlovákiában, Szlovéniában és Csehországban. A szegénység kockázata a nagycsaládosok és gyermeküket egyedül nevelők körében, valamint a 16–24 éves korosztályban a legmagasabb.

4.3.9 Az iskolázottsági szint az új tagállamokban magasabb, mint az EU-15 államaiban. Az új tagállamokban a 25–64 év közöttiek 89 %-a szerzett középfokú képzettséget igazoló bizonyítványt – az arány Csehországban, Észtországban és Szlovákiában a legmagasabb –, míg az EU-15 országokban ez a szám 65 %. Az EU-15 országokban csak Németország, az Egyesült Királyság és Svédország esetében haladja meg ez az arány a 80 %-ot. Az iskolázottságnak ez a magas szintje – és a munkaerő kedvező költsége – teszi az új tagállamokat vonzóvá a befektetők számára.

4.3.10 A gazdasági növekedés az új tagállamokban átlagosan gyorsabb ütemű, mint az EU-15 országokban. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az európai integráció eredményeképpen a jövedelemkülönbségek gyorsan eltűnnek. A jelenlegi ütemet alapul véve ez jó néhány évtizedig eltarthat. Egy nagyon durva becslés szerint Ciprus és Málta érhetik el elsőként – jó húsz év alatt – az EU-15 országainak átlagos életszínvonalát. A jövedelemkülönbségek gyorsabb eltűnéséhez sok más tényező is hozzájárulhat, így például az EU strukturális alapjai. Az egyes tagállamokkal kapcsolatos gazdasági adatok a véleményhez csatolt táblázatokban találhatók.

4.4 Versenyképesség és termelékenység

4.4.1 Az új tagállamokban a teljes munkaerőköltség átlagban jelentősen alacsonyabb, mint az EU-15 országokban. Az új tagállamok munkaerőpiacait is nagyon rugalmasnak tartják. Ennek megfelelően számos ipari termelőegység és bizonyos mértékig szolgáltatások új tagállamokba történő áttelepítésére is sor került. Gyakran elfeledkeznek arról, hogy ezekben az országokban az átlagos termelékenységi szint is jelentősen alacsonyabb az EU-15 országokban megfigyelhetőnél. 2003-ban az egy aktív főre számított termelékenységi szint az új tagállamokban az EU-15 országokban tapasztalttnak vásárlóerő-paritáson számolva csak 54 %-át tette ki.

4.4.2 Ezek az országok az 1990 előtti időkből kiterjedt közsférát és gyakran merev jogszabályi környezetet örököltek, ám azóta nagy lépést tettek előre a közsféra reformjának területén, és jelenleg közkiadásaiuk GDP-hez viszonyított aránya átlagban az EU-15 országaihoz hasonlítható.

4.4.3 A termelékenység és a versenyképesség javításához befektetésekre lesz majd szükség az oktatás, képzés, kutatás és munkaszervezés területén. A versenyképesség és a termelékenység javítása érdekében el kell törölni az adminisztratív terheket – különösen azokat, amelyek a kisvállalkozások létesítését és tevékenységét akadályozzák –, és bátorítani kell a vállalkozó szellemet. A versenyképesség és a termelékenység egyformán növekszik, ha a piacról kiszorulnak a nem hatékony és nem jövedelmező vállalatok, mivel az ily módon felszabadult erőforrások produktívabb csatornába terelődnek. Az efféle átszerveződés azonban az intézkedések által érintett személyek átképzését követeli meg. ⁽⁴⁾

4.4.4 Az új tagállamok már élvezik a rugalmas piacok előnyeit. A tőke, a technológiák, sőt a munkavállalók is eléggé akadálytalanul áramolhatnak egyik országból a másikba. A struktúrák rugalmassága a munkahelyek más területekre való telepítését is megkönnyíti. Hosszú távon a nemzeteknek és

régióknak infrastrukturális szempontból is versenyképessé kell válniuk, ideértve az információs és kommunikációs technológiákat, valamint a kutatási tevékenységet is. A GDP kutatási és fejlesztési kiadásokra fordított része átlagosan 2 % az EU-15 országokban, s csak körülbelül 1 % az új tagállamokban.

4.4.5 Az új tagállamok számára hosszú távon nem elegendő, ha eléri az EU-15 tagállamainak jelenlegi termelékenységi szintjét. Minden tagállamnak elsősorban a tudásba kell befektetnie. A beruházások alacsony szintje és a technológiák korlátozott igénybevétele lehet a magyarázata annak, hogy az Unióban lassul a termelékenység növekedése. Az EU egész területén sokkal több beruházásra lenne szükség az információs és kommunikációs technológia, a kutatás és fejlesztés, valamint az oktatás és képzés területén. Ez nemcsak nagy kihívás, hanem nagy lehetőség is, főleg az új tagállamok számára.

4.4.6 A versenyképesség javításához a gazdaság különböző szektorainak struktúráit is gyakran módosítani kell. A gazdaság versenyképességét a mezőgazdaság és a nehézipar strukturális reformjai útján növelni lehet, különösen az új tagállamokban.

4.5 A környezet fenntartható fejlődése

4.5.1 Az átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások stratégiájának egyik alapvető eleme a fenntartható fejlődés erősítése. A gazdasági és szociális fenntarthatóságon kívül az új tagállamokban fontos a környezet fenntartható fejlődésének biztosítása is. Feltétlenül szükség van a természeti erőforrások hatékony kezelésére és a környezet jó minőségének fenntartására, és ez hosszú távon gazdaságilag kivitelezhető is.

4.5.2 Az új tagállamok esetében fontos az energiafelhasználás hatékonyságának növelése. Az Eurostat számításai szerint az energiaintenzitás jelzőszáma (a GDP-hez viszonyított energiafogyasztás vásárlóerő-paritáson számolva) az EU-15 országokban a 2000–2002 közötti időszakban 173 volt, míg az új tagállamokban elérte a 258-at. Az utóbbiaknak tehát még van mit tenniük a hatékony energiafelhasználás érdekében, ami fontos a fenntartható fejlődés szempontjából is.

4.5.3 Bár az új tagállamokban történt némi előrelépés, további nagyszabású beruházásokra van szükség, különösen az energiatermelés, illetve a közlekedési célú energiafelhasználás hatékonyságának javítása érdekében. A környezeti károkozás csökkentése érdekében csökkenteni kell az energiafelhasználási támogatásokat. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság ajánlását azon támogatások csökkentésére, amelyek káros hatással vannak a környezetre és hátrányosak a fenntartható fejlődés szempontjából.

⁽⁴⁾ Lásd a 2004. október 27-én elfogadott, az európai vállalatok versenyképességéről írott EGSZB-véleményt – HL C 120., 2005.5.20.

4.5.4 A 2003-as esztendőben sor került a megújuló energiaforrásokból származó villamos energiáról szóló irányelv végrehajtására. Az Európai Bizottság az átfogó gazdasági iránymutatásokról szóló közleményében megállapítja, hogy a „zöld” villamos energia termelése területén az eredmények egyáltalán nem meggyőzőek, Németország, Dánia és Spanyolország kivételével, ahol szélenergia felhasználásával jó eredményeket értek el.

4.5.5 Évekbe fog telni, mire az új tagállamok elérik az energiafelhasználás és -termelés hatékonyságának ugyanazon szintjét, mint az EU-15 országok. A kihívás nagysága miatt azonban nem szabad az ezen országokban a fenntartható fejlődés biztosítása érdekében kifejtett erőfeszítéseket csökkenteni. Feladataik közé tartozik az is, hogy a közvélemény figyelmét ráirányítsák a fenntartható fejlődés jelentőségére.

5. Következtetések

5.1 Az utóbbi években az EU-15 tagállamainak növekedési dinamikája nem érte el számos új tagállam teljesítményét. A gazdasági fejlődés az új tagállamokban valószínűleg továbbra is gyorsabb lesz, legalábbis középtávon. A növekedés fenntartásához hozzájárulhatnak a strukturális alapokból nyújtott támogatások is. A bővítés az EU-15 országaiban is segíti a növekedést.

5.2 Nem magától értetődő, hogy az új tagállamok és az EU-15 országai között fennálló életszínvonalbeli különbségek rövid idő alatt kiegyenlítődnek majd. A politikai integráció nem mindig jelenti a jövedelmi és életszínvonalbeli különbségek csökkenését. A német újraegyesítés jó példa arra, hogy a regionális gazdasági különbségek lassan tűnnek el. Sem hatalmas pénzek beáramoltatásával, sem az intézmények integrálásával nem lehetett eddig döntő áttörést elérni.

5.3 Az EU bővítése tovább fogja könnyíteni a kereskedelmi kapcsolatokat, a beruházásokat és – az átmeneti időszakok letelte után – a munkavállalók mozgását is az új tagállamok és az EU-15 államai között. Ennek következtében az új tagállamokban a gazdasági környezet átláthatóbbá válik, az ott befektetni szándékozó vállalatok pedig könnyebben tudják majd gazdasági döntéseiket meghozni. Lényeges különbségek is fennmaradnak majd az egyes országok között, olyan területeken, amelyek nem tartoznak az EU hatáskörébe. Például az adózás területén az EU jelenlegi hatásköre lényegében a hozzáadott-érték-adó minimális mértéke, illetve néhány, a vállalatok adózására vonatkozó alapelv meghatározására korlátozódik.

5.4 Az átmeneti intézkedések főleg a munkavállalók szabad mozgását érintik az egyes országok között. Ezek a munkaerő szabad mozgását – némely esetben akár hét évig tartó – időszak alatt korlátozhatják. Az EU-15 országai közül sokban gyorsan öregszik a népesség, és a jelentős strukturális munkanélküliség

ellenére friss munkaerőre van szükségük. Az átmeneti időszakok egyszerre lassíthatják az új tagállamokban szükséges strukturális reformokat és fékezhetik az EU-15, valamint az új tagállamok gazdasági növekedését.

5.5 Számos olyan vállalat szerint, amelyek beruházni szándékoznak vagy már beruháztak az új tagállamokban, ezek az országok az EU-15 országainál gyakrabban találják magukat szemben az átmeneti gazdaság olyan problémáival, amelyek pusztán törvényhozási úton nem oldhatók meg. E problémák gyakran korrupcióval párosulnak. A korrupció az EU-15 államaiban sem ismeretlen fogalom.

5.6 A társadalomban évtizedek óta meggyökeresedett szokások megváltoztatása viszont lassú folyamat. Az uniós tagság folytán azonban e téren is nagyobb a nyomás a jobb eredmények elérésére. Lehetőségeik hatékony kiaknázása érdekében az új tagállamoknak messzemenően alkalmazkodniuk kell az EU közös szabályrendszeréhez. Ez különösen a belső piac szabályaira érvényes, de az is ugyanolyan fontos, hogy a versenyt érintő egyéb szabályokat – például a környezetvédelmi jogszabályokat – valamennyi tagállamban azonos módon alkalmazzák.

5.7 Az új tagállamokban jó az arány a munkaerő-költségek és a munkaerő képzettségi szintje között. Az adózás is egyike azoknak a tényezőknél, amelyek kihatással vannak az üzleti befektetésekre az új tagállamokban. Egy cég üzleti tevékenységének jellege pontosan meghatározza, hogy melyek a befektetés szempontjából perdöntő tényezők.

5.8 A versengés a legalacsonyabb adókulcsokért („race to the bottom”) veszélyeket is rejt magában. Így például fennáll annak a lehetősége, hogy a közpénzek közül hiányoznak azok az eszközök, amelyek elengedhetetlenek a felzárkózási folyamatban az infrastruktúra és a szociális rendszer területén szükséges befektetések finanszírozásához. Ezáltal fennáll a veszély, hogy az adóterhek a munkára, mint viszonylag változatlan tényezőre nehezednek majd, ami negatív kihatással lehet a foglalkoztatottság helyzetére.

5.9 A közvetlen befektetés vagy a tevékenység teljes áthelyezése az új tagállamokba azon vállalatok számára a legkönnyebben járható út, amelyek ezen országokban már kiterjedt üzleti tevékenységet folytatnak, vagy amelyeknek előnye elsősorban a munkaerőnek a képzettségi szinthez viszonyított alacsony költségéből származik. Ez az előny további termelőtevékenységet vonz majd az új tagállamokba más országokból, így az EU-15-ből is. Másrészt az EU-15 országok cégeinek az új tagállamokban folytatott üzleti és gyártótevékenysége sok esetben az előbbi országokban is fellendíti a gazdasági tevékenységet. Erre jó példa az EU-15 országok és az új tagállamok közötti iparágon belüli kereskedelem megnövekedett volumene.

5.10 Az új tagállamok és az EU-15 országainak gazdasági közeledése eddig viszonylag jól haladt, s a folyamat várhatóan folytatódik, bár a jövő kockázatokat is tartogat. A legvalószínűbb forgatókönyv szerint az új tagállamoknak az EU-15 államaival szemben jövedelem- és árszint tekintetében észlelhető relatív előnye csökkenni fog, de ez az alacsony kiindulási szint miatt hosszabb időt vesz majd igénybe.

5.11 Az Unió előtt álló egyik legnagyobb kihívás a demográfiai fejlődés kérdése, mivel a munkaerőpiacról kivonuló aktív munkavállalók száma a jelenlegi helyzethez képest lényegesen növekedni fog. Ezért különböző eszközök révén ösztönözni kell az idősebb munkavállalókat, hogy aktívak maradjanak. A hosszú távú versenyképesség érdekében az is igen fontos, hogy intézkedéseket fogadjanak el a születési arány növelésére és az Unióban minden potenciális munkavállaló mozgósítására. Ezt csak úgy lehet véghezvinni, ha erőfeszítéseket tesznek a férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód, illetve a munka és a családi élet összeegyeztethetősége érdekében. Emellett intézkedéseket kell hozni a kinasztitottság és a szegénység mértékének csökkentésére, ez egyben növelné is a társadalmi kohéziót minden tagállamban.

5.12 Egyes új tagállamokban a szociális partnerek szervezettsége meglehetősen gyenge és elaprózott. Reprezentativitás szempontjából nagy különbségek vannak a szervezetek között, és többségük nehezen talál anyagi forrásokat tevékenysége foly-

tatásához. Ugyanez érvényes a civil szervezetekre. Ezeknek a szervezeteknek fejleszteniük kell tevékenységüket annak érdekében, hogy gyümölcsöző párbeszéd alakulhasson ki a különféle érdekeltek között, és hogy a felek vállvetve járulhassanak hozzá a gazdasági növekedés feltételeinek megteremtéséhez. A társadalmi párbeszéd elengedhetetlen az erős és összetartó európai integráció kialakulásához.

5.13 Emellett az Európai Bizottságnak figyelmesen meg kellene vizsgálnia azokat a nemzetközi szintű bizonytalansági tényezőket, amelyek veszélyeztetik az EU gazdasági növekedését és versenyképességét, így például az olajárak alakulásának hatásait vagy az Egyesült Államok strukturális költségvetésében és folyó fizetési mérlegében jelentkező hiány következményeit.

5.14 Valamennyi tagállamnak továbbra is tevékenykednie kell a belső piac kialakítása, a lisszaboni reformok hatékonyabb végrehajtása és a gazdasági kormányzás javítása érdekében. E reformok nélkül az EU egészét a gazdasági növekedés csökkenése és a jóléti szint hanyatlása fenyegeti.

5.15 Bár a jelen véleményben az új tagállamokat, illetve az EU-15 államait legtöbbször egy-egy különálló csoportként kezeltük, ez a megközelítés csak nagyon általános értelemben állja meg a helyét. Minden egyes országnak megvannak a maga sajátos nehézségei és szükségletei.

Brüsszel, 2005. március 10.

Az Európai gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye A transzeurópai közlekedési és energiahálózatok területén történő közösségi pénzügyi támogatás nyújtásának általános szabályairól és a 2236/95/EK tanácsi rendelet módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre vonatkozó javaslatról

COM(2004) 475 final – 2004/0154 (COD)

(2005/C 234/14)

2005. március 9-én a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 156. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fent említett kérdésben.

Az EGSZB ide vonatkozó munkáival megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2005. február 21-én elkészítette véleményét (előadó: **Virgilio RANOCCHIARI**).

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2005. március 10-én tartott 415. plenáris ülésén 112 szavazattal, 8 szavazat ellenében, 6 tartózkodás mellett elfogadta a következő véleményt.

1. Bevezetés

1.1 **2000-ben az Európai Unió energiafogyasztása elérte a világ fogyasztásának 15 %-át;** így az EU vált a legnagyobb importőrré, és az USA után a második legnagyobb fogyasztóvá. Elsődleges energia iránti igénye 1990 és 2000 között 10 %-kal nőtt. Ugyanezen időszak alatt a tíz új tagállam közül több felülvizsgálta és átszervezte politikai-gazdasági rendszerét, aminek következtében elsődleges energia iránti igényük 17 %-kal csökkent. A 25 uniós tagország energiaszükséglete így átlagosan 6 %-kal emelkedett az említett évtizedben.

1.2 A 2000-2030-as időszakra vonatkozó forgatókönyv szerint 19,3 %-os átlagos növekedésre számíthatunk; ezen belül a tíz új tagállamban nagyobb mértékű (26 %-os) az emelkedés, mint a 15-ök Európájában.

1.3 Azt, hogy a rendszer javult a tíz új tagállamban, jelzi az energaintenzitás⁽¹⁾ alakulása, amely az előrejelzések szerint a 2000-2030-as időszakban a 25-ök Európájában évi 1,7 %-kal nő, azaz az emelkedés megegyezik az elmúlt évtizedben (1990-2000) észlelttel. Ez a szám azonban a tíz új tagállamban évi 2,6 %-os emelkedésnek (az elmúlt évtizedben 3,5 %) felel meg, a 15-ök Európájában pedig évi 1,7 %-os csökkenésnek.

1.4 Végül az is megjegyzendő, hogy ez a forgatókönyv az elkövetkező 25 évre a fosszilis tüzelőanyagokkal szembeni tartós függőséggel számol – ez 2020-ban még mindig csaknem 90 %-os lesz.

1.5 **Ami a közlekedést illeti,** amely a rendeletjavaslat fő témája, nem szabad megfeledkezni arról, hogy ez az energiafogyasztás mintegy 32 %-át képviseli, egyszersmind az uniós GDP

több mint 10 %-át állítja elő. Az áru- és utasforgalom megkettőződött az elmúlt 30 évben. E szektor jelenleg 10 millió dolgozónak ad munkát. A teljes forgalom 2020-ig várhatóan megkettőződik. Az áruforgalom a 15-ök Európájában 70 %-kal emelkedik, a tíz új országban pedig, amely 2004-ben lépett be az EU-ba, körülbelül 100 %-kal. Ez a tendencia a teherszállítás 185 %-os, illetve a személyszállítás 145 %-os emelkedését követi, amelyre az elmúlt 30 évben került sor. Ez a jelentős növekedés számos negatív következménnyel is járt, amilyen például az utak telítettsége, amely évi 5 %-os terhet ró a GDP-re, és amelynek összege 2010-re valószínűleg kétszerezésére nő, és eléri a 80 milliárd eurót. Naponta 7500 kilométernyi úton – a 15-ök Európája transzeurópai hálózatának mintegy 15 %-án és a vasúthálózat körülbelül 20 %-án – alakul ki torlódás vagy bénul meg a forgalom⁽²⁾.

1.6 Az Európai Unió növekvő igényeihez alkalmazkodó közlekedési (TEN-T) és energetikai infrastruktúra-hálózat (TEN-E) kialakítása már több mint tíz éve része az uniós stratégiáknak, és – joggal – rendkívül fontos szakasznak tekintik az egységes piac kiteljesítése, majd a lisszaboni célok elérése felé vezető úton. Az Európai Tanács a TEN-T és a TEN-E hálózatot már 2003 decemberében a növekedés érdekében tett intézkedési középpontjába állította.

2. A jelenlegi helyzet

2.1 A létező problémák és a későbbi új szükségletek világos meghatározásának ellenére az érintett intézmények, mindenekelőtt pedig a tagállamok, semmilyen megfelelő intézkedést nem tettek. Említésre érdemes, hogy abból a 14 nagy közlekedési projektből, amelynek 2010-ig történő megvalósítását az Európai Tanács 1994-es esseni ülésén a tagállamok vállalták,

⁽¹⁾ Egy GDP-egységre jutó elsődlegesenergia-szükséglet piaci árforlyamon

⁽²⁾ „Energia és közlekedés – 2000-2004-es mérleg”.

2003 végéig csak három készült el, és a határokon átnyúló forgalomhoz szükséges beruházásoknak csupán negyedét sikerült előteremteni. Ha a beruházások a jelenlegi ütemben folytatódnak, újabb húsz évre is szükség lehet a program elvégzéséhez.

2.2 Az energiaprobléma épp ilyen jelentős, még ha itt – amint az alábbiakban látni fogjuk – az Európai Unió részéről érkező pénzügyi támogatásra lényegesen kevésbé van is szükség. Félő, hogy a 2007-re tervezett liberalizációnak, amely lehetővé tenné a villamos energia valódi belső piacának kialakítását, korlátozott lesz a hatása, ha a fő szükségletek kielégítése érdekében nem kerül sor az energetikai infrastruktúrák megfelelő adaptálására. Arról sem szabad megfeledkezni, hogy a megújítható energiaforrások fejlesztése alkalmi befektetéseket igényelhet a meglévő energetikai rendszerekbe és hálózataikba.

2.3 Egy 2003-as közleményében ⁽³⁾ az Európai Bizottság az alábbiakban határozta meg és összegezte annak okait, miért születtek eddig ilyen szerény eredmények a TEN-T projektek keretében.

- a politikai akarat hiánya a tagállamok döntéshozói részéről;
- a transeurópai hálózatokra fordított pénzügyi források elégtelen volta;
- a projektekért felelős egységek elaprózottsága.

2.4 Az a jelentés, amelyet Karel Van MIERT (volt versenytudós) elnökletével egy magas szintű csoport készített 2003 júniusában, megerősítette, hogy aggasztó a helyzet, de érdekes javaslatokat is tett a válság leküzdésére. A jelentés a problémának nemcsak a pénzügyi aspektusaival foglalkozott, hanem azokkal a szervezési és koordinációs szükségletekkel is, amelyek az Európai Unió bővítése nyomán merülnek fel.

2.5 A Van MIERT-jelentés alapján az Európai Bizottság 2003 októberében javaslatot dolgozott ki a TEN-T-vel kapcsolatos iránymutatások felülvizsgálatára, amelyben 30-ra növelték a kiemelt projektek számát, beleértve az Essenben elhatározott 14 projektet. A javaslatot a Parlament és a Tanács 2004. április 29-én végül megvitatta és elfogadta. Mostanra tehát elfogadták az új iránymutatásokat és prioritásokat, valamint a projektek jellemzőit az előrelátható költségek tekintetében.

3. Az Európai Bizottság javaslata

3.1 A szóban forgó rendeletjavaslat olyan jogi eszközt ad az Európai Bizottság kezébe, amely – a teljes 2007-2013-as időszakra szóló biztonságos, megbízható finanszírozásnak

⁽³⁾ „A transeurópai közlekedési hálózat fejlesztése: Innovatív finanszírozási formák című, 2003.4.23-i közlemény. Az elektronikus útdíjbeszedő rendszerek együttműködő képessége”.

köszönhetően – lehetővé teszi számára a pénzügyi támogatásra vonatkozó általános, a fentiek alapján felülvizsgált szabályok alkalmazását.

3.2 Világosan kiderült, hogy mind mennyiségileg – a jelenleginél magasabb támogatási szinttel –, mind minőségileg – új pénzügyi eszközök igénybevételével – optimalizálni kell a közösségi társfinanszírozás hatását; mindez várhatóan ösztönzi a magánbefektetéseket az állami és magán partnerség (PPP) egyre érzékeltetőbb fejlődése nyomán.

3.3 A projektek csak akkor részesülhetnek közösségi támogatásban, ha közös érdekűek, a határon átnyúló összekapcsolódásra irányulnak, és hozzájárulnak a kibővített Európai Unió piacának integrációjához, valamint ha – a közlekedés tekintetében – különös figyelmet fordítanak a környezetre gyakorolt hatásra; ezenkívül az is fontos, hogy a nagysebességű vonalak kapacitást szabadítsanak fel a teherszállítás számára annak a folyamatnak a részeként, amely a közlekedés szerkezeti átrendezésére irányul. Ebből a megfontolásból a finanszírozás mintegy 80 %-át nem közúti közlekedési eszközökre szánják. Az energetikai ágazat prioritásai: a hálózat folyamatossága, kapacitásának optimalizálása, továbbá a belső piac integrációja és a megújítható energiaforrásokkal való összeköttetések.

3.4 A kitűzött célok világos, objektív társfinanszírozási kritériumok megállapításával érhetőek el. Az első kritérium a feltételek megszabása, ami azt jelenti, hogy a támogatást olyan szelektivitási és koncentrációs elvek szerint ítélik oda, amelyek a legnagyobb közösségi hozzáadott értéket nyújtó csatlakozásokat részesítik előnyben. További kritérium az, hogy a támogatásnak arányosnak kell lennie: a határon átnyúló szakaszokra vonatkozó projekt teljes költségeinek 30 %-át (kivételes esetekben 50 %-át) érheti el. A tagállamoknak cserében megfelelő biztosítékokat kell nyújtaniuk egy pénzügyi terv, valamint arra vonatkozó szilárd elkötelezettségük alapján, hogy a projektet a meghatározott határidőn belül befejezik.

3.5 A támogatási arány a TEN-T-vel és a TEN-E-vel kapcsolatos tanulmányok esetében egyaránt 50 %-ot tehet ki, a TEN-T kiépítésének maximális mértéke 30 % lesz a kiemelt projektek bizonyos részeinél (a határon átnyúló szakaszok esetében kivételesen 50 %), a többi közös érdekű projektre pedig 15 %. Az energia esetében a társfinanszírozás maximális mértéke – akárcsak a jelenlegi rendelet szerint – 10 % marad, de bizonyos pénzügyi problémák és szomszédos országokkal való csatlakozások esetén kivételesen 20 %-ra növelhető. Az, hogy az energia támogatási mértéke alacsonyabb, mint a közlekedésé, valamint a két költségvetés közti számottevő különbség azzal magyarázható, hogy az energetikai ágazatban más közösségi eszközök (strukturális alapok, az EBB hitelei) is igénybe vehetők, és magasabb fokú a verseny a nyilvánvalóan piacorientált ágazat szereplői között. Ezenkívül közlekedési hálózattal kapcsolatos kérélmeket csak a tagállamok terjeszthetnek be, az energetikai ágazatban viszont a piac magánszereplői is megtehetik ezt.

3.6 A jelenlegi rendelet alapján a 2000-2006-os időszakra rendelkezésre álló források összege alig több mint 4,6 milliárd euró, – ebből 4,2 milliárdot a közlekedésre fordítanak, – ezt 2004-től a bővítés miatt 225 millióval növelik. Ez a gyakorlatban körülbelül évi 600 millió eurót jelent.

3.7 A vizsgált javaslat a TEN-T költségvetését a 2007-2013-as időszakra 20,350 milliárd euróra, azaz évi 2,9 milliárdra növelné, szemben az előző időszak 600 milliójával. Külön a TEN-E költségvetése 340 millió lesz, így a TEN teljes közösségi költségvetése 20,690 milliárd euróra változik.

3.8 A közösségi támogatás szintjeinek növekedésén kívül az az újdonság, hogy közösségi finanszírozással a kiépítés utáni szakaszban is fedezni lehet annak kockázatait, hogy bizonyos események csökkenthetik a várt bevételt. Ez a garancia ösztönzi a magánszektor részvételét a projektek finanszírozásában, de a kezdeti szakaszra korlátozódik, és az érintett tagállamok jelentős mértékben hozzájárulnak.

3.9 A többi újdonság a projektek irányításával kapcsolatos. Az Európai Bizottság jelentős szerepet szán a tagállamoknak a technikai ellenőrzésben és a költségek igazolásában. Az Európai Bizottság fenntartja magának a jogot, hogy a program irányításának bizonyos feladatait egy majdani „transzeurópai közlekedési hálózatok végrehajtó ügynökségére” ruházza, miközben a tervezéssel kapcsolatos felelősségi köreit megtartaná.

4. Általános megjegyzések

4.1 Az EGSZB üdvözlöi az Európai Bizottság javaslatát, amely – ha nem is teljes mértékben – magában foglalja azokat az észrevételeket és ajánlásokat, amelyeket az EGSZB korábbi véleményeiben rendszeresen megfogalmazott⁽⁴⁾.

4.2 A javaslat formába önti a közösségi hozzájárulás remélt növelését, ami mind a tagállamoknak, mind a magán befektetőknek nagyobb biztonságot jelent az állami-magán partnerség (PPP) keretei között. Az EGSZB ezzel kapcsolatban megjegyzi, hogy a tervezett növelést – amely az előző időszakhoz képest kétségtelenül jelentős – a fentiekben említett megnövekedett igények tükrében kell értékelni. Emlékeztetünk rá, hogy a harminc kiemelt közlekedési projekt 225 milliárd eurónyi támogatást igényel, amelyből 140 milliárdra a 2007-2014-es időszak folyamán lesz szükség.

4.3 Az EGSZB ezenkívül az említett közösségi támogatás odaítélésével kapcsolatos általános elvek meghatározását is helyesli, és üdvözlöi, hogy ezen elvek alkalmazási módjairól – a folyamat egyszerűsítése érdekében – komitológiai eljárás alapján döntenek.

⁽⁴⁾ Feltáró vélemény a „Transzeurópai hálózatokra vonatkozó tervek listájának 2004. évi felülvizsgálata” (HL C 10., 2004.1.14.) tárgyában és vélemény a transzeurópai hálózatok esetén nyújtott közösségi pénzügyi támogatás általános szabályairól (HL C 125., 2002.5.27.)

4.4 Az EGSZB azt is örömmel fogadja, hogy nemcsak a vizsgálatokra és az építési szakaszra irányoztak elő támogatást, hanem – igaz, csak kivételes esetekben – a projekt beindítására is. Nem szabad alábecsülni sem a közlekedési ágazat helyzetének bonyolultságát – amelynek immár közismert következményeiről az EGSZB többször is állást foglalt – sem az energiaellátás nehézségeivel, valamint az energetikai hálózat átjárhatósága megteremtésének szükségességével kapcsolatos kockázatokot.

5. Egyedi észrevételek és következtetések

5.1 Az EGSZB úgy ítéli meg, hogy igen szigorú politikát kell folytatni a tagállamokkal szemben annak érdekében, hogy ne késlekedjenek az Európai Unió által meghatározott infrastruktúrák kiépítésében, valamint hogy az esetleg felmerülő politikai és/vagy gazdasági jellegű váratlan kiadásokkal szemben is tiszteletben tartsák vállalt kötelezettségeiket. Szükséges esetekben bírságok kiszabásáról, sőt annak lehetőségéről is intézkedni kellene, hogy az Európai Bizottság visszakövetelhesse az odaítélt összegeket, és olyan infrastruktúrákra fordíthassa őket, amelyek kivitelezése a megszabott határidőn belül megtörténik.

5.2 Ezzel szemben az EGSZB attól tart, hogy a rendelkezésre álló források még a tervezett emelésekkel együtt sem lesznek mindig elegendők a beruházások ösztönzéséhez és a vállalt kötelezettségek visszafordíthatatlanná tételéhez. Ezért az EGSZB továbbra is érvényesnek tekinti az „Európai közlekedési infrastruktúrák alap”⁽⁵⁾ létrehozására tett javaslatát, amelyet a 25-ök Európájának közútjain felhasznált üzemanyag igen szerény megadóztatásából finanszíroznának, és a tagállamok kezelésében lenne. Természetesen ez nem jelenthetne számukra a későbbiekben ürgyvet az üzemanyagokra vonatkozó adórendszer módosítására. Korlátozottabb, de igazságosabb és épp oly jelentős eredménnyel járna, ha a javaslat csak azokra a tagállamokra vonatkozna, melyek részt vesznek a TEN-T projektekben.

5.3 A tárgyal rendeletjavaslat a 2007-2013-as időszakra vonatkozik; eddig az időpontig a jelenlegi rendelet marad hatályban, a fentiekben említett költségvetéssel. Ez azzal a veszéllyel jár, hogy az új feltételekre várva késések fordulnak elő, és egyes tételeket más célokra fordítanak. Kedvezőbb lenne, ha a rendelet minél előbb hatályba lépne, hogy a munkák azonnal megkezdődhessenek. Hangsúlyozni kell, hogy a munkák elvégzésével kapcsolatos technikai határidők miatt a közlekedési ágazatban minden bizonytalannál tovább nő a közúti forgalom, amíg az új – más közlekedési eszközöket is érintő – infrastruktúrák nem állnak rendelkezésre. Ez nem segíti elő a harmonikus, kiegyensúlyozott fejlődést.

⁽⁵⁾ Feltáró vélemény a „Transzeurópai hálózatokra vonatkozó tervek listájának 2004. évi felülvizsgálata” (HL C 10., 2004.1.14.) tárgyában. Véleményében az EGSZB literenként 1 eurocent járulékkal számolt a 25-tagú Unió áru- és személyfoglalmában elfogyasztott üzemanyag vonatkozásában. A jelenlegi (kb. 300 millió tonnányi) fogyasztás mellett évente mintegy 3 milliárd euro folya be az alapba.

5.4 Az EGSZB üdvözlí az Európai Bizottság javaslatát, amely a támogatások odaítélésére vonatkozó szabályok alkalmazási módjainak meghatározásához a komitológiai eljárást, nem pedig az együttdöntést venné igénybe. Ezek a döntések elősegítik az eljárások régóta óhajtott meggyorsítását és egyszerűsítését. Abban viszont nem biztos az EGSZB, hogy az esetleges „transzeurópai közlekedési hálózatok végrehajtó ügynöksége” megfelel ugyanennek a követelménynek, és nem kell-e attól tartani, hogy az érintett intézmények mellett párhuzamosan végeznék el ugyanazt a munkát. Segítene e kétségek eloszlatásában, ha az Európai Bizottság előzetesen tisztázná, milyen feladatokkal bízná meg az ügynökséget.

5.5 Az EGSZB teljes mértékben támogatja az Európai Bizottság irányvonalait, de ismételt hangsúlyozza, hogy növelni kell a rendelkezésre álló alapokat. A tervezett infra-

struktúrák megvalósítása hozzájárul a fenntartható fejlődéshez, mivel a projektek 80 %-a nem közúti közlekedési eszközökkel kapcsolatos, így csökken a káros anyagok kibocsátása és az utakon tapasztalható torlódás. Arról sem szabad megfeledkezni, hogy a projektek középtávon kedvezően hatnak a foglalkoztatásra, hosszútávon pedig javulnak az európai polgárok – különösen a jelentős forgalmú övezetekben lakók – életkörülményei, ami nem kevésbé fontos.

5.6 Mindent összevetve, az EGSZB ismét kinyilvánítja, hogy teljesen meg van győződve arról, hogy stratégiailag szükség van transzeurópai közlekedési hálózatra, mert az integrált és versenyképes Európai Unió – a környezetvédelemmel összeegyeztethető fejlődés elveinek tiszteletben tartásával – másképp nem alakítható ki.

Brüsszel, 2005. március 15.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND

MELLÉKLET

az európai gazdasági és szociális bizottság véleményéhez

A következő módosító indítvány a plenáris ülésen folytatott vita során elutasításra került, azonban elnyerte a szavazatok legalább egynegyedének támogatását.

5.2. pont

A pont a következőképpen módosul:

„5.2. Ezzel szemben az EGSZB attól tart, hogy a rendelkezésre álló források még a tervezett emelésekkel együtt sem lesznek mindig elegendők a magánberuházások ösztönzéséhez és a vállalt kötelezettségek visszafordíthatatlanná tételéhez. ~~Ezért az EGSZB továbbra is érvényesnek tekinti az »Európai közlekedési infrastrukturális alap« létrehozására tett javaslatát, amelyet a 25-ök Európájának közútjain felhasznált üzemanyag igen szerény megadótatásából finanszíroznának, és a tagállamok kezelésében lenne. Korlátozottabb, de igazságosabb és épp oly jelentős eredménnyel járna, ha a javaslat csak azokra a tagállamokra vonatkozna, melyek részt vesznek a TEN-T projektekben.~~”

Indokolás:

Ahogy az előadó joggal megjegyzi, az adóügyek a tagállamok illetékességi körébe tartoznak. Az EGSZB nem tehet adóügyi javaslatokat a tagállamok számára, és nincs is ehhez joga.

A szavazás eredménye

Igen szavazat: 43

Nem szavazat: 65

Tartózkodás: 9
